

KADINA YÖNELİK ŞİDDETLE MÜCADELEDE YASAL VE İDARİ ÇERÇEVE

24-25 Ocak 2024

Tarihi İzmir İktisat Kongre Merkezi

PANELLER

Yasal Çerçeve • Medya • Eğitim • İstihdam

DEŞİFRE METNİ

GELECEĞİNİ
KURAN
GENÇ
KADINLAR

GELECEĞİNİ KURAN GENÇ KADINLAR

Geleceğini Kuran Genç Kadınlar projesi, ülkemizde eğitimde ve istihdamda yer almayan genç kadınların sorun ve ihtiyaçlarını daha görünür kıлып bu sorunlara çözüm bulacak ve ihtiyaçları karşılayacak mekanizmalar oluşturmak amacıyla Aralık 2021 tarihinde başlatıldı. Sabancı Vakfı tarafından desteklenen ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı iş birliğinde Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ve Sabancı Vakfı tarafından yürütülen proje ile 18-29 yaş grubunda "NEET" (not in employment, education or training) olarak adlandırılan ne eğitimde ne istihdamda yer alan genç kadınların güçlenmesi, toplumsal ve ekonomik hayata katılımlarının artması hedeflendi.

Proje kapsamında bugüne kadar durum ve ihtiyaç analizi çalışmaları ve eğitim faaliyetleri gerçekleştirildi, hedef gruptaki kadınlara mentörlük desteği sağlandı. Projenin yüz yüze faaliyetleri Adana, Diyarbakır ve İzmir'de düzenleniyor. İzmir'de güçlenme ve mesleki beceri eğitimleri ile genç kadınların güçlenerek iş hayatına dahil olma süreçleri devam ediyor.

Bu etkinliklerin yanında, genç kadınların istihdam edilebilirliklerinin artırılması ve iş birliklerine dayalı yenilikçi modeller geliştirilerek istihdam edilmelerinin sağlanması amacıyla Geleceğini Kuran Genç Kadınlar Projesi Hibe Programı da hayata geçirildi. Hibe Programı, projenin pilot illeri ve afet bölgesi illeri dahil olmak üzere 20 ilde uygulanıyor.

Hibe Programı kapsamında destek alan 7 kurumdan biri olan İzmir Ticaret Borsası Eğitim, Kültür ve Sosyal Entegrasyon Vakfı (BORSAV) tarafından Akdeniz Koruma Derneği'nin ortaklığında sunulan "Denizin Üreten Kadınları" projesi ile 40 genç NEET kadına meslek belgesi edindirilmesi ve NEET kadınların istihdama kazandırılmaları hedefleniyor.

ÖNSÖZ

Birleşmiş Milletler tarafından, 2023 yılının “25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü” kapsamında, yurttaşlara kadına yönelik şiddetin sona ermesine ilişkin kararlılıklarını göstermeleri ve kamu kurumlarına bu konudaki politika ve tedbirleri kamuoyuyla paylaşmaları çağrısında bulunulmuştur.

Bu çağrı doğrultusunda, İzmir Ticaret Borsası Eğitim Kültür ve Sosyal Entegrasyon Vakfı (BORSAV), İzmir Valiliğinin tensipleri ve Kamu Denetçiliği Kurumunun görüşleri doğrultusunda, kadına yönelik şiddetle mücadeleye ilişkin bir dizi panel düzenlenmesi için harekete geçmiştir.

Sabancı Vakfı tarafından desteklenen ve BORSAV tarafından yürütülmekte olan “Denizin Üreten Kadınları” kadın istihdamı ve meslek edindirme projesi kapsamında organize edilen paneller, İzmir’deki üniversitelerin Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırmaları Merkezlerinden akademisyenlerin moderatörlüğünde düzenlenmiştir.

Yasal çerçeve, medya, eğitim ve istihdam temalarındaki dört panelde, ilgili kurumların kadına yönelik şiddetle mücadeleye ilişkin hem kurumsal olarak oluşturdukları mevcut kapasiteyi hem de iyileştirme planlarını paylaşmaları hedeflenmiştir.

Tarihi İzmir İktisat Kongresi Binası’nda, 24-25 Ocak 2024 tarihlerinde gerçekleştirilen panellere, Kamu Denetçiliği Kurumu, Aile ve Sosyal Hizmetler İzmir İl Müdürlüğü, İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğü, İzmir Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü, İzmir İl Emniyet Müdürlüğü, İzmir İl Müftülüğü, İzmir Barosu, Dokuz Eylül Üniversitesi, Ege Üniversitesi, İzmir Demokrasi Üniversitesi, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, İzmir Ekonomi Üniversitesi, Yaşar Üniversitesi ve medyadan temsilciler konuşmacı ve moderatör olarak katılım sağlamıştır.

Panellerdeki tespit ve önerilerin, Kamu Denetçiliği Kurumunun yıllık olarak TBMM’ye sunmak üzere hazırladığı raporlar için kaynak teşkil etmesi düşüncesiyle, konuşmalar kayıt altına alınarak deşifreleri ve editoryal okumaları yapılmıştır.

Yasal ve idari açıdan kadına yönelik şiddetle mücadele için panellerde;

- Elektronik kelepçe kullanım imkanlarındaki kısıtlılığın giderilmesi,
- Uzaklaştırma kararı bulunan veya şiddet uyguladığı tespit edilen kişilerin zorunlu psikolojik terapiye tabi tutulması,
- Televizyon kanallarında şiddet içeren sahnelerde alt yazı ile uyarı metni (KADES Uygulaması) ve şiddetle mücadeleye ilişkin telefon numaralarını yayımlama zorunluluğu getirilmesi,

- Medyada şiddet mağdurlarının fotoğrafları, özel hayatları vb. detayların yer almaması,
- Okullarda şiddetle mücadeleye ilişkin bilinçlendirme programlarının artırılıp konuya özel müfredat geliştirilmesi,
- Askerlik görevini yapanlara bu alanda seminerler düzenlenmesi,
- Din görevlilerinin bu konudaki bilinci artıracak faaliyetlerini artırmaları,
- Yurtdışındaki vatandaşlara yönelik bu alanda danışmanlık verebilecek görevlilerin artırılması,
- Kadın istihdamına yönelik devlet teşviklerinin artırılması, özellikle İŞKUR programlarındayken işten ayrılmak isteyen kadınlara verilmiş desteklerin işverenden faiziyle talep edilmesi uygulamasının gözden geçirilmesi,
- Çalışan kadınların çocukları için çalışma saatlerini kapsayacak şekilde kreş ve etüt imkanlarının geliştirilmesi,
- Kadın konuk evinde kalan mağdur kadınların yeniden sosyal hayata ve iş hayatına kazandırılmaları için özel programlar uygulanması

gibi ihtiyaçlar öne çıkmıştır.

Bu ihtiyaçların karşılanmasına ilişkin düzenlemelerin kamu, akademi, özel sektör ve sivil toplumun iş birliğinde hayata geçirilmesi gerekmektedir. Ancak tüm toplum kesimlerince sahiplenilerek uygulanacak düzenlemeler, kadına yönelik şiddetin sonlanmasını mümkün kılacaktır.

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Yasal ve İdari Çerçeve Panelleri Program

24 OCAK 2024

AÇILIŞ – 10.00 - 10.30

Işinsu Kestelli

İzmir Ticaret Borsası ve BORSAV Yönetim Kurulu Başkanı

Dr. Süleyman Elban

İzmir Valisi

I. PANEL – 10.40 - 12.40

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Yasal Çerçeve

Moderatör

Başak Manav

Kamu Denetçiliği Kurumu İnsan Hakları Büro Sorumlusu

Panelistler

Zülfiye Aykurt

İzmir İl Emniyet Müdürlüğü Komiseri

Güliz Kuli

Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü Şiddet Önleme ve İzleme Mrk. Mdr.

Av. Figen Özler Merder

İzmir Barosu Kadın Hakları Komisyonu Üyesi

Prof. Dr. Mine Akkan

DEÜ DEKAUM Kadın ve Aile Çalışmaları Uyg. ve Araş. Mrk. Mdr. Yrd.

II. PANEL – 14.00 - 16.00**Medyada Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele****Moderatör****Prof. Dr. Huriye Toker**

Yaşar Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uyg. ve Araş. Mrk. Mdr.

Panelistler**Banu Şen**

Posta Gazetesi Yazarı, Ege Bölge Temsilcisi ve Bölge Ekleri Yayın Yönetmeni

Güliz Kuli

Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü Şiddet Önleme ve İzleme Mrk. Mdr.

Dr. Öğr. Üyesi Sinem Utanır Altay

Ege Üni. Kadın Araş. ve Uyg. Mrk. Danışma Kurulu Üyesi

25 OCAK 2024**III. PANEL – 10.00 - 12.00****Eğitim Müfredatında Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele****Moderatör****Prof. Dr. Asuman Altay**

Dokuz Eylül Üniversitesi Kadın Çalışmaları Anabilim Dalı Başkanı

Panelistler**Doç. Dr. Özden Ölmez Ceylan**

İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğü Şube Mdr.

Sema Güneş

İzmir İl Müftülüğü Vaizi

Doç. Dr. Nilgün Nurhan Kara

İzmir Katip Çelebi Üni. Kadın ve Aile Çalışmaları Uyg. ve Araş. Merkez Mdr. Yrd.

IV. PANEL – 14.00 - 16.00

ŞÖNİM ve Kadın Konukevlerinde Eğitim ve İstihdam İmkanlarının Geliştirilmesi

Moderatör

Doç. Dr. Derya Nizam Bilgiç

İzmir Ekonomi Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü Başkanı

Panelistler

Güliz Kuli

Aile ve Sos. Hiz. İzmir İl Mdr. Şiddet Önleme ve İzleme Mrk. Mdr.

Zeynep Başdaş

İzmir İl Millî Eğitim Müdürlüğü Hayat Boyu Öğrenme Şube Mdr.

Bora Baykal

İzmir Çalışma ve İş Kurumu İl Mdr. İşgücü Yetiştirme Servisi Kontrolörü

Prof. Dr. Hande Şahin

İzmir Demokrasi Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uyg. ve Araş. Mrk. Mdr.

KADINA YÖNELİK ŞİDDETLE MÜCADELEDE YASAL VE İDARİ ÇERÇEVE

DEŞİFRE METNİ

Dr. Dilek Akdenizli Kocagül:

BORSAV

Sayın Valim, kamu kurumları, sivil toplum kuruluşlarımız ve üniversitelerimizin değerli başkan ve yöneticileri, kıymetli hazirun; hepinizi İzmir Ticaret Borsası Eğitim Kültür ve Sosyal Entegrasyon Vakfı BORSAV adına saygıyla selamlıyorum. Ben Doktor Dilek Akdenizli Kocagül, BORSAV Genel Sekreteri olarak görev yapmaktayım. BORSAV olarak kurumlar arası iş birliği ile gerçekleştirdiğimiz bu ilk etkinliğimizi size şahsen takdim etmekten onur duymaktayım. “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Yasal ve İdari Çerçeve” başlıklı paneller serimizi, İzmir Valiliğimizin tensipleri ve İzmir Ticaret Borsamızın destekleriyle kamu kurumlarımız, üniversitelerimiz ve medya kuruluşlarımızdan konuşmalarımızla birlikte gerçekleştiriyoruz. Valiliğimize, Kamu Denetçiliği Kurumumuza, İl Müdürlüklerimiz ile Üniversite ve Medya Temsilcilerimize katılımları için teşekkür ederiz.

Birleşmiş Milletler 2023 yılının 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Gününde devletlere, hükümetlere bu alandaki politikalarını ve almış oldukları tedbirleri kamuoyuyla paylaşma çağrısında bulundu. Bu kapsamda vatandaşlar ve sivil topluma yönelik ise konuya duyarlılıklarını ifade etmeleri çağrısı yapıldı. Bu çağrı doğrultusunda iki gün boyunca yasal çerçeve, medya, eğitim ve istihdam temalarında gerçekleşecek panellerimizi kayıt altına alarak bir panel kitabı hazırlıyor olacağız. Temennimiz panel kitabımızın, Kamu Denetçiliği Kurumumuzun TBMM’ye sunduğu değerlendirme raporuna da kaynak teşkil etmesi. Şimdi izninizle, açılış konuşmalarını yapmak üzere İzmir Ticaret Borsası ve Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Işınso Kestelli’nin kürsüyü teşrifleri arz ederim.

Işinsu Kestelli:

İTB & BORSAV

Sayın Valim, Sayın Cumhuriyet Başsavcısı Vekili, Sevgili Emniyet Müdürümüz, Odalarımızın değerli Başkan ve üyeleri, Kamu Kurumlarımızın kıymetli yöneticileri, değerli konuklar, kıymetli Basın mensupları. İzmir Ticaret Borsası Yönetim Kurulu ve BORSAV adına sizleri sevgi ve saygıyla selamlıyorum. Bugün sizlerle “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Panelleri” kapsamında bir arada olmaktan büyük memnuniyet duyuyorum. Birbirinden değerli isimler ve konunun uzmanları iki gün boyunca bizlerle birlikte olacaklar. Kendilerine teşekkürlerimi sunuyorum.

Kıymetli misafirler,

Kadına yönelik şiddet sorunu, temel bir insanlık sorunu ve ne yazık ki dünyanın tamamında yaygın şekilde yaşanıyor. OECD 2022 yılı verilerine göre dünyada her üç kadından biri, Türkiye’de ise her 10 kadından dördü, hayatında en az bir kez mutlaka bir şiddet türüne maruz kalıyor. Ne yazık ki şiddet sosyal statü farkı tanımadan toplumunun tüm kesimlerinde çok yaygın. Gelir getiren ücretli bir işe sahip kadınların %37’si, ücretli bir işte çalışmayan kadınların ise %35’i yaşamının herhangi bir döneminde fiziksel şiddet görüyor. Aile içi şiddet başlı başına bir insan hakkı ihlali ve sonuç olarak dönüp dolaşıp bütün insanlığın refahını etkileyen bir sorun.

Sorun sadece fiziksel şiddetle de sınırlı değil. Duygusal, cinsel, ekonomik, dijital, flört şiddeti, ısrarlı takip, sosyal şiddet olarak birbirinden farklı biçimleriyle de yaygın olarak karşılaşıyoruz. Bu vahim tablo karşısında, cinsiyet eşitliğini güvence altına alan ve kadının sosyoekonomik statüsünü iyileştirmeyi hedefleyen yasal ve toplumsal çerçeveyi günün ihtiyaçlarına göre sürekli gözden geçirmek ve geliştirmek gerekiyor. 2024 yılının ilk 15 gününde, Türkiye’de 15 kadın cinayeti işlendi 11 kadın da şüpheli şekilde ölü bulundu. Gerçekten çok acı bir tablo.

Tüm bunlar kadına yönelik şiddetle etkin mücadele için eş güdümlü ve çok boyutlu çalışmaların yapılmasının önemini bir kez daha ortaya koyuyor. Kadın ölümlerinin ve kadına karşı şiddetin engellenmesi için yasal uygulamalar ve önleyici politikaların güçlendirilmesi ve bu yönde iş birliklerinin artırılması gerekiyor.

Değerli konuklar,

Kadına şiddet, kadına dair sorunlardan sadece biri. Çalışma hayatında da “kadının adı yok!” Eğer bir ülkenin nüfusunun yarısı kadınlardan oluşuyor ve eşitlik sadece bununla sınırlı kalıyorsa eşitlikten söz edemeyiz. Kadının, yaşanan tüm cinsiyetçi sorunlar bir yana, ekonomiye katılımda bulunduğu dezavantajlı durum, ülkenin potansiyel büyümesinin önündeki önemli yapısal engellerin başında geliyor.

Bu konuda farkındalık oluşturabilmek için Borsa olarak ülkemizin en çok çalışan kurumlarından biriyiz. Üyesi ve temsilcisi olduğumuz tüm kurumlarda ve kendi şirketlerimizde kadın çalışanların kendilerini gösterebilmeleri için fırsat eşitliği ikliminin ortaya çıkması ve bunun sürdürülebilir olması için özel bir çaba harcamalıyız.

Kadınları hayatın tam içine, hak ettiği ölçüde sokmak zorundayız. Çünkü demokratik, adil ve kalkınmış bir toplumu inşa etmenin tek yolu bu. Bu da tamamen bir zihniyet değişimiyle mümkün olabilir. Bunu, kız çocuklarını bilimsel ve teknolojik altyapıyla donatarak yapacağız.

Burada yine konu, temel sorunumuz olan eğitime gelip dayanıyor. Toplum olarak önce eşitliği özümsememiz lazım. Eğitimde eşitliği sağlamamız lazım. Daha anaokulu sıralarından başlayarak bunu anlatmamız, gelecek nesillerin zihinlerine kazımamız lazım.

Kıymetli dostlar,

Ülke olarak kadına seçme ve seçilme hakkının tanındığı birinci kadın devriminde öncülerden biriydik. Bu öncülüğümüzü kadının sorunu olan her alanda radikal çözümler geliştirerek korumak bizlere emanet edilen bu kıymetli mirasa sahip çıkmak gerekiyor. Kadınları korumaktan taviz veremeyiz. Kadına şiddeti reddeden ve cinsiyet eşitliğini destekleyen güçlü yasalara ve bu yasaların doğru anlaşılması ve uygulanmasına ihtiyacımız var.

Kadına şiddet sorunu ile mücadeleyi, kamu - sivil fark etmeksizin tüm aktörlerin desteği ile kurumsal hale getirmemiz hayati önem arz ediyor. Bu nedenle temsil ettiğim kurumlarda kadına dönük onarıcı projelerin içinde olmaktan son derece mutluyum. Kadının nitelik bakımından güçlü olması aileyi de toplumu da daha yukarıya taşıyacaktır. Toplumsal sorunlara ve çözüm yollarına odaklanacak olan BORSAB Panellerinin, Kadına Yönelik Şiddet konusuyla başlamasını çok değerli buluyorum.

Emeği geçen herkese, kıymetli panelistlerimize, destek veren çok değerli kurumlarımıza ve özellikle de İzmir Valimiz Sayın Süleyman Elban'a en içten teşekkürlerimi sunuyorum.

Umarım bizleri çözüme yaklaştıracak verimli bir panel olur ve sadece içeriğiyle değil çıktılarıyla da konuşularak, somut adımların vesilesi olur. Katılım gösteren herkesin yüreğine, emeğine sağlık diyor, saygılarımı sunuyorum.

Dr. Dilek Akdenizli Kocagül (BORSAB):

İzmir Ticaret Borsası ve BORSAB Yönetim Kurulu Başkanımız Sayın Işınso Kestelli'ye konuşmalarından dolayı teşekkür ediyoruz. Şimdi konuşmalarını yapmak üzere İzmir Valisi Sayın Dr. Süleyman Elban'ın kürsüyü teşekkürleri arz ederim.

Dr. Süleyman Elban:

İzmir Valisi

Herkese günaydın. Bugün çok önemli bir konuyu değerlendirmek, çıktılarını sürekli gündemde tutmak ve hayatımızda bu konuda belli prensipleri artık yerleştirmek için güzel bir panele başlıyoruz. Ben bu paneli organize eden başta Borsa Başkanımız Işınsoy Başkanın ekibine ve emeği geçen herkese teşekkür ederek sözlerime başlamak istiyorum.

Esas itibarıyla şiddet bana göre bir insanlık suçu. Dolayısıyla şiddetin kimden geldiği ve kime yöneldiğinden çok bunun bir insanlık suçu olduğunu başlangıçta kabul etmek gerekiyor. Ancak şiddetin özellikle toplumdaki belli kesimlere karşı olması bu şiddetin içeriğini daha da ağırlaştırıyor. Ve hakikaten insan olarak insanın da onurlu duruşu açısından, bu şiddet eğer çocuğa yönelik ise, kadına yönelik ise bu söylediğim gibi insanın içini daha çok acıtıyor. İnsanın insan olmasından kaynaklanan bir kısım değerlerini ciddi manada zedeleyen. Toplumlar özellikle son dönemlerde öyle ciddi değişimler, öyle ciddi bir evrimden geçmeye başladı ki daha önce kalıplaşmış ve sıradan görünen şeylerin aslında ne kadar da insan onuruna yakışmadığı ve kabul edilemez olduğu ve hatta onun ötesinde ciddi bir suç üreten, problem üreten ve toplumu mutsuz kılan, toplumu geri bırakan şeyler olduğu görülmeye başlandı. Bunlardan bir tanesi de kadına şiddet konusu.

Hepimiz biliyoruz ki çoğumuz çok genç olduğumuz için, bundan 40 yıl önce, 50 yıl önce bugün bizim şiddet diye değerlendirdiğimiz konular çoğu zaman bir iltifat meselesi olarak kabul ediliyordu. Yani o filmlerde ya da sosyal medyada espri konusu yapılan, “kocası döver de sever de”, “dövmesi karısına karşı olan sevgisini gösteriyor” gibi yaklaşımlar bugün çok tuhaf gelebilir ama hakikaten o zaman için doğru kabul edilen değer yargıları idi ve toplum tarafından onaylanan, desteklenen, kabul edilen şeylerdi. Bunlar sadece erkekler tarafından değil, kadınlar tarafından, herkes tarafından, toplumun tüm kesimleri tarafından kabul edilen şeylerdi. Dolayısıyla biraz önce söylediğim gibi, bu toplumdaki yaşanan değişimlerle birlikte artık şiddet kavramı ciddi manada sorgulanmaya, tanımlanmaya ve kavram yerli yerine oturmaya başladı. Toplumsal cinsiyet kavramı tam anlamıyla anlaşılmaya başlandı.

Ben kendim bakanlıkta çalıştığım dönemde 19-20 yıl önce kadın çalışmaları da yine yoğun başlamıştı. O dönem kadın çalışmalarına başladığımızda bugün beğenmediğimiz ya da bugün bulunduğu seviyeyi, dereceyi çok düşük gördüğümüz konular o gün için olabirliği hayal gibi gelen konulardı. Yani ilk kez polis eğitimlerine, asker eğitimlerine, cezaevi personellerine eğitime başladığımızda, sağlık personeline eğitime başladığımızda konuyla ilgili o kadar yüksek bir dirençle karşılaşıldı ki. Öncelikle toplantıların, konferansların, derslerin en az ilk yarısı, bazen tamamına yakını bu konunun anlamsız olduğu ve gereksiz olduğu, böyle bir şeyin kabul edilemez olduğu ifadeleriyle ve bunun baştan reddedilmesi gibi bir tavırla karşılaşıyorduk. Ancak yavaş yavaş bununla ilgili tepkiler yıllar geçtikçe azalmaya başladı.

Tabii burada, konferansta da panelde de uzun uzun değerlendirilecek. Bir taraftan da eğitimlerle beraber yasal çerçeveler ve mevzuattaki düzenlemeler yürürlüğe girmeye başladı. Bu yasal çerçeve, mevzuattaki düzenlemelerle birlikte aynı zamanda kadına yönelik şiddetin önlenmesi ile ilgili kurumlar, mekanizmalar yürürlüğe girmeye başladı. Yani ilk hatırlıyorum ben; toplantının birisinde kelepçe konusu gündeme geldiğinde toplantıda bulunan ve kadına yönelik şiddetle ilgili çalışmalarda belli seviyeye gelmiş birçok kadını bile ikna etmekte zorlandık kelepçe konusunda. Ama bugüne geldiğimizde, yasal çerçevesi, mevzuatı, mekanizmaları, kurumları, eğitimleri, farkındalığı ve belli kavramlardaki yanlışlıklar ve doğru olanların ön plana çıktığı bir aşamaya geldik.

Yeterli mi? Yeterli değil tabii. Çünkü şiddet sınırlanmaya kadar, şiddet ve ayrımcılık konusu tamamen gündemden çıkıncaya kadar bu konuda mücadele etmek hepimizin görevi. Çünkü biraz önce sözün başında söyledim, bu bir insanlık suçu bana göre. İnsan onurunu hedef alan, insanı diğer insandan ayıran, diğer insandan daha aşağı gören ya da onun belli şiddeti ya da aşağılanmayı hak ettiğini düşünen bir anlayışı toptan reddediyoruz. Kabul edemeyiz, etme şansımız da yok. Dolayısıyla böyle bir anlayış, böyle bir tutumla ilgili en ufak bir kısıntı kalmıncaya kadar mücadeleye devam etmek gerekiyor. Bu mücadeleye devam ederken mekanizmalarda olan yanlışlık, hata, gevşeme varsa bunların elden geçirilmesi gerekiyor. Bu süreç durağan bir süreç değil. Yani yaptık, oldu bitti tamam, diyeceğimiz bir süreç değil. Dünya baş döndürücü bir hızla değişirken, insanların alışkanlıkları, tavırları, algıları da değişiyor. Şiddet algısı, şiddet kavramı, şiddet tanımlarında da sürekli değişiklik oluyor. Dolayısıyla yeni dönemde, yeni anlayışta, yeni şiddet kavramlarını da değerlendirmemiz gerekiyor. 80'lerde, 80'lerin sonunda sabit telefonlar yaygınlaştığı anda en çok telefonla arama sapkınlığı vardı, değil mi? Ama dijital düzeyde mesajla rahatsız etme diye bir kültür yoktu, çünkü 90'ların ortasından sonra cep telefonu çıktı.

Şimdi insanlar artık öyle bir aşamaya geldi ki "beni takipten çıktı" bile şiddet olarak algılanmaya başlandı. Herhalde 10 sene önce beni takipten çıktı, beni takip etmiyor konusunun zaten ne demek olduğunu da kimse bilmeyecek. Dolayısıyla yeni yeni gündemleri, yeni yeni şiddet kavramlarını sürekli değerlendirmek zorundayız. Onun için söyledim; "Yaptık bitti. Mekanizmayı kurduk, mevzuatı yaptık, insanları aydınlattık. Bu iş bitti" yok. Bu sürekli devam etmek ve sürekli güncellemek zorunda olduğumuz bir konu. Çünkü insan iki cins olarak yaratılmış ve bu iki cins olarak yaratılan insanın her türlü gücünden, ister akıl gücü, ister beden gücü, isterse topluma verdiği pozitif enerji, her ne olursa olsun her türlü gücünden toplum yararlanmamış ise kendi kapasitesini maalesef kullanmıyor demektir. O kullanmadığı kapasite, eksik kullandığı kapasite ya da yaraladığı kapasite ya da aşağıladığı kapasite topluma sağlıklı ürünler veremeyecektir. O sağlıklı ürünler, sağlıklı çocuklar, sağlıklı nesiller topluma gelmediği sürece bizim yaptığımız binaların, yaptığımız çalışmaların, sarf ettiğimiz emeğin de bir kıymeti yok. Çünkü sağlıklı nesil yetiştirmek zorundayız. Sağlıklı nesil ise sağlıklı, doğru düşünen, her yönüyle kendine güvenen, kendinden emin, kişiliği oturmuş anne ve babalardan ancak olur. Dolayısıyla kendini sağlıklı hissetmeyen bir babanın çocuğunun çok sağlıklı olmasını beklemek biraz zordur. Onun için anne ve babanın

bir bütün olarak değerlendirilip onların bu manada sağlıklı bir toplum oluşturması için her ikisinin de eşit, her ikisinin de sağlıklı, her ikisinin de onurlu ve her ikisinin de topluma maksimum fayda verecek şekilde olması gerekiyor. Onun için de bizim şiddet ve şiddete yönelik kavramlar, toplumdaki algılarımız, toplumsal cinsiyet anlayışımız dahil hepsinin sürekli güncel olarak yenilenmesi, takip edilmesi ve dünya standardında nasıl bir doğru anlayış varsa aynı anlayışın bizim tarafımızda da yerleştirilmesi gerekiyor.

Biz hem toplumdaki uygulamalarda bunu yapmak zorundayız hem de bizim bir de resmi tarafımız var. Resmi dairelerimiz de her gelen insana cinsiyetine bakmadan bir insan olarak eşit, adil davranma mecburiyetimiz var. Tüm bu uygulamalarımız, muamele aramızda bu şekilde olmak zorunda.

Sözlerime son vermeden önce rahmetli Neşet Ertaş'ı da anmak lazım, değil mi? Evet, "Analar insandır, biz de insanoğlu." diyor. Aslında çok derin bir felsefesi var. Hayatta annesini çok görmemiş, çok küçük yaşta annesini kaybetmiş. Babası hem annesi hem babası olan, sadece tek kişiyle yaşayan biri. Ama ana ile ilgili herhalde yüzyıllar sonra da anılacak derin bir felsefeyi ifade etmiş.

Ben sıfır şiddet, toplumun hiçbir kesiminin onurunun zedelenmemesi, sağlıklı bir toplumda yaşamak temennisiyle bu güzel panelin tüm ilimize ve insanlığa hayırlı olmasını ve başarı getirmesini temenni ediyorum. Hepinize teşekkür ediyorum.

PANEL I

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Yasal Çerçeve

MODERATÖR

Başak Manav

Kamu Denetçiliği Kurumu İnsan Hakları Büro Sorumlusu

PANELİSTLER

Zülfiye Aykurt

İzmir İl Emniyet Müdürlüğü Komiseri

Güliz Kuli

Aile ve Sosyal Hiz. İzmir İl Mdr. Şiddet Önleme ve İzleme Mrk. Mdr.

Av. Figen Özler Merder

İzmir Barosu Kadın Hakları Komisyonu Üyesi

Prof. Dr. Mine Akkan

DEU DEKAUM Kadın ve Aile Çalışmaları Uyg. ve Araş. Mrk. Mdr. Yrd.

Prof. Dr. Mine Akkan, Av. Figen Özler Merder, Zülfiye Aykurt, Işinsu Kestelli, Başak Manav, Güliz Kuli, Dr. Dilek A. Kocagül

Başak Manav (KDK):

Sayın hazirun, tekrar hepiniz bu anlamlı ve özel organizasyona tekrar hoş geldiniz. Kadınların salt kadın olması sebebiyle pek çok alanda farklı türde ayrımcılığa maruz kaldığını ne yazık ki hepimiz biliyoruz ve şiddet de bunlardan bir tanesi, fiziksel şiddet, psikolojik şiddet, ekonomik şiddet de dahil olmak üzere. Dolayısıyla böyle bir organizasyonun gerçekleştirilmiş olması gerçekten bizim için çok önemli. Ben Kamu Denetçiliği kurumunda çalışıyorum. Bir insan hakları kurumu olarak kadın haklarını çok önemsiyoruz. Bu kapsamda bir denetçiliğimiz sadece kadın haklarına ayrılmış bu alanda görevlendirilmiş durumda. Fakat bu kapsamda kurumumuza gelen başvuruları incelediğimizde şöyle bir tabloyla karşı karşıyayız. Ne yazık ki bizim kurumumuza yıllık ortalama 20.000 şikayet başvurusu gelmekte ve biz şikayet üzerine inceleme, araştırma gerçekleştirebiliyoruz. Bu 20.000 başvuruyu incelediğimizde kurulduğu yıldan bugüne kadın haklarında gelen başvuruların %1 ila %3 alanında değiştiğini, %3 ün üstüne çıkmadığını görüyoruz. Bu eğer ülkede kadın haklarının çok önemsendiği gerçeğinin yanında şiddetin hiç olmadığı gibi bir veri ile desteklendiğinde bizim için çok anlamlı olabilirdi. Fakat salt basını takip ettiğimizde bile ne yazık ki gerçeğin bununla çok ilgili olmadığını görebiliyoruz. Dolayısıyla toplumsal alanda buna ilişkin bir farkındalık yok ya da başvuru gerçekleştirecek olanlar çeşitli mülahazalarla bu başvuruyu gerçekleştirmekten maalesef çekiniyorlar. Şeklinede bu durum yorumlanabilir.. Bu nedenle gerek toplumsal farkındalığın oluşturulması gerekse sivil toplum kuruluşları başta olmak üzere bu alanda uygulamalarda bulunacak etkinlikte bulunacak organizasyonların kamu kurumlarının bir ön adımı alması için bir farkındalık gerçekleştirme adına bu organizasyonun çok önemli olduğunu düşünüyoruz. Dolayısıyla organizasyonu gerçekleştiren organizasyonun gerçekleştirilmesine emeği geçen herkese kurumum ve Kamu Başdenetçisi Şeref Malkoç adına teşekkürlerimizi iletiyoruz. Bana verilen bilgiye göre 2 saatlik bir süremiz mevcut. Dolayısıyla panelistlerimizin yarım saati aşmayacak şekilde sunumu yapmalarını rica edeceğiz. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'ndan başlayabiliriz. Sayın Kuli, söz sizde.

Güliz Kuli (İzmir ASHM):

Sayın Protokol, kıymetli katılımcılar, ben Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne bağlı olarak hizmet veren Şiddet Önleme İzleme Merkezinde Kuruluş Müdürü olarak görev yapmaktayım. Aynı zamanda Sosyal Hizmet uzmanıyım. Yaklaşık on bir yıldır da şiddete maruz bırakılan bireylerle alan çalışmalarını yürütmekteyim. Kısaca bu şiddetle mücadele kapsamında kurumumuz nezdinde hangi çalışmalar yapıldığından kısaca bahsetmek gerekirse; Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezi, kısaca ŞÖNİM olarak adlandırılan merkezimizde; şiddet mağduru kadınlara, erkeklere, çocuklara, tek taraflı ısrarlı takip mağduru bireylere yönelik koruyucu ve önleyici hizmetleri yürütüyoruz. Bu hizmetlere biraz detay ile baktığımızda konukevi hizmeti, danışmanlık hizmeti, psikolojik destek hizmeti, adli yardımdan avukat atanması, kadın hakları danışma merkezinden hukuki danışmanlık alması ya da bakanlık avukatlarımızdan birebir danışmanlık almasıyla ilgili hukuki destek süreçlerini yürütüyoruz. Bir şiddet mağdurunun hayatını kurma sürecinde nelere ihtiyacı varsa, hangi güçlendirme çalışmalarına ihtiyacı varsa genel olarak planlandığı, değerlendirildiği ve yapıldığı bir merkezdir. Başvuru yollarımız bireysel olabiliyor, kolluk aracılığıyla olabiliyor. Hakimler, savcılar tarafından yönlendirmeler yapılabilir. Alo 183 hattı, CİMER, basın kanalı gibi birçok kanallardan başvuruları alabiliyoruz. Aynı zamanda Bakanlığımız kuruluşlarından biri olan ve İl Müdürlüğümüze bağlı olarak hizmet veren 13 ilçemizde bulunan Sosyal Hizmet Merkezinde de oluşturulan şiddetle mücadele irtibat noktalarında da az önce bahsettiğim bütün şiddetle mücadele çalışmaları gerçekleştirilmektedir. Bu sosyal hizmet merkezlerinde kurulan irtibat noktalarıyla aslında özellikle büyük şehirlerde kişilerin hizmete daha aktif ve hızlı ulaşımının sağlanması amaçlanmaktadır. Bu sebeple de bütün çalışmalarımızı orada da sürdürüyoruz bizler, kısaca özetlediğim çalışmalarımız bu yöndedir. Aynı zamanda toplumsal farkındalıktan da bahsettiniz az önce. Bu bireyle birebir yapılan çalışmaların yanı sıra hem Şiddet Önleme İzleme Merkezi'nde hem sosyal hizmet merkezlerimizde toplumun çeşitli kesimlerine, kamu kuruluşlarına birebir okullarda vesaire toplumun yer aldığı her yerde bu konuya dair farkındalık çalışmalarını da gerçekleştiriyoruz. Bütün bu bahsettiğim çalışmaları aslında panelin başlığıyla bağdaştırarak olursak; . Başta Anayasa olmak üzere Türk Ceza Kanunu, Türk İş Kanunu, Türk Medeni Kanunu gibi kadına yönelik şiddetle mücadeleye yasal çerçeve oluşturan mevzuat çerçevesinde ve zemininde çalışmalarımızı gerçekleştiriyoruz. Ve tabii ki de en aktif olarak kullandığımız 6284 sayılı yasa var. Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun. Bizler bu mevzuat çerçevesinde öncelikli olarak az önce bahsettiğim başvuru türleri ne olursa olsun birincil amaç kişilerin güvenliğini sağlamak olduğundan dolayı 6284 sayılı yasa kapsamında gerekli tedbir kararı işlemlerinin yapılması, alınmasını ve bu kararlar alındıktan sonra da uygulama sürecini ve takip işlemlerini gerçekleştiriyoruz. Yine panel bağlığımız ile bir bağlantı kurmak amacıyla ifade etmek gerekirse yasa gereği çıkan bu tedbir kararlarının izlenmesi ve uygulanmasında yükümlülük kolluk birimlerine ve ŞÖNİM'e verilmiş olsa da tedbir kararı olan bir başvuru sahibinin herhangi bir kamu kurumuna gittiğinde gerekli hassasiyeti göstermesi ve gizlilik ilkesine de riayet etmesi gerekiyor. Bu anlamda da bütün kamu kurumlarında aslında şiddetle mücadele sürecinde bulunan bütün kamu kurumlarında bu farkındalığın artırılmasının oldukça önemli olduğunu düşünüyorum.

Aslında mevzuatımıza baktığımızda ülkemizde 2000’li yıllardan beri iç mevzuatımız ve genel mevzuatın güçlendirilmesine dair çok ciddi çalışmalar var. Çok ciddi değişiklikler ve gelişmeler görüyoruz. Bunlar bizim sosyal hizmet müdahalesi sürecimizi oldukça destekliyor. Çok önemseydiğimiz çalışmalar bunlar. Örneğin yapılan bir değişiklikle şiddet mağduru yetişkinlere ve şiddet mağduru bireylere CMK’dan avukat atanmasını sağlayabiliyoruz, ısrarlı takibin ve kasten yaralamanın katalog suçlar dahilinde alınmasıyla birlikte Bakanlık avukatlarımızın açılan bu şikayet davalarına müdahil olmasını sağlayabiliyoruz. Kadına yönelik şiddetle mücadele sorunu, tek bir kurumu ilgilendiren ve tek bir kurumun ya da tek bir çalışmanın nezdinde olan ve tekelinde olan, bununla birlikte sadece bir kuruma mal edilerek çözülemeyecek bir sorun olduğunu bildiğimiz için aslında oldukça multidisipliner bir çalışmayla çalışmalarımızı ve sosyal hizmet müdahalelerini geliştirmeye çalışıyoruz. O yüzden mevzuatta yapılan bu tip değişiklikler ve gelişmeler bizim için çok önemli. Çünkü bu şiddetle mücadele sürecinde evet bir koruma mekanizmasının olması önlemleri aynı zamanda bu şiddet ortaya çıktıktan sonra caydırıcı cezai durumların da etkin kullanılması ve gerekli cezaların da alınmasıyla da aslında çözüme ulaşabileceğimizi inanıyoruz.

Bu sebeple mevzuatta olan bu değişikliklerle ilgili aslında her kamu kurumunun bu anlamda güncel durumu takip etmesine yönelik düzenlemelerin yapılması gerektiğini düşünüyoruz. Az önce Sayın Valimiz de söyledi, bir işi yaptık, o şekilde kapattık diye düşünerek olmuyor. Bu işin takibinin devamı ve yapılan düzenlemenin, geliştirilen düzenlemenin işler hale getirilmesi gerekiyor. Bu sebeple idari anlamda belki bütün bu adli süreci başlatan, tedbir kararı işlemlerini başlatan, sosyal hizmet merkezleri olsun, yönetimler olsun, kolluk birimleri olsun az önce bahsettiğim güncel mevzuat değişikliklerinden ve sürece katkı sağlayacak güncel değişikliklerden haberdar edilmesinin önemli olduğunu ve bunun için de idari anlamda alınması gereken bir tedbir olduğunu düşünüyoruz.

Kısaca koruyucu hizmetlerimizden bahsettikten sonra; her sosyal sorunda olduğu gibi şiddetle mücadele çalışmalarının koruyucu hizmetlerinin yanı sıra aynı zamanda önleyici ve tedavi edici hizmetleri de var. Koruyucu hizmetler, adı üstünde ağırlıklı olarak mağdurlara yönelik verilen hizmetler olmasının yanı sıra bir de bu mağduriyeti ortaya çıkartan, belki kendi bireysel durumundan ya da sosyal durumundan dolayı şiddet uygulamasına sebep olan durumların ortadan kalkması için şiddet uygulayan yönelik yapılan tedavi ve önleyici karar çalışmalarımız da Ne yapıyoruz? Yine 6284 sayılı yasa kapsamında öfke kontrolü eğitimi ya da şiddet duygularının bir madde bağımlılığı ya da bir psikiyatrik sorunu varsa buna dair tedavi olmasıyla ilgili durumu bir tedbir kararına bağlayarak tedavi kararları çıkarabiliyoruz. Tabii tedbir kararlarının uygulanması, şiddet şiddet uygulayanın kabulüne bağlı uygulamalar olduğu için aslında uygulamada bir kısım sıkıntılar yaşayabiliyoruz. Yani karşı taraf bu tedbir kararlarının uygulanmasını kabul etmiyorsa; bazen bireysel engellerle karşılaşabiliyoruz. Bu sebeple özellikle şiddet uygulayanlara yönelik yapılacak çalışmalarda bazı durumların aslında mecbur kılındığına dair bir kısım düzenlemelere ihtiyaç duyabiliyoruz. Ya da bu duruma ek olarak şiddet uygulayanlara yönelik derinlemesine rehabilitasyon çalışmalarının planlanabileceği aslında kurumlar arası bir iş birliğine ihtiyaç duyduğumuzu söyleyebiliriz.

Sonuç olarak toparlamak gerekirse, zamanı verimli kullanmak adına aslında genel mevzuatımıza ve kullandığımız mevzuata baktığımızda kanunların çok detaylandırılmış ve aslında durumu çok kapsayıcı bir biçimde düzenlendiğini görüyoruz. Uygulayanlar olarak kanunlarda herhangi bir eksik görmüyoruz. Ancak kimi zaman, bazen uygulamada, yani bu kanun maddeleri uygulanırken kurumsal anlamlarda tıkanmalar yaşandığını tespit edebiliyoruz. Bu sebeple mevcut kanunların aslında kurumların kendi işleyişleri ile uyumlaştırılması süreciyle ilgili çalışmaların yapılması gerekiyor. Biz de bu tespitten yola çıkarak İzmir’de şöyle bir çalışma başlattık. Yaklaşık 1 yıldır Sayın Vali Yardımcımızın önderliğinde vaka bazlı toplantılar gerçekleştiriyoruz. Bu vaka bazlı toplantılarda 6284 sayılı yasanın uygulama sorunlarının değerlendirildiği bir toplantı gerçekleştiriyoruz. Her vaka özelinde aslında vaka özelindeymiş gibi görünen bu durumun genele yayılan bir çözüme ulaştığını biz tespit ettik. Burada az önce de ifade ettiğim gibi yasalar aslında çok açık ve 6284 sayılı yasa, bir kişinin hangi adrese ne kadar süre ulaşamayacağını kadar belirten detayları içeren bir yasa. Sadece kimi zaman bu sürecin nasıl işleyebileceği ile ilgili bazı kurumsal tıkanmaları olabildiğini keşfedip bununla ilgili iş akışlarına ihtiyaç duyduğumuzu tespit ettik ve bu vaka toplantılarında buna yönelik de iş akışlarımızı geliştiriyoruz.

Bu sebeple sonuç olarak toparlamak ve özetlemek gerekirse, aslında mevcut mevzuatı değerlendirirken daha tematik değerlendirmelerin yapılması gerektiği, tıkanan durumlarda, doğrudan o sorun üzerinde toplantılar yapılarak, kurumlar arası iş birliğinin artırılmasıyla ve iş akışlarının belirlenmesiyle yasada ya da uygulamada yaşanan sorunların da aşılabileceğini gördük. Teşekkür ediyorum dinlediğiniz için.

Başak Manav (KDK):

Sayın Kuli, çok teşekkürler. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından kadına karşı şiddet öncesi önleyici mekanizmalar, tedbir, kararların uygulanması ve sonrasında da destek hizmetleri verilmesine ilişkin etkileyici sunumunuz için gerçekten teşekkürler. İfade ettiğiniz üzere şiddet sonrası destek politikaları evet önemli ama bu şiddetin her türlüşünün gerçekleşmesinden önce önleyici bir mekanizmanın desteklenmesine biz de kurum olarak çok değer veriyoruz. Ayrıca cezaların caydırıcılığından bahsedildi. Bu konuda da güncel yargı reformunda da buna ilişkin çalışmaların olduğunu biliyoruz. Fakat tabii ki süreç devam ediyor. Bu anlamda yapmış olduğunuz sunum için tekrar teşekkürler. Süreye riayet etmiş olduğunuz için ayrıca teşekkür ediyoruz. Eğer hazırlar ise İzmir il emniyet müdürlüğünden Zülfiye Hanım sunumunuz için... Efendim yarım saati aşmazsanız memnun oluruz. Çok teşekkürler, Buyurunuz.

Zülfiye Aykurt (İzmir EM):

Ben Komiser Zülfiye Aykurt, İzmir Emniyet Müdürlüğü Aile İçi Şiddet Büro Amiri. Polise ulaşan herhangi bir mağduriyet nedeniyle ve ihbar şikâyet durumunda neler yapılmaktadır, bunlardan bahsederek başlamak istiyorum. Polise gelen her ihbar ve şikâyet titizlikle

değerlendirmeye alınır. Cumhuriyet Savcısına bilgi verilir ve alınan talimatlar sonrasında işlemlere başlanır. Hâkim ve mülki amirden gerekli tedbir kararları alınır. Bu tedbirler gecikmesinde sakınca bulunan hallerde resen kolluk amiri tarafından da delil ve belge aranmaksızın alınabilmektedir. Bize ulaşan her vakayı çözüme ulaştırmak için çalışmaktayız. Bu noktada kendi aramızda iyi bir iş birliği yürütüyoruz. Verilen tedbirlerin detaylarından bahsedecek olursak, hâkimler tarafından; Barınma yerinin sağlanması, geçici koruma altına alma, rehberlik ve danışmanlık hizmetinin verilmesi, kreş yardımı sağlanması, kimlik bilgilerinin değiştirilmesi ve gizlilik kararları gibi koruyucu tedbir kararları verilebilir. Mülki Amir tarafından da barınma yerinin sağlanması, geçici koruma altına alma, kreş yardımı yapılması gibi kararlar verilebilmektedir. Bu durumda kolluk, kendisine sirayet eden vakayı gecikmesinde sakınca bulunan hal durumuna bakılarak değerlendirir ve barınma yeri sağlanması ile geçici koruma altına alınması kararlarının uygun olanlarını uygulayarak 48 saat içerisinde mülki amir onayına sunar. Şiddet uygulayanlara yönelik verdiğimiz kararlara Önleyici Tedbir Kararı denilmektedir ve bu kararlar da gecikmeksizin verilmektedir. Alınan kararı bir an önce tebliğ etmek ve şüpheli şahsı kontrol altına almak öncelikli amaçtır. Kolluk amiri kendisine gelen bir mağdur ile alakalı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hal kapsamında şiddet uygulayan tarafından küçük düşürücü söz ve davranışlarda bulunulmaması, müşterek konutun korunan kişiye tahsisi, Mağdurun bulunduğu yere yaklaşmama, kişisel ilişki hakkı saklı kalmak suretiyle şüphelinin çocuklara yaklaşmaması kararlarını alır ve 24 saat içinde hâkim onayına sunar. Bizim için tedbirlerin takibi konusunda Türkiye’de ve İzmir’de giderek yaygınlaşan elektronik kelepçe uygulamamız bulunmaktadır. Bu uygulamadan biraz bahsetmek isterim. Mükerrer şiddet olaylarında, tedbir kararlarının ısrarla ve sürekli olarak ihlal edildiği durumlarda, mağdurun can güvenliğini yüksek oranda tehlikeye atan kişiler üzerinde uygulanan ve hakim kararıyla alınan bir takip yöntemidir. Teknik Yöntemlere Takip, Mağdura verilen bir GPS takip ünitesi ile Şüphelinin ayağına takılan elektronik kelepçe vasıtasıyla GPS üzerinden izlenme sağlayan bir sistemdir. Bu sistemin merkezi Ankara’da bulunmaktadır. 81 ilin takibi de GAMER üzerinden yapılmaktadır. Takip öncesinde şahıslar arasında bir güvenli mesafe belirlenmektedir. Bu mesafe belirlenirken Polisin olaya müdahale süresi göze alınmaktadır. Ayrıca tarafların ikamet ve iş adreslerine göre de değerlendirme yapılmaktadır. Örnek verecek olursak diyelim ki taraflar arasındaki güvenli mesafe 1 km olarak belirlenmiş, şüpheli 1 km’den daha yakın bir alana girdiğinde Ankara’daki merkezden Şüpheli aranır ve yasaklı bölgeden çıkması söylenir aynı şekilde Mağdura da bilgi verilir ve güvenli bir alana geçmesi konusunda uyarılır. Aynı zamanda 112 sistemine de bu durum ihbar olarak düşer ve en yakın ekibin sevki sağlanır. Böylelikle mağdur güvenli bir yere alınarak şüpheli de yasaklı bölge dışına uzaklaştırılır. Bizim için güzel sonuçlar aldığımız ve uygulanmasından memnun olduğumuz tedbir takibi yöntemlerinden biri elektronik kelepçe. Yaygınlaştırmak ve kapasitesini arttırmak için çalışmalarımız da devam etmektedir. Tedbir kararlarının verilmesinden sonra kolluğun görevi sona erdi gibi bir durum söz konusu değildir. Kararlar verildikten sonra haftada en az bir kere Mağdurun adresine giderek, arkadaşlarına ve ailesine sorarak, oturduğu muhitin muhtarına sorarak bir rahatsızlık durumu olup olmadığını, tedbirin ihlal edilip edilmediğini takip ediyoruz. Bu dönemde şikâyetinden vazgeçen olursa, uzaklaş-

tırma kararı ihlal edilmişse veya tekrar birlikte yaşamaya başlamışlarsa ki bu durumla çok sık karşılaşıyoruz hemen savcılığa ihlalle ilgili gerekli bilgilendirmeyi yapıyoruz. Ancak dediğim gibi en çok karşılaşılan şeylerden birisi karar alındıktan üç beş gün sonra tekrar aynı evde yaşamaya devam edilmesi durumu. Bu konuda da benim her toplantıda üzerinde durduğum bir nokta var. Evet ihlalle ilgili bir yaptırım var ama genelde hep şiddet uygulayan ya da şüpheli üzerine gittiğimiz bir yaptırım var. Ben 7-8 yıldır aynı görevde bulunuyorum. Mağdurların da bu tedbirleri ihlal ettiği zamanlar oluyor. Yani kadın tedbir varken şüpheliyi eve alıyor, iki gün sonra evime geldi tedbiri ihlal etti diyerek müracaatta bulunuyor. Şüpheli ise konu ile ilgili ifadesinde “kendisi çağırdı, eve aldı, gel barışalım dedi” diyor. Bu şekilde Mağdurlarında tedbiri ihlal ettiği oluyor. Tedbir kararlarına aykırılık durumlarında Mağdurlar için bir yaptırım yok ancak Şüpheliler için mahkeme tarafından 3 günden 10 güne kadar ya da tekrarlanma durumuna göre 15 günden 30 güne kadar zorlama hapsi verilebiliyor. Son olarak da bizim çok değer verdiğimiz bir uygulama olan KADES’ten bahsetmek istiyorum. KADES uygulmamız 2018 yılında Emniyet Genel Müdürlüğü’nün tamamen kendi teknik yöntemleriyle ve kendi yazılımlarıyla geliştirdiği bir uygulamadır. Sadece kadınlar tarafından kurulabilen, veri tabanını MERNİS’den çeken, erkekler tarafından kullanılmayan bir uygulama. Normal bir aplikasyon gibi AppStore ya da Google Play Store’dan indirilip kimlik bilgilerinizi girdikten sonra sizin kadın olduğunuzu onaylayan sistem, bir aktivasyon kodu göndermektedir. Bu aktivasyon kodu girildikten sonra uygulama telefonunuza kurulmuş olur. Burada bizim için en önemli kriter konum bilgisinin açık olmasıdır. Herhangi bir şiddet olayı başınıza geldiğinde ya da herhangi bir şiddet olayına tanık olduğunuzda ya da farklı bir olayla karşılaştığınızda -ki bu konuyu ben İzmir’deki her eğitimde anlatıyorum, illa ki başınıza bir şiddet olayı gelmesi gerekmiyor, bir hırsızlık konusu gördünüz, başka bir konu gördünüz yine de kullanabilirsiniz. Dediğim gibi aplikasyon üzerinde panik butonu bulunuyor. Oraya bastığınızda uygulama size “İhbar yapmak istiyor musunuz, emin misiniz?” şeklinde bir soru yöneltiyor, buna evet olarak cevap verdiğinizde ihbar 112 sistemine konum bilgisiyle düşüyor. Bu nedenle telefonunuzda konum kısmının açık olması çok önemli. 112 sistemine ihbar düştükten sonra hangi ekip olduğu fark etmeksizin, bir trafik ekibi olabilir, Yunus Ekibi olabilir, Sivil ekip olabilir, yakın ekip olay yerine sevk edilip Mağduru koruma altına alıyoruz. Uygulamanın ilimizde kullanımı ile ilgili olarak da, kurulduğu tarihten bu yana İzmir’de 227.369 kullanıcının uygulamayı yüklemiştir. Bu arada aramızda bulunan tüm kadınlardan ben tekrar yüklemenizi isteyeceğim ya da beyler de yakınlarınıza yükleyebilirsiniz. 2023 yılında KADES’ten 41.000 ihbarda bulunulmuş, tabii bu ihbarların 21.000’i gerçek ihbar çıkmıştır. Ancak gerçek olmasa bile her ihbar, ekiplerimiz tarafından sanki gerçekmiş gibi en hızlı şekilde değerlendirilmektedir. Benim söyleyeceklerim şimdilik bu kadar. Sizin sormak istediğiniz bir şey varsa cevaplayabilirim ya da devam eden süreçte tekrar dahil olurum.

Başak Manav (KDK):

Sayın Aykurt, sunumunuz için çok teşekkürler. Tedbir kararları, kararların uygulanması ve sonrasında takibine ilişkin gerçekleştirilen uygulamalar konusunda gerçekten verimli bir sunum oldu. Şiddet ortaya çıktıktan sonra ya da şiddete maruz kalan şiddet mağdurlarının

belki de ilk muhatap olduğu ya da bu mağdurlara ilk dokunan birim olan kolluk kuvvetlerinin de aslında yasal mevzuatı ne kadar hassasiyet ve titizlikle uyguladıklarını görmüş olduk. Bunun yanında gerçekten mağdurlarla etkili iletişimin ya da duyarlı iletişimin ne kadar önemli olduğunu belki tekrar vurgulamak isteriz. Burada bir de sunum sırasında söylemiş olduğunuz bir husus şahsen benim dikkatimi çekti. Belki de bu şekilde bir tedbir kararı aldıktan sonra bu kararı farklı şekilde uygulayan kadın mağdurların neden bu yola tevessül ettiğinin araştırılması, belki kadınlara karşı şiddet sonrası verilen sosyal desteğin artırılması gerektiği gibi önlemler farklı kamu kurumlarının ilgi alanında olacaktır. Sunumunuz için tekrar çok teşekkür ediyorum. Bu yasal çerçeve ve uygulamaları öğrendikten sonra bir şiddete maruz kalan kişinin barodan ne gibi destek alabileceği, baronun bu konudaki çalışmalarını anlamak için Sayın Figen Özler Merder'e sözü vermek isterim. Buyurunuz.

Av. Figen Özler Merder (İzmir Barosu):

Merhabalar, hoş geldiniz. İzmir Barosu adına katılıyorum. Ben kadına şiddetin, sadece güzel ülkemizin değil, tüm dünyanın üstelik dünyanın var oluşundan itibaren sorunu olduğunu düşünüyorum ki bu kanıtlanmış bilimsel de bir gerçek. Dünya Sağlık Örgütü'nün 161 ülke arasında 735 milyon kadın adına yaptığı araştırmanın sonucunda, bu 735 milyon kadın hayatının bir evresinde mutlaka en az bir kere şiddete uğradığını beyan etmiştir. Şimdi geçmişten şöyle bir örnek de vermek istiyorum. Biz bugünlerde çıkan tüm istatistiklerde belki sondan onuncu, sondan yirminci ülke arasındayız. Ama biliyorsunuz 1930'da belediyelerde, 1933'te muhtarlıklar ve 34'te millet vekili seçme seçilme hakkını elde etmemize farklı bir bakış açısıyla yaklaşmak istiyorum. Savaş sonrası bugünün iletişimi, ulaşımı yok. Lütfen o dönemleri gözünüzün önüne getirin ve ilk milletvekili seçiminde, yani 1935 yılında 18 kadın meclise giriyor. Tamam, o zaman da güzel bir istatistik var. Oran %4.6 ve biz o dönemin şartlarıyla %4.6 ile dünyada ikinci sıradayız. Yani aslında kadına şiddetin, ayrımcılığın belki toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin dünya için ne kadar önemli ve çözülmesi gereken bir problem olduğunu aslında bizim geçmişimizden gösteren güzel bir örnek olarak düşünüyorum bunu. Şimdi tabii bir hukukçu olarak burada bulununca ister istemez biraz böyle yasalarla ilgili de bahsetmek istiyorum merkezin yaptıklarından önce. Şimdi kadına şiddetle mücadelede yasalar arasında bir normlar hiyerarşisi var. Malumunuz olduğu üzere en başta anayasa. Anayasadaki üç maddeden bahsetmeden geçmek mümkün değil. 41'inci madde der ki "Aile toplumun temelidir". Kadın erkek eşitliğine dayanır, diye de devam eder. 10'uncu madde "Herkes ırk, dil, din, mezhep gözetmeksizin haklara erişimde eşittir." Peki bu eşitliği kim sağlamak zorundadır; Devlet. Bu eşitliği sağlamak için yapılacak olan yasalar, uygulamalar hiçbir zaman ayrımcılık olarak değerlendirilemez. Çok çok önemli bir madde. Anayasadan sonra normlar hiyerarşisinde yer alan uluslararası sözleşmelere de geçeceğimiz için Madde 90'dan da bahsetmek istiyorum. Anayasa neticede der ki eğer bir devlet olarak uluslararası bir sözleşmeye imza koyduysa ve iç hukukumuzda bir madde o uluslararası sözleşmedeki bir maddeyle çelişir ise geçerli olan uluslararası sözleşmedeki maddedir. Neticede İstanbul Sözleşmesi, İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi, neticede tüm uluslararası sözleşmeler kıymetli ve değerli. Bizim imzamız

olsun olmasın, verilen kararlar ülkemizde uygulama imkanı bulsun ya da bulmasın, neticede yasalarımızın oluşmasında, belki bakış açımızın, zihniyetin oluşmasında gerçekten çok değerli etkisi mevcut.

Şimdi sırayla gidersek 6284 sayılı yasa, ona çok kısaca değineceğim. Çünkü Güliz Hanım ve aslında uygulamada yasanın pek çok alanından bahsetti, onlar bahsederken aslında kurumlar arası iş birliğinin, özellikle de 6284 sayılı yasada yasanın uygulanmasında ve etkin olmasında ne kadar değerli olduğu bir kere daha ortaya çıktı. Çünkü ne biz hukukçular, avukat ya da hakim savcı olarak tek başımıza bunun uygulamasının içindeyiz. Aslında bu mücadelede kocaman bir aileyiz. Tüm kurumların iş birliği bu nedenle çok çok önemli. O yüzden aslında keşke katılım daha fazla olsaydı. Çünkü kurumların iş birliği, az önce vaka toplantılarından bahsetti Güliz Hanım, Valiliğin başkanlığında yapılan, aslında alt komisyonları olan, bir araya gelinen çok güzel çalışmalar. Bizim büromuzun temsilcisinin bizim merkeze ilettiği gerçekten çok değerli çalışmalar var. Dediği gibi vaka bazlı dediğimizde olayı çok küçümseyebiliriz belki ama değil. En azından şöyle söyleyeyim: Kimlik bilgilerinin gizlenmesi 6284 sayılı yasayla verilebilen bir tedbir ve bakıyoruz, tamam güzel bilgileri gizliyoruz ama yine bu kurulların iş birliğinde şu şekilde ortaya çıkıyor ki bakıyorsunuz kadın kimlik bilgileri gizlendi, bunu talep etti ve yapıldı, sağlıktan yararlanamıyor, işe girişte giremiyor. Ama biliyorum ki bizim baro temsilcimizin de ilettiği bu, valilik başkanlığında yapılan bu toplantılarda kurumların bir araya gelmesiyle aslında bu konudaki pek çok sorunun çözülüyor, pek çok adımın iş birliğiyle atıldığı da yadsınamayacak bir gerçek. Tabii ki bu 6284 sayılı yasa, sadece uzaklaştırma vesaire değil. Burada aslında bu şiddeti uygulayan kişinin uyuşturucu kullanıyorsa, alkol etkisinde ise bunların tedavisinin yaptırılması gerekiyor. Bunda da kurumsal iş birliği ve bu konuda politika üretilmesi çok önemli. Çünkü bu kararı verdiğimizde, mahkeme bu kararı verdiğinde bu kişinin götürülüp yatırılacağı bir hastanenin ya da kliniğin de mevcut olması gerekiyor. Yani kurumların iş birliği çok çok önemli. Yasa sıralamasında gidersek hepsinden kısa kısa da bir bahsetmek istiyorum. Medeni Hukuk, Medeni Yasamız neticede 2001 yılından sonraki pek çok değişikliklerle aslında mal rejimi olsun hepimizin yaptığı... Burada aslında yasaların hepsinde başta söylemeyi unuttum, Güliz Hanım da bahsetti. Yasalarımızda sorun yok. Bizim sıkıntımız uygulamada. Önemli olan. Şimdi yasanın gerçekten lafzını, ruhunu ve çıkarılış amacını ve gerekçesini bilirsek ve uygulamadan kastım hepimiz mevcut tüm kurumlar, pek çok yasada hepimizin bunun uygulanmasına katkı sağlamamız gerekiyor. Eğer bunu gerçekten bilir ve lafzı ve ruhuyla uygularsak tabii ki iyinin daha iyisi niye olmasın? Ama mevcudu tam anlamıyla biz yine bu şekilde yapıldığı gibi kurumlarla iş birliği ile... Normal yasalarımıza bakın. Eril ve dişil bakış açısından çıkarıp aynen Sayın Valimizin dediği gibi insani bakış açısıyla eğer olaya yaklaşır ve bakarsak yasalarımızda da hakkaniyet ve eşitlikten ayrılmadan, bu bakış açısıyla, kurumların iş birliğiyle uygulamaya çalışırsak mevcut yasalarımızın aslında pek çok olayı çözdüğünü göreceğimize inanıyorum ben.

Yani İzmir bazında, dediğim gibi bu valilik nezdinde yapılan toplantıların bile çok fazla katkı sağlıyor. İkinci bölümde medya olacak. Çok değerli bir panel olacak. En son yapılan yine baro temsilcimizin katıldığı bir sayın Valimizin başkanlığını yaptığı bir alt komisyon

çalışması medyada yer aldı. Sonraki sonuçlarının ne olduğu önemli değil, bunun medyada görünmesi bile gerçekten çok önemli bir adım. Gerçekten bunu izleyen ve bakanlar da evet bakın bir olgu var kabul ediliyor ve bununla mücadele için bu konuda birlikte olması gereken tüm kurumlar birlikte, bunu göstermesi açısından da gerçekten çok çok değerli olduğunu düşünüyorum. Soyadı değişikliği var. Şu anki yeni torba yasada o düzenlemeye geçmedi. Geçtiği zaman mutlaka uygulamaya konacak. İş kanunumuzda pek çok yeni düzenleme ama en önemlisi yine burada bulunan kurum temsilcisi arkadaşlarımın da bahsettiği gibi aslında ceza yasasındaki pek çok değişiklik kadına yönelik. Hani dedim ki en başta Anayasa madde 10. Bu konuda aslında belki ayrımcılık diyebileceğimiz pek çok yasamız bizim, işte bu nafaka olsun, mal paylaşımı olsun, orada işte kadın evin yarısını alacaktır gibi düşünülüyor. Şimdi tabii ki tüm dünyada maalesef bu konuda mağdur olan kadın olduğu için sanki bu haklar hep kadına verilmiş gibi konuşuyoruz. Yasalarımızda öyle bir cinsiyet dili yok aslında, eşitlik ve adalet üzerine kurulu. Ama dedik ya dünyanın sorunu ayrımcılık ve bu ayrımcılığı ödeyene kadar biz bazen bu yasalardaki belli maddelerde sanki sadece kadına verilmiş haklarmış gibi bahsedeceğiz. Ama değil.

Mallar eğer evlilik birliği içinde edinilmiş mallar ise, kadının üstündeyse tabii ki erkek eşine aynı davayı açıp buradaki hakkını istemesi mümkün. Burada bizler için önemli olan kadının ev içi emeğinin görmezden gelinmiş olması, bunun da bir katkı olarak değerlendirilmesi yasanın içindeki en önemli sonuçları. Evet, ceza kanunumuzda da yapılan, bu işte kravat indiriminin kaldırılması tabii ki. Aramızda hukukçular var ve yasamızda böyle bir indirim zaten yok, kravat taktı, takım elbise giydi gibi. Ne suç işlediğine bakmadan şu kadarını indir diye bir şey yok. Ama dedik ya hani, insani bakış açısı ile birtakım kodlamalar dan uzak, hakkaniyet ve eşitlik ile baktığımızda zaten, hunharca hislerle yapılmış, katledilmiş bir cinayet vakasından sonra zaten bunların uygulanması mümkün değil. Töre, efendime söyleyeyim örf ve adet saikiyle işlenen cinayetlerin ağırlaştırılmış müebbetle cezalandırılacağı konusunda değişiklikler, genital muayenenin sadece hakim ve savcı kararıyla yapılmasının yasalara konulmuş olması... Yine Güliz Hanımcım bahsettiği gibi, kovuşturma ve soruşturma evresinde kadına şiddet vakalarında baro tarafından ücretsiz müdafî sağlanması yine katalog suçların, yani direk tutuklamaya sebep olan suçların çeperinin genişletilmesi, kadına karşı işlendiğinde kasten yaralama, işkence, eziyet suçlarında alt sınırların yükseltilmesi yani yasalarımızda ve yeni yapılan değişikliklerde aslında ısrarlı tabikin bir suç olarak yasal düzenlemeye girmesi. Bunların tamamı eğer gerçekten dediğim gibi lafzı ve ruhunu tam olarak anlar ve uygulayıcılar olarak aynen burada da yapılmaya çalışıldığı gibi el ele birlikte hareket edersek çözemediğimiz bir konu olduğunu düşünüyorum. Elbette ki yapılan istatistiklere göre her şey yapılırsa, sanıyorum hocam daha iyi bilecek 131 yıl mıydı, hocam düzeltin yanlışım varsa, aslında o eşitliği sağlamak için demek ki yolumuz uzun, bir şekilde başlamalıyız.

Evet, biz de İzmir Barosu Kadın Hakları ve Hukuk Araştırmaları ve Danışma Merkezi olarak 2011'den beri elimizden geldiği kadar katkı koymaya çalışıyoruz bu düzenlemeye. Neticede şu anda aile mahkemelerinin bulunduğu binada, beşinci katta mesai saatleri

içinde yetiştirdiğimiz, bu konuda sertifika verdiğimiz, bu bahsettiğimiz kadına şiddetle mücadele yasaları konusunda eğitilmiş meslektaşlarımız tam gün orada gelen başvurulara yardımcı olmaya çalışıyor. Bu 6284 kapsamında dilekçe yazımı ya da Türk Ceza Kanunu kapsamında suç olan bir konuda şikayette bulunması ya da herhangi bir konuda danışmanlık burada karşılanıyor. Sanıyorum 2023 yılında 508 kadına bu şekilde bir hukuki yardım desteği merkezimiz olarak verilmiş. Yine merkez üyelerimiz, tüm kent konseyleri, dediğimiz gibi, valilik alt çalışma gruplarına temsilci yollamak ya da üniversitelerden ve diğer bütün kurumlardan gelen talepleri elimizden geldiği kadar özellikle deneyim paylaşımı konusunda ve birlikte hareket etme konusunda mücadele veriyoruz. Öncelikle kendi iç evimizden başlamak istedik. Staj eğitim merkezinde stajyerlere ki senede 1200 civarı kadar... Malum çok fazla hukukçu yetişiyor. Çok fazla fakülte var. 1000-1200 civarı bir stajyer kapasitesi var. Onlara bu şekilde eğitim veriyoruz. Avukat olduktan sonra yine bu merkezimizde çalışmak isteyen meslektaşlarımız olursa onları da yine bu konuda eğitiyoruz. Ben dinlediğiniz için çok teşekkür ediyorum. Yasalar tabii ki sıkıcı ve aslında çok daha fazla yenilik ve konuşulması gereken çok güzel maddeler de mevcut ama zaman anlamında kısıtlı. Yine diyorum, lafız ve ruhuyla ve insani bakış açısıyla ve kurumlar el ele hareket edersek en azından çözüm için bir başlangıç ve yol almış oluruz diyorum. Çok teşekkür ederim dinlediğiniz için.

Başak Manav (KDK):

Figen Hanım sunumunuz için teşekkürler. Yasalar, yasaların uygulanması ve bu uygulamadan kaynaklı belki zorluklar ya da uygulamanın getirdiği belki bazı boşluklardan bahsettiniz. Bunlar bizim için çok dikkat çekici konulardı. Bu hususta bir ekleme yapmak istersem biz de Kamu Denetçiliği Kurumu olarak tabii ki yasaların geliştirilmesi, boşlukların doldurulması önemli. Fakat uygulamadan kaynaklı sıkıntıların aşılması için kurum olarak il müdürlükleri başta olmak üzere kolluk personeli başta olmak üzere kamu kurumlarındaki personelle bir araya gelip çeşitli eğitimler düzenliyoruz. Bu eğitimlerin tabii ki daha sıklaştırılması ya da konuya uygun olarak belki daha detaylandırılması bizim de 2024-2026 stratejik planımızda gerçekten gündemde olan hususlar. Bunun yanı sıra özellikle kurum olarak evet yasaların uygulanması önemli fakat sivil toplumla iş birliğini de önemseydiğimiz, sizin de belirttiğiniz gibi kurumların birlikte işlem görmesini gerçekten önemsiyoruz. Bu alanda da her türlü iş birliğine açık olduğumuzu belirtmek isterim. Fakat burada belirtmek istediğim husus, özellikle her ne kadar politikaların geliştirilmesi ve uygulanması önemliyse de sivil toplumdan bu konuda gelecek olan talep ve baskının da arttırılması gerektiğini düşünüyoruz. Bir baro temsilcisi olarak sizi aramızda görmekten bu anlamda çok mutluyuz. Daha fazla STK ya ulaşmayı, bundan sonraki organizasyonlarda daha fazla STK ile birlikte olmayı diliyoruz. Şimdi yasalardan, uygulamalardan kaynaklı zorlukları dinledik. Fakat belki daha bütüncül bir bakış açısı ile. Bir de bir akademisyen konu hakkında ne der? Sözü Mine Hanım'a bırakmak isterim. Buyurun söz sizde.

Prof. Dr. Mine Akkan (DEU):

Teşekkür ediyorum. Ben de herkesi saygıyla selamlıyorum. Bu toplantıların yapılmasını oldukça faydalı buluyorum. Keşke katılım biraz daha fazla olsaydı, ama biz her yerde anlatıyoruz. Dolayısıyla çok kişiye ulaştığımızı düşünüyorum.

Ben Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğretim üyesiyim. Aynı zamanda 2019'dan beri Dokuz Eylül Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin müdür yardımcısı olarak görev yapıyorum. Aslında bu görevi, müdür yardımcılığı görevini üstlendiğimden beri Güliz Hanımla çok sık bir araya gelemiyoruz. Ama yine de birbirimizi tanıyoruz ve Fakültemizde de eğitimler verdikleri için onlara minnettarız. Bu anlamda bize destek oluyorlar. Valilik nezdinde yapılan toplantılara biz de katılıyoruz. Yarın da hatta bir eğitim alt komisyonu toplantısı var, ona da katılacağız.

Bu sebeple kurumlar arasındaki iş birliği oldukça faydalı ve sonuç itibarıyla işe yarıyor. Gerçekten bizim fakülte öğrencilerimiz hukukçu olmasına rağmen, derslerde anlatmamıza rağmen, uygulamacıların gelip bize bilgi vermesi fayda sağlıyor.

Şimdi ben "Genel bir çerçeve, yasal çerçeve nedir, ne durumdayız, neler yapılması gerekir, yapılması gereken bir şeyler var mı?" bu konularda sizi çok sıkmadan akademik gözle bilgi vermeye çalışacağım.

Bizim malum 2012 tarihli 6284 sayılı Kanunumuz var. Baktım, 6284 sayılı Kanunda 2012'den bu yana herhangi bir değişiklik olmamış. Dolayısıyla bu şu anlama geliyor -ki değişiklik gerektiği zaman zaten hızlı bir şekilde bunlar gündeme alınıp yapılıyor- demek ki 6284 sayılı Kanunda Kanunun içeriği bakımından herhangi bir sorun gözüküyor. 6284 sayılı Kanunla ilgili olarak değişiklik teklifi var mı diye baktım. 2012'den bu yana -tespit edebildiğim kadarıyla- 14 tane değişiklik yönünde Kanun Teklifi getirilmiş. Buradan yola çıkarak uygulamada ne tür sorunların olduğunu tespit edebiliriz diye düşündüm. Bu Teklifler uygulamada bir anlamda sorun olduğu anlamına geliyor. Genelde kanunların şöyle bir yapıma tekniği var. Genel çerçeveyi çiziyoruz, ama ondan sonra da uygulamada herhangi bir sorun varsa o sorunun giderilmesi anlamında kanuna da eklemeler yapıyoruz. Kısaca neler teklif edilmiş, onlara bakalım: Kreş imkanı, kreş imkanının kısıtlı olduğunu biliyoruz. 6284 sayılı Kanunda sanırım 4 ay ve 2 ay gibi bir kreş imkanı var, bunun artırılması yönünde bir teklif var. Nafakanın artırılması yönünde bir teklif sunulmuş. Mağdurlara her türlü sağlık hizmetlerinin ücretsiz sağlanması konusunda bir teklif sunulmuş. Bilmiyorum uygulamada var mı?

Güliz Kuli (İzmir ASHM):

Evet var.

Prof. Dr. Mine Akkan (DEÜ DEKAUM):

Evet herhalde ücretsiz olarak sağlık hizmeti alınıyor. Demek ki bu teklif karşılık bulmuş. Yani bu tekliflerin bir kısmı belki kanunlaşmış olabilir. Veri tabanı oluşturulması yönünde bir teklif var ki bu çok önemli, istatistiki açıdan çalışmak bakımından. Mağdurların adli yardımdan yararlandırılması konusunda teklif var ki Baromuz bu anlamda destek oluyor

zaten. Şiddet mağdurlarına ilişkin olarak dijital şiddetin bu kapsama dahil edilmesi, ki dijital şiddet yaklaşık son 10 yıldır belki adını koyduğumuz, karşılaştığımız bir şiddet türü. Belki de ilk başlarda bunun dijital şiddet olduğunu farkında bile değildik, yeni yeni biliyoruz. Belki bu konu da kanunlaşacak, bu yöndeki teklifler değerlendirilecek. Kadına yönelik şiddetin uzlaştırma ve arabuluculuk kapsamına girmemesi yönünde teklif var ki mesela ısrarlı takip, kanunen uzlaştırma kapsamına girmiyor, Ceza Muhakemesi Kanununda da bu anlamda 2022’de bir düzenleme yapılmış. Kadın konukevi sayılarının arttırılması, bu amaçla il özel idareleri ile belediyelere Devlet katkısı ödenmesi kanun teklifi var. Evet, bu konuda bir düzenleme, destek yapılması gerekiyor. Elektronik kelepçe uygulamasına davet çağrılarına icabet etmeyenlere bir zorlama hapsi uygulanması yönünde bir teklif yapılmış. Hakim kararı ile teknik araç ve yöntemlerin kullanılmasının mecburi tutulması yönünde, en son 2022’de bir teklif yapılmış. Demek ki uygulamada daha çok bu tedbirlerin yerine getirilmesi bakımından, özellikle elektronik kelepçe uygulamasının geliştirilmesi bakımından, barınma evleri ile ilgili daha çok ekonomik destek bakımından birtakım sıkıntılar var ki kanuna bunların da eklenmesi ya da daha iyi hale getirilmesi tekliflerle gündeme getirilmiş. Elektronik kelepçe ile ilgili Sayın Zülfiye Hanım, ilgili kanun teklifinde şöyle bir şey okudum, Türkiye’de 1500 tane var diye okudum, ama bilmiyorum doğru bilgi midir?

Zülfiye Aykurt (İzmir EM):

Sayıyı şu an tam olarak söyleyemeyeceğim ama eskiden pilot illerde deniyordu. Şu an 81 ile yaygınlaştığı için sayı muhtemelen artmıştır. Genel istatistiği veremeyeceğim şu an ama evet arttı.

Prof. Dr. Mine Akkan (DEÜ DEKAUM):

Ben bu sayıyı 2022’de sunulan bir kanun teklifinde okudum. O zaman 1500 olduğu belirtilmiş. Büyük ihtimalle 2023-2024 yıllarında artış olmuştur. Ve sizin dediğiniz gibi sanırım en etkili yöntem elektronik kelepçe uygulamasının yaygınlaştırılması. Evet, 14 tane Kanun Teklifinde özetle bunlar yer alıyor. Dediğim gibi 2012’den beri belki 6284 sayılı Kanunda değişiklik yapılmamış ama bu söylediğim tekliflerin bir kısmı zaten gündeme alınmış ve sanırım diğer ilgili mevzuatta değişiklik yapılmış. Farklı kanunlarda değişiklik yapılmış konular. Ayrıca ekleyeyim, 6284 sayılı Kanunun uygulanmasıyla ilgili arka arkaya çıkan Yönetmelikler de var.

Dolayısıyla 6284 sayılı Kanun oldukça ayrıntılı bir kanun ki kanun koyucu genelde kazuistik yöntemi tercih etmez. Ama burada somut olayların farklılığı sebebiyle akla gelebilecek hemen hemen her türlü koruyucu, önleyici tedbir, destekleyici tedbir Kanunda düzenlenmiş. Bu sebeple oldukça ayrıntılı bir Kanun ve Yönetmeliklerle de desteklenmiş. Özellikle Güliz Hanım’ın, Figen Hanım’ın değindiği gizlilik kararı, kimliğin değiştirilmesi önemli. Belki uygulamada bu tip gizlilik kararı veya kimliğin değiştirilmesi gibi durumlarda kurumlar arası ilişkiler bakımından bazı sorunlar yaşanıyor. Ama ben de Valilik nezdindeki toplantılara katıldığım için özellikle biliyorum. Hemen kurumlar birbiriyle irtibat haline geçiyorlar. Evet,

şu kişi şöyle, şu sistemi değiştirelim, buna hemen müdahale edelim deniyor. Bu sebeple kurumlar arası iş birliğine ben de çok önem veriyorum. Dolayısıyla 6284 sayılı Kanunla ilgili sorunumuz yok. Uygulamada biraz belki elektronik kelepçe uygulamasının yaygınlaşması, biraz ekonomik destek, biraz sosyal destek gerekiyor. Yani kadınlarımıza destek anlamında. Orada da sadece belki devletin yapabileceği değil, hepimizin yapabileceği şeyler vardır. O anlamda daha iyi hale getirmeye çalışıyoruz.

Peki, Türk Ceza Kanunu'nda ne yaptık? Türk Ceza Kanunu'nda neler olmuş ona baktım. Şiddetin türlerini biliyoruz. Fiziksel, duygusal, cinsel, ekonomik, dijital şiddeti biliyoruz. Bir de ısrarlı takibi son zamanlarda Kanuna ekledik. Fiziksel şiddetle ilgili, örneğin kasten öldürmede, Türk Ceza Kanunu'nda en son 7406 sayılı Kanun ile (Yürürlük Tarihi: 27.05.2022) "kadına karşı" şeklinde nitelikli hallerde bir değişiklik yapılmış. "Eş, boşandığı eş veya herhangi bir hısımlık olmaksızın kadına karşı işlenmesi halinde", diye kasten öldürmede nitelikli hal düzenlenmiş. Kastan yaralamada yine "suçun kadına karşı işlenmesi halinde alt sınırın 6 aydan az olamayacağı" şeklinde bir düzenleme yapılmış. Yine kasten yaralamada "eş, boşandığı eşe karşı şikâyet aranmaksızın" şeklinde bir düzenleme yapılmış. Bunlar 2020 ve 2022 düzenlemeleri, dolayısıyla Türk Ceza Kanunu'nda da özellikle kadının bu anlamda korunduğunu görüyorsunuz. İşkence suçunda yine değişiklik yapılmış, 7406 Sayılı Kanun'la 2022'de "suçun kadına karşı işlenmesi halinde cezanın alt sınırın 5 yıldan az olamayacağı" şeklinde ekleme yapılmış. Eziyet suçunda yine "suçun kadına karşı işlenmesi halinde cezanın alt sınırının 2 yıl 6 aydan az olamayacağı" şeklinde düzenleme yapılmış. Cinsel şiddet durumunda yine Türk Ceza Kanunu'nun 102 inci maddesinde eşe karşı işlenmesi durumunda bir düzenleme yapılması söz konusu olmuş. Ekonomik şiddet dediğimizde zaten Türk Ceza Kanunu'nun 233'üncü maddesinde aile hukukundan kaynaklanan yükümlülüğün ihlali suçu var. Psikolojik/duygusal şiddette yine tehdit suçuyla ilgili olarak 2022'de "bu suçun kadına karşı işlenmesi halinde cezanın alt sınırı 9 aydan az olamaz" şeklinde bir düzenleme yapılmış ve yine 2022'de ısrarlı takiple ilgili Türk Ceza Kanunu'na 123/A maddesi eklenmiş. Hukuk dinamik, hukuk dinamik olduğu için de kanunlarımız toplumsal değişime, dönüşüme göre birtakım eklemeler yapıyor. İsrarlı takiple ilgili olarak şunu söylemek gerekir, biliyorsunuz Ceza Kanunu dediğimizde kıyas yasağı var, suçun maddi ve manevi unsurlarının aynen Kanunda yer alması gerekiyor, ısrarlı takipte daha önce Yargıtay'ın uygulamasında, huzur ve sükunu bozma suçuna dahil edilmeye çalışılmış. Ama Kanun artık 123/A maddesinde açıkça düzenlediği için, dolayısıyla bu konuda da bir eksiklik kalmadığını görüyoruz. Ben 1997 mezunuyum. Türk Ceza Kanunu ile ilgili bir tartışma hatırlıyorum. Elektrik hırsızlığı suçu acaba hırsızlık suçuna girer mi? Mal kavramına girmiyordu o zaman elektrik. Dolayısıyla sonradan değiştirildi. Örneğin, sonradan bilişim yoluyla işlenen suçlar Kanuna eklendi. Şimdi ısrarlı takip eklendi. Yani aslında hukuk dinamik olarak bu değişimleri takip ediyor ve kanuni düzenlemelerde bir sorun olmadığını görüyoruz.

Takdiri indirim nedenlerinden bahsedildi. O da çok olumlu bir gelişme olarak benim dikkatimi çekti. "Failin duruşmadaki mahkemeyi etkilemeye yönelik şekli tutum ve davranışları, takdiri indirim nedeni olarak dikkate alınamaz." Yani kravat taktı, takım elbise giydi,

boynunu büktü gibi. Biz haberlerde gördük, işte kravat taktı diye hakim indirim sebebi saydı gibi. Aslında hakimin vicdani kanaatini oluştururken sadece kravat ve gömleğe baktığını da düşünmüyorum. Ama yine de bu sosyal medyada, haberlerde gördüğümüz şeyi, onun karşılığını Türk Ceza Kanunu'na böyle bir açık düzenleme getirerek Kanun karşılamış oldu. Yoksa hakimin vicdani kanaatini oluştururken sadece bunlara bakarak indirim sebebi yaptığını ben de düşünmüyorum. Bunlar yanında en son gelişme olarak Genelgemiz var. 6284 sayılı Kanunla ilgili, "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele ile İlgili 2023/16 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi" 25 Kasım'da Resmi Gazete'de yayınlandı. Bu Genelgeye baktığınızda da aslında her şeyin farkında olduğunu ve gelişmeye yönelik çalışmaların devam edeceğini görüyorsunuz. Bu çalışmalar hiçbir zaman bitmez. Çünkü insanın olduğu yerde şiddet var. Sadece kadına değil, bitkiye de şiddet var, hayvana da şiddet var, çocuğa da şiddet var insanın olduğu yerde ama yoğunlukta kadına karşı şiddetin olduğunu görüyoruz. Bu sebeple onlara ilişkin düzenlemeleri yapmaya çalışıyoruz ya da düzenlemeler var ama daha iyi uygulamaya çalışıyoruz.

Sonuç itibarıyla özellikle 6284 sayılı Kanunun kişi bakımından uygulama kapsamının geniş olduğunu görüyorsunuz. Bu olumlu bir şey. Tedbirlerin oldukça ayrıntılı olduğunu görüyorsunuz. Koruyucu, önleyici, destekleyici tedbirler anlamında tedbir türlerinin fazla ve çeşitli olduğunu görüyorsunuz. Akla gelen hemen her şeyi orada bulabiliyorsunuz. Sadece hakim değil, mülki amir, kolluk kuvvetleri tarafından da bu tedbirlere karar verildiğini görüyorsunuz. Bu da olumlu, yani her an müdahale edebilir durumdayız. Kadına karşı şiddete ilişkin durumlarda, mevcut hükümlerin uygulanması bence herhalde en önemlisi ve Kanundaki tedbirlerin aktif olarak kadına karşı şiddetle mücadelede kullanılması önemli. Bunlar hakikaten 6284 sayılı Kanun ile ilgili oldukça olumlu konular. Peki, olumsuzluklar neler derseniz, sadece uygulama bakımından elektronik kelepçe, ekonomik birtakım kaygılar, barınma evlerinin arttırılması gibi birtakım şeyler var. Yoksa Kanunda, yasal çerçevede ne var ne yok derseniz aslında yasal çerçevede her şey var ve özellikle Ceza Kanunları bakımından da herhangi bir sorunumuz en azından şu an için yok. Ama gelecekte başka şeyler çıkar, başka şiddet türleri çıkar. Onlara karşı da büyük ihtimalle yenilikler ve gelişmeler dikkate alınacaktır, eklemeler, düzenlemeler yapılacaktır diye tahmin ediyorum. Çünkü hukuk dinamik. Biz de kendimizi her gün güncelliyoruz. Her gün yeni bir şey öğreniyoruz, mahkeme kararlarından öğreniyoruz. Sadece yerel bakmıyoruz, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına da bakıyoruz. Dolayısıyla aslında ulusal ve uluslararası her türlü gelişmeyi biz de takip ediyoruz. Bir de destekleyici olarak, şiddet mağduruna da destek olunabilir. Belki şiddet mağduru da bazen o travma içinde, "aman eşimi eve alayım da barışalım" gibi bir takım belki sosyal sebepler, belki ekonomik sebeplerle hareket ediyor olabilir. Onların da derinine inmek lazım ama şiddet uygulayan kişi bakımından Kanundaki bu destekleyici hizmetlerde, öfke kontrolü gibi bir takım belki tedavilere götürülmesi gibi uygulamalarda açıkçası nasıl bir zorlama tedbiri uygulanabilir onu düşünüyorum. Bir zorlama tedbirimiz var mı?

Güliz Kuli (İzmir ASHM):

Zorlama hapsi kararı verilebiliyor. Süregelen bir durumlar var ise zorla tedavi kararı mahkemelerce verilebiliyor. Ama her tedavi kararı için zorla tedavi kararı verilmiyor.

Prof. Dr. Mine Akkan (DEÜ DEKAUM):

Evet, belki bu destekleyici tedbirler bakımından başka ne olabilir diye düşünüyorum. Bir şeyi yaptırmak, bir kişiye bir şeyi yaptırmak, öfke kontrolü tedavisini gör, tedavi ol, nasıl gerçekleştirilir? Zorlama hapsi dışında bir şey aklımıza gelmiyor. Tazminat olabilir belki, gitmediği her gün tazminat ödemesi gibi farklı çözümler olabilir, tedaviye gitmediği her gün için “şu kadar lira ödeyeceksin” gibi bir düzenleme olabilir. Belki onun caydırıcılığı olabilir gibi aklıma geliyor, bu destekleyici tedbirlere ben önem veriyorum. Bu sebeple belki burada bir değişme, düzenleme, biraz daha caydırma, biraz daha uygulanmasını sağlama yönünde eklemeler yapılabilir. Evet, bir de CTS Birimimiz var. Ondan da çok kısaca bahsetmek istiyorum. DEKAUM bünyemizde bir CTS Birimi var. CTS Birimini belki daha önce duymuşsunuzdur. Üniversite içinde yaşanan cinsel taciz ve saldırı olaylarına ilişkin olarak bir danışma birimi şeklinde DEKAUM altında bir koordinatörlük var. Dolayısıyla üniversiteler de aslında elinden geleni yapıyor. Özellikle kadına karşı şiddet anlamında. Böyle bir birimin olduğundan da öğrencilerimiz haberdar. Kampüs içinde panik butonlarımız var. Hatta Hukuk Fakültesinin kapısında da bir panik butonu var. Bu sebeple herkes aslında elinden geleni yapıyor. Konuşmaya da devam edeceğiz, iyileştirmeye de devam edeceğiz. Umarım faydalı olmuştur. Ben böyle bir yasal çerçeve çizmek istemiştim. Hepinize tekrar teşekkür ediyorum.

Başak Manav (KDK):

Mine Hanım sunumunuz için tekrar teşekkürler. Özellikle toplum dinamiklerinin gözetilerek yasal değişikliklerin gerçekleştirilmesi veya toplumdaki yanlış algıların en azından bir parça düzeltilmesi için yasal değişiklik yapılmasına ilişkin vurgunuz gerçekten önemliydi. Tekrar sunumunuz için teşekkürler. Sorusu olan varsa soru alabiliriz. Yoksa ben panelistlerimize tekrar çok teşekkür ediyorum sunumları için. Kurumların kendi üzerine düşen görev ve yükümlülükleri gerçekleştirilmesi, eksiksiz gerçekleştirilmesi çok önemli. Ancak kurumlar arası iş birliği de en az bunun kadar önemli, bunu vurgulamak isterim. Tekrar teşekkürler.

Dr. Dilek Akdenizli Kocagül (BORSAY):

Moderatörümüz ve panelistlerimize aktardıkları değerli bilgiler ve yorumları için çok teşekkür ediyoruz. Kendilerine bir hediye takdimimiz var. İzmir Ticaret Borsası ve Borsa Yönetim Kurulu Başkanımız Işinsu Kestelli Hanım'ı kürsüye davet ediyoruz. Bir de fotoğraf çekeceğiz.

Valiliğimizin, Türk Silahlı Kuvvetlerimizin, kamu kurumlarımızın, üniversitelerimizin, medya ve sivil toplum kuruluşlarımızın değerli başkan ve temsilcilerine katılımından dolayı çok teşekkür ediyoruz. Öğleden sonraki panelimiz Medyada Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele başlığında devam ediyor olacak. Öğleden sonra 14'te görüşmek üzere çok teşekkür ediyoruz.

PANEL II

Medyada Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele

MODERATÖR

Prof. Dr. Huriye Toker

Yaşar Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uyg. ve Araş. Mrk. Mdr.

PANELİSTLER

Banu Şen

Posta Gazetesi Yazarı, Ege Bölge Temsilcisi ve Bölge Ekleri Yayın Yönetmeni

Güliz Kuli

Aile ve Sosyal Hiz. İzmir İl Mdr. Şiddet Önleme ve İzleme Mrk. Mdr.

Dr. Öğr. Üyesi Sinem Utanır Altay

Ege Üni. Kadın Araş. ve Uyg. Mrk. Danışma Kurulu Üyesi

Dr. Öğr. Üyesi Sinem Utanır Altay, Güliz Kuli, Prof. Dr. Huriye Toker, Banu Şen

Dr. Dilek Akdenizli Kocagül (BORSAV):

Günün ikinci paneline hoş geldiniz. Yine kıymetli kamu kurumlarımızın, Türk Silahlı Kuvvetlerimizin, medya ve üniversitelerimizin değerli temsilcileri aramızdalar, çok teşekkür ediyoruz. İkinci bölümümüzde medyada kadına yönelik şiddetle mücadele konusunu tartışıyor olacağız. Bu oturumun bizim için neden çok kıymetli olduğunu kısaca aktarmak isterim. 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna göre, televizyon kuruluşları ve radyolar, kadınların çalışma yaşamına katılımı, özellikle kadın ve çocukla ilgili olmak üzere şiddetle mücadele konusunda ilgili Bakanlık tarafından hazırlanan ya da hazırlatılan bilgilendirme materyallerini yayımlamak zorundadır. Ayrıca ticari reklamlar şiddet hareketlerine yol açıcı, göz yuman, özendirici veya destekleyici unsurlar içermez. Cinsiyete dayalı ayrımcılık üzerine kurulamaz. Ayrımcılığı destekleyen, kötüleme içemez, istismar edemez. Bütün bu mevzuat, yasal çerçeve doğrultusunda medya kuruluşlarından temsilcilerimizle, akademisyenlerimizle kurumsal olarak medya kuruluşlarının alabileceği önlemler, yayın politikaları ve iletişime ilişkin yeni stratejileri tartışmak istiyoruz. Bütün bu tartışmalarımız, sabahki panelimiz de olduğu gibi kayıt altına alınıyor. Biz bunların deşifreleri üzerinden bir de panel kitapçığı yayımlamak istiyoruz. Dolayısıyla şu an hazırlanan konunun uzmanları bizimleyken soru cevap kısmını da değerlendirelim isteriz. Sizlerden gelecek sorular, özellikle öneriler ve yorumlar, kayıt altına alınıp bir mevzuat değişikliğine vesile olacağı ihtimali de göz önüne alınırsa, çok kıymetli olacaktır. Bu anlamda lütfen çekinmeden aktif katılım sağlayın diyoruz. Şimdi izninizle panelistlerimizi davet etmek isterim. Öncelikle moderasyon Yaşar Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkez Müdürü Sayın Prof. Dr. Huriye Toker tarafından gerçekleştirilecek. Kendisini ve panelistlerimiz; Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü Şiddet Önleme ve İzleme Merkez Müdürü Sayın Güliz Kuli, Posta Gazetesi yazarı, Ege Bölge Temsilcisi ve Bölge Ekleri Yayın Yönetmeni Sayın Banu Şen'i ve ayrıca Dr. Öğretim Üyesi Sinem Utanır Altay'ı ben izninizle sahneye davet ediyorum. Buyurun lütfen.

Prof. Dr. Huriye Toker (Yaşar Üniversitesi):

Teşekkür ediyoruz tekrar sabrınız için, öğleden sonraki kısmına katıldığınız ve sabırla dinlemeye hala istekli olduğunuz için. Sevgili arkadaşlar, yasal çerçeveyi sabahtan tartıştık, etkinliğin öğleden sonraki kısmında şimdi konuya medya açısından bakmaya çalışacağız. Medyanın toplumsal cinsiyet ve kadına yönelik şiddetle ilişkili çözüm önerilerini dinleyeceğiz. Medya bakış açısını anlamaya çalışacağız ki önemli bir kurum masanın etrafında olması gereken aktörlerden bir tanesi. Ben Yaşar Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi'nden Prof. Dr. Huriye Toker, panelistlerimiz Banu Şen, Güliz Kuli ve Sinem Utanır Altay, hep birlikte aslında medyayı ele alacağız. Bugün TRT'den katılımcılarımız ya da Anadolu Ajansı'nda olan katılımcılarımız, çok üzgünüz maalesef başka etkinliklerle çakıştığı için gelemediler. Ama medya açısından olabildiğince olayı ortaya koymaya ve çözüm önerileri sunmayı hedefliyoruz. Çok teşekkür ediyoruz katılımınız için. Banu Şen, isterseniz sizinle başlayalım, ne dersiniz?

Banu Şen (Posta Gazetesi):

Merhaba, ben yaklaşık 30 senedir gazetecilik yapıyorum. Bunun 25 yılı muhabirlik yaparak geçti. Birebir sahadaydım ve haber yaptığım dönemde kadına yönelik şiddet, istismar, aile içi şiddet gibi onlarca, yüzlerce haber yaptım. Çocuk istismarı ile ilgili haberler yaptım. Cinayet, terör olayları, çeşit çeşit... Yani Türkiye gündemi de zaten çok... Son 10 yıl sürekli biraz daha terör haberleriyle geçmişti. Fakat bunların içinde, beni en çok etkileyen yaptığım haberlerde, belki de bilmiyorum kadın olmanın da getirdiği ve erkek egemen bir meslekte bu tip haberlere de öncelikli gönderilme nedeniyle, kadına şiddet, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet haberleri oldu ki bunlar benim biraz da gazetecilikte genç dönemime rastladı. En çok hafızama yer edenler kadına yönelik şiddetle ilgili haberler ve istismar haberi idi. Şiddeti yaşamış, ölümün kıyısından geçmiş bir kadınla göz göze gelmek, onunla röportaj yapmak, onu incitmeden onun yaşadığı şiddete bir de ben bir medya şiddeti ya da kamuoyu toplum şiddeti eklemekten hassas davranmak o kadar zordu ki. Birincisi, yaşadığı şiddeti anlatmasını istiyorsunuz, ikincisi onun hayatını ya da onun ailesinin hayatını daha da riske atacaktır bir hata yapmamaya gayret ediyorsunuz. O haberi yazıp servis etmek gerçekten çok zor. Çünkü servis ettikten sonra da hepimizin bildiği gibi editöryal kısım devreye giriyor. Bazen haber sizin yazdığınız gibi de olmayabiliyor. Kullanılan bir haber, fotoğraf, haberdeki bir fotoğraf tamamen yanlış boyuta götürebiliyor. Tamamen o kadını, ailesini incitebiliyor ya da deşifre edebiliyor. Bunlara çok titiz davrandım. Haber baskıya gidene kadar başında nöbet tuttum diyebilirim. Yaptığım haberlerde ve özellikle de kadına yönelik şiddet, aile içi şiddetle ilgili yaptığım yazı dizilerinde şiddetin devamı olmamaya çalıştım.

En çok dikkat ettiğim şeylerden bir tanesi buydu. Bu nedir, yani buna dikkat ederken neler yaptım? Önce kendimden örnek vermek istiyorum. Kadının adını kullanmadım, biz bunda kısaltma kullanabiliyoruz, işte A., B. gibi. Ben bunun da ötesine geçtim. X dedim, Y dedim. Özellikle başta yaptığım birkaç haber dışında, yine de bu işte A.'nın soyadını ve

adını biraz daha deşifre edebileceğini düşündüğüm için X ve Y dedim, öyle bir yöntem kendime seçtim. Kadının yaşamı ve kimliği ile ilgili kesinlikle işaret edici ve onu sıfatla birleştiren kelimeler ve cümleler kullanmamaya çalıştım. Yargılayıcı, küçük düşürücü, onu zayıf gösteren tasvirlerden sürekli kaçındım. Bizim görevimizin esas anayasası, işte belli şeyleri vermek zorundayız, yani o 5 N 1 K olmak zorunda. Ama eğer işin içinde çocuk ve kadın varsa ve bu insanların hayatı kamuoyunu bilgilendirmekten daha önemli ise orada ben o bilgilerden de kaçındım. Kamuoyu yararından çok kadına verebileceğimiz ya da o şiddete uğrayan kişiye verebileceğimiz zararı düşündüm. Daha çok bilgilendirici haberler ve uyarılarda da bulunmaya çalıştım. Yaptığım haberlerde mutlaka kolluk güçleriyle ya da devletteki bazı bu konudaki birimlerle birlikte hareket etmeye çalıştım. Mutlaka haberlerin sonuna şiddet hattı gibi ya da yeni bir uygulama varsa onunla ilgili bilgiler koymaya çalıştım. Özellikle bunu yazı dizilerinde yaptım. Yani bir mesela yaptığım bir yazı dizisinde içinde baro da vardı. Kadın Cinayetleri Platformu da vardı, polis de vardı, Aile Bakanlığı da vardı. Oradan yeni uygulamalar, o uygulamaların nasıl işlediği, yani sadece kadına yaşadığı şiddeti anlatmakla kalmadım, bir de başkalarının okuyup bir kişinin bile hayatını belki kurtarabileceğini düşündüm.

Mutlaka yol gösterici bölümler koydum yaptığım yazı dizilerinde. Örneğin kelepçeye ilgili yaptığım bir haber çok ses getirmişti. O zaman Hürriyet'te çalışıyordum. Hürriyet'te manşet olmuştu. Bir kelepçe uygulaması kadının hayatını kurtarmıştı. Şöyle ki kelepçenin şarjı bitiyor ve adam şarj etmiyor, kelepçeyi çıkartıyor. Kadını da tam öldürmeye gittiği sırada bunu takip eden birim fark ediyor şarjın çalışmadığını, sinyal alınmadığını ve hemen direkt kadının adresine gidiyorlar. Böyle anlık saniyelik bir şeyle kadının hayatı kurtulmuştu. Bunu haberleştirmiştim. Kades uygulamasıyla ilgili çok haberler yaptım ki kendim haberi yaparken ben de kades uygulamasını kullanmaya başladım. Kadınlara kadesi indirdiniz mi diye sürekli uyarıcı yazılar yazdım, köşe yazıları yazdım. Çünkü kades uygulamasının da hayat kurtardığı bir haberi yapmıştım. O da kadın son anda kurtulmuştu. Jandarma kurtarmıştı, Jandarma bölgesi içindeydi. Ben tabii daha çok kadına yönelik şiddet haberlerinin ve aile içi şiddet haberlerinin bizim ülkemizde yapılan en büyük yanlış olan üçüncü sayfa haberlerinden ayrı tutulması düşüncesinde oldum. Bu yüzden de yaptığım haberi yazı işlerinde ya da yönetimimizle tartışırken haberin mutlaka birinci sayfadan görülmesini, bunun üçüncü sayfa, basit bir cinayet haberi ya da bir kaza haberinden ayrı tutulması gerektiğini savundum. Kendi haberimi savunurken de kendi ekibimizin için de çünkü kadına şiddet, Türkiye'de ve hatta dünyada basit cinayetler, üçüncü sayfa haberlerinin dışında, aslında politik ve siyasi. Kamuoyunu ilgilendiren bir devlet politikasını da ilgilendirdiği için birinci sayfadan, manşetten bu haberlerin arasında verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Mümkünse tabii ki... Her zaman şiddet haberi yapmadım, şiddet gören kadınların haberlerini de yapmadım. Bu uygulamalar hayat kurtaran uygulamalarla ilgili sürekli bilgilendirici haberler yaptım ki buna da inanıyorum. Yani bilgilendirici... İşte bu aradaki telefon hattı, Aile Bakanlığı'nın telefon hattı ya da işte Emniyet ise en yakın nasıl ulaşabilirler ya da ne yapabilirler, bunlarla ilgili şeyler her zaman daha çok bilgilendirdi. Bir de bunun yanında çok etkilendiğim, geride hayatta kalan kadınların bundan sonraki

hayatını sürdürmesi ile ilgili de çalışmalar yaptım. O kadınların kadınları uyarması ile ilgili haberler yaptım mesela. İnadına yaşayacağım diye bir Hürriyet'te manşet olan bir haberim vardı. Yani sevgi bu değil ama ben inadına yaşayacağım demişti. Onun videolu bir haberini yapmıştım burada. Çünkü diğer kadınları güçlendirecek yani. İnadına kelimesi ve yaşayacağım kelimesi ikisi bir araya geldiğinde karşı tarafa güç geçirecek bir ifadedir. O yüzden de Hürriyet'te ve ulusal basınımızda inadına yaşayacağım diye şiddet görmüş bir kadının, çok genç bir kadındı, hikayesini yaptığım kadın yaşama tutunmaya da çalışıyordu. Bizim bu haberimizden sonra çok da deşifre olmamaya da çalışıyordu. Yani o kadar hassas bir şey ki. Çünkü şöyle adam zaten cezaevinden çıktıktan sonra izninde kadına şiddet uyguluyor ve bu adam bir daha çıkacak dışarıya, artık bunda beni öldürecek diyordu. Yani bir daha tekrar girdiğinde, bir daha çıktığında beni artık öldürür diye düşünüyordu. O yüzden de kadını artık izlememiz gerekiyordu. Kadın yaşamını devam ettirebilmesi için hiçbir yerde çalışmıyor, işe girmek istemiyor. Kadın sığınma evine girmek istemiyor. Çünkü çocukları var. Orada çok genç olduğundan yaşayamayacağını düşünüyor ve birtakım yardımlarla ve belediyenin sahip çıkmasıyla o kadının birazcık o haber sayesinde hayatına olumlu yön vermiştik. Tabii ki bu arkada da görselde gördüğümüz gibi. Hatta birkaç tane daha örnek var. Bunları tabii eski yani karma aldım çünkü şu an bir kurumu da burada ben ifşa etmek istemiyorum. Hani bunu çok kullanan basın yayın kuruluşları var ama onları söylemek istemiyorum. Ben anlayamıyorum. Ama inadına, inadına yaşayacağım. Evet, evet buydu. Şimdi bu tip ifadeler esas. Zaten ana konumuz bu. Genç sevgili dehşet saçtı! Kocanın kıskançlık cinneti kadının ölümüne neden oldu. Takıntılı aşık şarkıcı kadını katletti. Bu kullandığımız her ifade birincisi özendirici. İkincisi, şiddet uygulayanları kahraman haline getirebiliyor. Bu sebeple benim esas burada da konuşmamız ve dikkat çekmemiz ve bundan sonra da belki uygulamaya geçmesi, bir takım belki çerçeveye alınmasına faydalı olabilecek ifadeleri vurgulamak istiyorum. Özendiricilik taşımamalı kullandığımız başlıklar. Şiddet görüntüleri uzun uzun verilmemeli ki o şiddeti uygulayan kahraman haline gelmesin. Detay kesinlikle olmamalı. Katil daha çok gösterilmeli şiddete uğrayanı korumak ise bizim amacımız... Medyanın amacı kadına yönelik şiddetin hatta toplumdaki genel şiddeti azaltmak ve önlemek olmalı. Normalleştirmek ve hak ettiği biçimde yorumlanmamasına sebep olmak değil asla. Bunu küçük bir fotoğrafla bile yapabilmek elimizde, mümkün. Çok güzel bir başlıkla şiddeti vurgulayabiliriz ama yanına eğer kadının koyduğumuz fotoğraf o kadınla ilgili bir imaj yaratacak bir fotoğraf ise orada her şeyi mahvedebiliriz. O kadını orada küçük düşürücü duruma getirebiliriz. Bu nedir? Bikinili fotoğrafını vermek. Plaj ya da düğünde, düğünden bir kare, kadın oynarken işte. Türk toplumu ve aile gelenek göreneklerine göre bu kadın aykırı bir kadındı imajını vermek her zaman katile ya da şiddet uygulayanlara haklılık sağlıyor. O yüzden kullanılan fotoğraf, kullanılan kelimeler, hepsi tek tek, ayrı ayrı çok önemli ve bir hayata sebep olabiliyor her zaman. Bir haberi yaparken o insanın deşifre olabileceğini, ailesinin hayatını karartabileceğini düşünerek yaptım haberi. Kendimi yerine koydum ki çoğu zaman şiddete uğrayan kadınların haberini yaptığım için kendim de şiddete uğramaktan korktum. Gazetede daha çok korundu, işte güvenlik daha çok uyarıldı. Çünkü biz de böyle tehditler alabiliyoruz. İzmir'de yaşanan bir olay sonrası mağdurun kaçan kocasından haberi birkaç defa yapıp yakalanmasını

sağladığım için tehdit aldığım da olmuştu. O yüzden kendimin de şiddet görebileceğini düşünerek hep haberleri yaptım. Ama tabii ki birincil önceliğim hayatı karartılan ve hala yaşamaya devam ediyorsa, o kadın devam etmiyorsa onun geride bıraktıkları... Bunu düşünerek, daha hassas davranarak kadınlarla ilgili haberleri yaptım.

Tabii ki şimdi günümüzde yeni medya ve sosyal medya var. Orası tabii ki dipsiz bir kuyu gibi. Biz yazılı basın ya da görsel basında, televizyon gazeteciliğinde ve yazılı basında kontrol edebiliriz kendi etik ilkelerimizi. Çoğu basın kurumu buna artık dikkat ediyor zaten. Kiminin bu yönde zamanında anayasa çalışmaları oldu kadınla ilgili haberlerle ilgili. Ama sosyal medya ve yeni medyada asla kontrol edilebilir bir durumda değil. Bence en çok konuşulması gerekenlerden bir tanesi de bu. Yazılı basını ve görsel basını bir yere getirdik ama bundan sonra bu sosyal medyayla ilgili ne yapacağız? Bunun konuşulması lazım. Çünkü günde önümüze binlerce şiddet görüntüsü çıkıyor ve bu şiddet görüntülerinin hepsi hasta ruhlu insanlara örnek teşkil ediyor. Hiç alakasız, birbirini tanımayan insanların bile artık bir kadına, yolda geçerken tanımadığı bir kadına şiddet uyguladığını görüyoruz. Bu çok artık şaşırtıcı olmaktan da öteye geçti. Çünkü benim daha önce yaptığım yazı dizisinde, o zaman o dönem Baroda Kadın Hakları Komisyonunun başındaydı Ayşegül Hanım. Zannedersem onunla konuştuğumuzda şunu söylemişti: Güçlü olanın güçsüz olana dişini geçirmesidir. Yani şiddet erkekte, neden daha çok erkeklerin kadına yönelik şiddeti var? Çünkü işte güçsüz olan kadın ve güçlü olan her öfkesini, her şeyin sonucunu kadından çıkartabilir. Bu kadar kolay. Böyle bir noktada iken bizim üzerimize, o zaman medyanın üzerine çok görev düşüyor. Bunda da birincisi özendirici ve kahramanlaştırmaktan az önce de söylediğim gibi kaçınmamız gerekiyor. Ama sosyal medyada o kadar çok özendirici video görüyoruz ki, insanlar şiddet izlemekten zevk alıyorlar ve bu gördüklerinin aynısını sonra başkalarına uyguladığını görüyoruz. İşte bir dönem bir cinayet zinciri ortaya çıkıyor, sonra o cinayet zincirindeki yöntemlerin başka başka daha olduğunu ve onların daha ileri boyutlara gittiğini de görüyoruz. Ya da şiddetle ilgili de aynı şeyi hatırlarsınız. Eskiden kezzap atılıyordu, çünkü işte bir dönem oradaki ceza daha az. Bunu okuyorlar. Tabii ki bununla ilgileniyorlar, yaralamaya giriyor, işte silahla vurmuyor, herkes kezzap atıyordu bir dönem. Yani çocuklara bile kezzap atanlar vardı. O yüzden de biz özendirici ilgiden uzak durmaya, bir yöntem bunları göstermemeye, belli etmemeye, çok fazla olayın detayına girmemeye dikkat ediyoruz. Tabii haberin yapılış biçimi kadar sunuş biçimi de önemli. Haberi bir muhabir dört dörtlük, tam istediğimiz etik kurallara uygun yapabilir. Ama bunu televizyondaki bir sunucu eğer ifadeleriyle, yüz ifadesiyle ve kullandığı kelimelerle, içine başka bir boyut katar ve yorum katarsa o zaman yine muhabirin yaptığı haberin başka yere gittiğini de görüyoruz. Burada genel anlamda bütün toplumun, bütün medyanın televizyon spikerinden editörüne, muhabirine, yazı işleri müdürüne, genel yayın yönetmenine ve sosyal medyası olan medya kuruluşlarının hepsinin bir etik ortak bildirisi olması lazım diye düşünüyorum. Anayasası olması lazım. Kesinlikle basının etik ilkelerine şiddetin verilmesi ile ilgili yeniden eklemeler yapılmalı diye düşünüyorum. Çok teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. Huriye Toker (Yaşar Üniversitesi):

Ben teşekkür ederim katkılarınız için. Ben de iletişim fakültesi öğrencilerine yol göstermeye çalışan bir hoca olarak aynı şekilde hissediyor ve yorumluyorum. Özellikle altını çizdiğiniz çok temel noktalardan bir tanesi kadına yönelik şiddet haberlerinde hem sizlerin gazeteci olarak rolünüz hem de kurumsal olarak medyanın alması gereken önlemler, etik ilkelerini nasıl sağlamlaştırılması gerektiği ve bunu şiddetin önlenmesi konusunun basın etik yasa-sının içerisine, ilkelerin içerisine eklenmesi gerektiği. Kesinlikle sonuna kadar katılıyorum.

Banu Şen (Posta Gazetesi):

Tamamdır, şöyle bir şey ekleyeyim. Şimdi bizimki erkek egemen bir meslek. Şu anda kadınlar birazcık daha fazla medyanın içinde hem yönetici olarak hem de çalışan olarak. Ama benim başladım dediğim bu 30 yıllık dönemin içinde ben tamamen erkek egemen bir ekiple beraber çalışıyordum ve yaptığınız bir haber çok incitici olabiliyor. Bunu şu an burada söylemekten bile belki insan hicap duyuyor ama yaptığım bir haberi gelip ben yazı işlerinde anlatırken şakayla karışık da olsa "hak etmiş canım" lafını duymadım değil, duydum. Kesinlikle bu bakış ekibin toplumsal cinsiyetle ilgili ne hissettiği, ne anladığı, nasıl okuduğu. Yani herkes masanın etrafında aynı şeyi düşünürse, ancak o zaman aynı sonucu elde edilebileceği net. Cinnet kelimesi o yüzden yanlış. Bunu söylediğimde kadın adama artık cinnet getirmiş. Yani bizim Yazı İşleri'nin masasında bile bu 30 yıllık süre içinde, şu an değil bu geçmişte, ama biz bunu konuştuk ve ben orada çok çok üzüldüğümü, ağladığımı hatırlıyorum. Çünkü ben kendi arkadaşlarıma, gazeteciye bunu anlatamadıysam biz bunu bütün koca topluma nasıl anlatacağız diye çok üzuldüm. Bunun şakası bile hoş değil ama yine bunu duydum.

Prof. Dr. Huriye Toker (Yaşar Üniversitesi):

Diğer bir nokta, kadına yönelik şiddet haberlerinin artık üçüncü sayfa haberlerinden çıkması gerektiğiyle ilgili belirlemeniz çok değerli. Çünkü bunu toplumsal bağlamın içerisine yerleştirdiğimiz oranda, marjinallik getirmediğimiz oranda başarılı olacağız. Kadın cinayetinin bir mesele olduğunu ve bu meselenin toplumsal önemini cımbızlamadan, marjinal hale getirmeden yer verilmesine değindiniz. Çok teşekkür ediyorum. Bu da çok önemli. Yine masanın etrafına aktörleri toplamaktan bahsettiniz. Bu konuyla ilgili network'ün olması gerektiği, gazetecinin hemen ulaşabileceği bir networke olan ihtiyacından bahsettiniz. Şiddeti önleyici haberlerden, yani konunun bağlamından mutlaka haberde yer verilmesi gerektiğinden bahsettiniz. Ve tabii ki yeni medyaya değindiniz. Çok temel sorun alanlarımızdan bir tanesi. Geleneksel medyada biraz yol kat ettiğimizi düşünsek bile yeni medyada bilmediğimiz, daha az hakim olduğumuz bir sürü sorunla karşı karşıyayız. Kontrolün zayıf olması. Bu bizi biraz daha bireysel güçlenmeye doğru götürüyor. Çünkü medyayı sadece sansürle ya da sadece yasaklarla belli bir noktaya getiremeyiz. Yani yine gazetecinin bireysel güçlenmesi ve toplumun bireysel güçlenmesinin altını çizdiniz. Şiddeti normalleştirmememiz gerektiğinin yanısıra güç hiyerarşisinin altını çizdiniz ve özendirme, haberdeki aktörleri kahramanlaştırmama, marjinalleştirmemenin önemine değinerek, konunun doğru işlenmesi ve ekibin etik duruşunun altını çizdiniz. Çok teşekkür ediyoruz. Sözü isterseniz hemen bir kamu kurumuna doğru iletayım. Buyurun Güliz Kuli lütfen.

Güliz Kuli (İzmir ASHM):

Merhaba tekrardan. Sabahki oturumda olmayanlar için kendimi yine tanıttayım. Güliz ben Şiddet Önleme İzleme Merkezinde Kuruluş Müdürü olarak görev yapıyorum. Aslında birçok noktadan bahsedildi benim de notunu aldığım.

Öncelikle naçizane kendi bireysel adıma çok teşekkür etmek istiyorum bu kadar hassasiyetle yaklaştığınız için haberin içeriğine. Sinem Hocam konunun detayından bahsedilecektir. Konunun uzmanları varken iletişim konusunda bana o anlamda laf düşmeye bilir ama inanın gerçekten o haberlerin yansımaları biz de alanda; çok ciddi biçimde nasıl yansıdığını, nasıl beden bulduğunu kişilerde gözlemliyoruz. Çok kısa bir örnek vermek istiyorum. Biraz daha somutlaştırabilmek adına. Bir başvurucumuz vardı. Kişi yani erkek kadına herhangi fiziksel bir şiddette bulunmuyor kanıtlayamamış diye. Tabii ki de başvurular kanıtla dayalı değil, başvurular yapılabiliyor. Adli merciler kanıt üzerinden süreci devam ettiriyorlar. Ama genelde yaygın bir inanış var ne yazık ki hala o süreçte mücadele ettiğimiz. Sanki sadece darp varsa kişiler ilgili yerlere başvurabilmiş gibi. Öyle bir algı içerisinde olan bir başvurucu ama çok ciddi bir psikolojik şiddet altında, o tahakküm üzerinde devam ettiriliyor. Başvurucu bir şekilde bir kolluk birimine giderek başvuru yaptığında bu zamana kadar neden başvuru yapmadın diye soruluyor. Şundan dolayı hani yargılamak, sorgulamak anlamında değil. Başka bir durum var mı engellendi mi, ekstra bir suç unsuru var mı diye anlamak için soruluyor. Peki seni ne rahatsız etti diye soruyorlar. “Her gün gazetenin o üçüncü sayfa dediğiniz haberlerini açarak, masaya bırakarak evden çıkıyordu. Yani ben biliyordum ki herhangi bir başvuru yaparsam sonucun bu şekilde olacağına dair bana mesaj veriyordu.” Şeklinde cevap alıyor kolluk birimleri. Neyse ki başvurdukları kolluk birimi inanılmaz bilinçli ve farkındalık sahibi olan kişiler olunca hemen psikolojik şiddete dair işlemleri yapıyorlar. İşte o güvenlik önlemleri sağlandıktan sonra başvurucunun sığınma evine alınma işlemlerini yapmıştık. Yani dediğiniz gibi haber içerikleri oldukça teşvik edici detaylar. Daha çok mağdur odaklı olan, mağduru suçlayıcı olan haber başlıkları ve içerikler de çokça fazla ve bizim çalışma sürecimizi de etkileyebiliyor.

Ben biraz da olumlu kısmından bahsetmek de istiyorum. Aslında biz medyayı nasıl kullanıyoruz kurumsal olarak? Bir kere bizim için ihbar niteliğinde olan bütün başvurulara medya üzerinden de ulaşabiliyoruz. Bakanlığın ve bakanlığa bağlı olan bütün il müdürlüklerinde basın birimleri vardır. Her gün bahsettiğiniz o çeşitli basın organlarını her gün tarayarak kadına, çocuğa, yaşlıya, engelliye dair bir haber var mı, bizim ulaşabileceğimiz birileri var mı diye taramaları yapıyorlar. Eğer kişiler hakkında bir haber varsa hemen o kişilere ulaşım sağlanıyor ve gerekli müdahale planları gerçekleştiriliyor. Bizim için olumlu yönlerinden biri bu medyayı kullanmanın. Çünkü her zaman her vakadan kolluk birimi ya da bizler haberdar olamaya biliyoruz ki haklı olarak mağdurlar da belli bir dönem gerçekleştirdikleri başvurulardan sonuç alamayınca bir kamuoyu yaratmak, bir gücü arkasına almak adına bu kanalı kullanabiliyorlar.

O anlamda da gücünü de çok önemsiyorum medyanın. Ama doğru kullanıldığı şekilde sizin de dikkat çektiğiniz noktalarla. Aynı zamanda şöyle bir kısma da pencere açmak

istiyorum; Nasıl ki maruz bırakılan üzerinden doğru bir dilin seçilmesi gerekiyorsa, aslında bu haberleri yaparken de hizmet ağları hakkında da doğru bilgilerin aktarılması gerekiyor. Çünkü nasıl ki bir tarafı teşvik edebiliyorsa diğer tarafı da bu haberde okudukları olumsuz durumlardan başvurularını yapmak konusunda engelleyebiliyor. Örnek vermek gerekirse “koruma kararına rağmen kurtarılamadı gibi” bir ifadenin aslında çok daha farklı dinamikleri olabiliyor. Burada doğrudan bir kuruluşu savunmak ya da bir tarafı illaki haklı çıkartmak anlamında söylemiyorum ama orada algıda şu gelişebiliyor. “Ben de koruma kararı çıkarırsam demek ki sonum herhangi bir şekilde iyi bir noktaya varmış olmayacak.” Ama burada o dinamikler çok daha farklı olabiliyor. Kişi kandırılmış olabiliyor, kişi karşısında şiddet uygulayanın olabileceği bir ortama gideceğinden haberdar olmuyor, orada karşılaşıyorlar ve ne yazık ki cinayetlere kadar varan durumu yaşayabiliyoruz. Olay koruma kararına rağmen olan bir durum değil demek istediğim. Toparlamak gerekirse, ifade etmeye çalıştığım şu; örneğin konukevleriyle ilgili koruyucu ve önleyici hizmetleri sürdürmeye çalışıyoruz. Tabii ki de şiddet ortaya çıkana kadar öncesinde de önleyici çalışmaların yapılması kesinlikle gerekiyor. Bir zihniyet dönüşümün olması gerekiyor ama akut da olan, kanayan bir yara da var. Şiddet ortaya çıktıktan sonra da kişilerin başvuru mekanizmalarına olan güvenirliliğinin artırılması gerekiyor. Ne yazık ki bazen bazı medya kanallarında örnek veriyorum sığınma evine giderse çocuklarının elinden alınacağına dair yanlış bir haber olabiliyor. Kolluğa giderse, kanıtlamayacak ise başvuru yapamayacağına dair bilgilerin yer aldığı haberleri görebiliyoruz. Biz tespit ettiklerimizi açıkçası arayıp haber yapanlara ifade etmek istiyoruz. Gelip bir tanışalım, bir anlatalım sonuçta medya kanalı aynı zamanda hizmetlerin de yayıldığı bir kanal.

Biz nasıl eğitimler yapıyorsak farkındalığı basın da bu da bu kanallardan biri. Doğru bilgiyi doğru şekilde aktardığımız sürece çözüme ulaşacağımızı bildiğimiz için bu anlamda da medyanın hizmetleri anlatırken de aslında kullandığı dile dikkat etmesi gerektiğini düşünüyorum. Örneğin aklıma geliyor neler olabilir diye. Bu aralar şey başladı. Belki görmüşsünüzdür böyle şekerli ürünler, çips vesaire gibi ürünler reklamlarda çıktığında alta şey geçiyor. Sağlık uyarısı, sağlığınız için günde yarım saat mutlaka yürüyün falan diye. Belki şey olabilir gibi. Şimdi bu medya kanallarının bir ayağı olan diziler ve filmler var. O yayınlarda da çok ciddi bir biçimde şiddeti hem bir yandan destekleyen durumlar da var ne yazık ki bir yandan da aslında farkındalık yaratan çalışmaları da görüyoruz. Belki şey olabilir gibi geliyor aklıma. Bir kişi dizide ya da filmde şiddete maruz kaldığında, maruz bırakıldığında, bir sahne izlendiğinde, işte “şiddete maruz kalıyorsanız kadesi indirebilirsiniz, şiddete maruz kalıyorsanız alo 183 hattını arayabilirsiniz” şeklinde. O duruma maruz kalana ulaşılabilir araç televizyon olduğu için oradan da ulaşma yöntemleri düşünülebilir. Ürün yerleştirme aynen dediğiniz gibi belki o şekilde yapılabilir diye. Tabii ki de bu kendi tarafımdan yaptığım bir değerlendirme yoksa o medya tarafının da mutlaka başka dinamikleri var bir iş piyasası var, bir kârı var vesaire.

Genel olarak bunları söyleyebilirim. Diğer notları tekrar olmasın diye aktarmaya gerek yok zaten. Sizler daha bu konunun uzmanlarıdır. Şimdilik bu kadar söyleyebileceklerim.

Prof. Dr. Huriye Toker (Yaşar Üniversitesi):

Çok teşekkür ediyoruz gerçekten. Bir başka kamu kurumunun medyayı nasıl gördüğü, yararlandığı ya da nasıl zorluklarla karşılaştığını dinlemiş olduk. Aslında haberlerin kişilerin yaşamına nasıl değiştiğinin en önemli şahitlerinden bir tanesi de sizin kurumunuz. Konuşmanızda psikolojik şiddete değindiniz. Kolluk birimlerinin farkındalığının önemini, medya dolayısıyla da farkındalığın ne kadar arttığına değindiniz. Kurumunuzun basın birimlerinin haberleri taradığından söz ettiniz. Demek ki ben de buradan yola çıktığımda kurumların medya stratejisinin, yani her kamu kurumunun ya da her kurumun toplumsal cinsiyet konusunda, kadına şiddet konusunda medya stratejisinin olması gerektiği, belki bu stratejiye göre yol alması gerektiği ya da bunu planlaması gerektiğiyle ilgili küçük bir not düşebiliriz diye düşünüyorum. Lütfen buyurun.

Banu Şen (Posta Gazetesi):

Ben tam orada bir şey söylemek istemiştim. Toplantının başında da, şimdi daha önce şiddetle mücadelede nasıl ki bütün kamu kurumları bir araya geldiği bir yapı kuruldu, ben medyanın da böyle bir oluşumun içinde olması gerektiğine, karşılıklı iş birliği yapılması gerektiğine inanıyorum. Yani bu kamu kurumlarının içine medya da bence eklenmeli.

Prof. Dr. Huriye Toker (Yaşar Üniversitesi):

Kesinlikle, kesinlikle katılıyorum. Çünkü kamu kurumları da masanın başında olması gereken aktörlerden bir tanesi. Bu küçük toplantımızda bile bunu çıkartıyoruz. Hiçbir kurum dışlamadan ancak bir şemsiye amaç edinebiliriz. Ve kurumların medya projesinden bahsettik. Sizin bir öneriniz vardı. Belki ürün yerleştirme gibi düşünülse de- bunun yöntemi tartışılır, değiştirilebilir- ama o anda medyada eğer bir şiddet sahnesi gösteriliyorsa bunun sorumluluğunun da taşınması gerektiğinden bahsettiniz aslında. Ve kamuoyu yaratılması konusunda medyaya tekrar tekrar nasıl önemli görev düştüğü ve bu aktörün mutlaka hayatımızın en doğru yerinde bulunması gerektiğinden bahsettiniz. Çok teşekkür ediyoruz. Şimdi yine akademiye dönüyoruz. Bu sefer Sinem Hocam buyurun, lütfen sizin düşüncelerinizi alalım.

Dr. Öğr. Üyesi Sinem Utanır Altay (Ege Üni.):

Herkese merhaba, ben Dr. Öğretim Üyesi Sinem Utanır Altay. Ege Üniversitesi bünyesinde Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde Danışma Kurulu üyesiyim. Medya, kadın ve şiddet üçgenine baktığımızda öncelikle genel anlamda şiddet kavramını ele almamız gerekiyor. Çünkü anne karnından yaşlılığa kadar olan dönemde, hayatın her döngüsünde şiddet ne yazık ki var. Şiddet ile her şekilde karşılaşıyoruz fakat bunun şiddet olduğunun farkında mıyız değil miyiz burada biraz daha farkındalık yaratılması gerektiğini düşünüyorum. Konunun temeline baktığımızda öncelikle tabii ki kültürel faktörlerin önemli olduğunu vurgulamak gerekiyor. Yanı sıra politik, ekonomik ve bugün de değineceğimiz medya faktörünü irdelemek gerekiyor. Başat olan kültürel faktörler etrafında şu soru ortaya

çıkabiliyor. Kadının yeri neresi ya da kadınlık rolleri nelerdir? Medya faktörüne baktığımızda şiddetin medyada kullanımı 1950'li yıllardan itibaren var ve 50'li yıllardan beri de aslında şiddet medyanın ilgi odağı hala daha da devam ediyor. Temeline baktığımızda tabii ki kar elde etmek olduğunu görüyoruz. Nihayetinde işletmelerin birincil amacı kar elde etmek. Medya ve kar bir arada düşünüldüğünde öne çıkan unsur şiddet olarak kendisini göstermektedir. Burada bir sektör olan medyanın aslında kadını hangi çerçevede temsil ettiği, hangi çerçevede sunduğu önem arz etmektedir. Medya metinlerinde gösterilen kadın temsillerini Althusser'in çağırma kavramıyla da yorumlayabiliriz. Ne şekilde peki?

Medya kullandığı dil ile kadına şiddet haberlerinde kadınları kurban, mağdur savunmasız bir şekilde göstererek çağırılmaktadır. Bu durum ataerkil değerlerin pekiştirilmesine olanak sağlamaktadır. Yazılı basında kadın cinayetleri en ince ayrıntısına kadar anlatılmakta, şiddete maruz kalan kadınların fotoğrafları verilerek olan magazinleştirilmektedir.

Mesela gazete haberlerindeki bir manşette "eşimi sevdiğim için kabloyla boğdum". Ya da "cinnet geçiren baba kızını öldürdü ya da "kıskandığım için öldürdüm." Burada bir düşünmek gerekiyor. TDK sözlüğüne göre cinnet baktığımızda bir anlık aklın yerinden çıkması anlamına gelmektedir ve hukuki tarafında da, fail cezai yaptırımlarda indirim tabii tutulabilmektedir. Durum böyle olunca bazı kavramların da içinin boşaltılıp farklı şekilde yorumlanmasına sebep oluyor. Bunun sonucunda izlerkitle tarafında şöyle bir hal ortaya çıkıyor; "yine kadın cinayeti", "yine cinayet", "yine kadın". Böyle olduğunda da şiddet ve cinayet artık meşru hale geliyor. Yani meşruluğunu yanı sıra da toplumun tepkisiz kalmasına sebep oluyor. Ne yazık ki normalleştirilmesi durumu açığa çıkmış oluyor.

Diğer taraftan medyada kadına bir öğüt durumu da söz konusu. Hangi çerçevede? Beden çerçevesinde. Mesela fit olmak konusu. Modern öncesi dönemden, modern öncesi çağdan 20'nci yüzyıla kadar olan kısımda kadın bedeni algısı nasıl diye baktığımızda; kilolu beyaz bir kadın imajı sergilenmektedir. 20. Yüzyıldan sonra bu durum kitle iletişim araçları etrafında, özellikle de diziler, reklamlar ile zayıf, ideal bir vücut ölçüsü çizilmektedir. Ve burada da ne yazık ki psikolojik etkenler ön plana çıkmaktadır. Kim tarafında? Kadın tarafında. Gösterilen ideal olarak tanımlanan vücut ölçüleriyle kadın kendi bedenine yabancılaşıyor.

Kendi sağlığım için beden değil, kendim için beden değil de başkası için bir beden durumu ön plana çıkmış oluyor. Böyle olduğunda da sağlık ve kadın temasıyla konuya bakarsak özellikle genç kuşakta anoreksiya, bulumiya gibi hastalıkların ne yazık ki açığa çıkma durumunu beraberinde getirmiş oluyor.

Medyada cinsiyetçi dilin aslında sıklıkla kullanılmasının temel sebeplerinden biri de medya sektöründeki yönetici kadınların azlığından kaynaklanmaktadır. Yani erkek gözünden bir kadın imajını izlemiş oluyoruz. Bunun temel sebeplerine baktığımızda da cam tavan dediğimiz bir kavramdan bahsedebiliriz. Nedir bu cam tavan? Kadınların bir üst düzey seviyeye gelmesini engelleyen görünmez bariyerlerdir. Bu bariyerler sadece erkekler tarafından mı konuluyor? Hayır. Kendini tek görme, kendini referans alma yanılığısıyla kadın yöneticiler etrafında konulan bariyerler de var. Kraliçe arı sendromu dediğimiz yönetimde tek olma

durumları da ne yazık ki ortaya çıkabiliyor. Yanı sıra bir de kadının kendisine koyduğu engeller de var cam tavanın içerisinde. Burada kadın diyor ki “Benim yerim neresi? Acaba evim mi, yoksa işim mi?”. Kültürel faktörler yeniden ön plana çıkıyor. Yani özel alan ve kamusal alanda kadın ne yazık ki gelgitler yaşıyor, kendisinde yetersizlikler görüyor. Kadın kendisini teknik rollere daha uygun gördüğü için, yönetici pozisyonunda olmaya uygun görmediği için, erkekleri daha uygun gördüğü için kendisine engeller üretiyor.

Medya metinlerini sunan bir medya, bir gönderen var değil mi? Bir de bunu alan alıcı, yani bizler izler kitleler var. Peki izlerkitleler şiddeti izlemek istiyor mu? Yani biz bunu görmek istiyor muyuz? Burada Stuart Hall’ın izlerkitleler tarafından medya metinlerini izleme konusundan bahsetmek gerekmektedir.

Hall, izlerkitlelerin üç şekilde medya metinlerini okuduğundan bahseder: Birincisi muhalif olur karşı çıkar, izlediklerini kabul etmez ikincisi hegemonik okuma, izlerkitle burada izlediklerini kabul eder üçüncüsü müzakere eder, yani tartışır. Kendi tarafına, kendi ideolojisine, kendi kültürüne yakın olanları alır ama olmayanları da dışarıda bırakacağından bahsetmektedir. Burada şunu sormalıyız: Acaba medya bunu gösterdiği için, gündem oluşturduğu için mi biz bu kadar izliyoruz yoksa bizden aldığı için mi? Tabiri caizse “tavuk mu yumurtadan, yumurta mı tavuktan çıkmakta” bu duruma bu şekilde bakmak da gerekiyor. Bu kapsamda Yüksek lisans tezimden bahsetmek istiyorum. Tezimde Türkiye’de genç kadınların medya tüketimini ele almıştım. Genç kadın olarak bahsettiğim kişiler ev kızları, ev kızlarıyla çalışmıştım. Görünmez ve sessiz ve medyayı da en fazla tüketen grup. 40 kızla ev kızıyla Ankara ve Bursa illerinde derinlemesine görüşme yaptım. Neden X kanalı ya da neden X dizisi ya da neden X sosyal medyası? Sorularını yönelttiğimde zaman hepsinin temelinde özdeşim kavramının çıktığını gördüm. Nitel çalışmalarda genelleme yapmak mümkün değil, bunu görüşmeler etrafında söylüyorum.

Sadece yaşadığımız şeyi izlemek, dinlemek mi bizi etkiliyor? Hayır değil. Bazen de duygudaşlık yapabiliyoruz. Birini anlayabilmek ya da belki bir duyguyu görebilmek, yaşadığı bir şeyi görebilmek de özdeşimde mümkün olabilmektedir. Bu bağlamda medya metinleri şekillendirilirken izlerkitleler üzerinde yarattığı özdeşim kavramını düşünerekten ele almak gerektiğini önemsemek önemlidir. Aslında çözüm önerisi olarak şunu düşünebiliriz: Ortak dil oluşturmak, herkesin aynı şeyi söyleyebilmesi, farklılıklara rağmen aynı şeyi söyleyebilmek, ortak iyilik için bunu yapmaya değer. Yanı sıra medya metinlerine karşı medya okuryazarlığı ve sağlık okuryazarlığının önemini vurgulamak istiyorum. Bir de medya metinleri üzerinde kurgulanan dile baktığımızda hep mağdura seslendiği gözükmektedir. Evet, mağdurun yanında olmak güzel ve iyidir fakat yeterli değildir. Tüm sesler mağdur edene seslenmelidir. Mesela Cumhurbaşkanlığının hazırlamış olduğu güzel bir kamu spotu örneği bulunmakta. Kamu spotunda mağdur edene seslenilmekte, bir yaptırımdan bahsetmektedir: “Evdeki şiddet hapiste biter”

Dolayısıyla bu tarz medya metinlerinin çoğaltılması, farkındalık yaratılabilmesi için mağdur edene seslenmesi gerektiğini düşünüyorum. Teşekkür ederim.

Prof. Dr. Huriye Toker (Yaşar Üniversitesi):

Çok teşekkür ediyoruz hocam. Şiddetin ele alınması, şiddet çeşitleri, sadece fiziksel şiddet olmadığı, psikolojik şiddet, dijital şiddet ve bunun gibi alt başlıklarının da medyada ele alınması gerektiğinden bahsettiniz ve hayatın içindeki şiddetin kültürel, politik, ekonomik faktörler olarak sıraladınız.

Siz de aynen aslında Banu Şen gibi medya diline dikkat çektiniz. Medya dilini, onu canavar olarak göstermeyen, cinnet geçiren olarak göstermeyen yani bahanesi olmayan bir medya diline olan ihtiyacımızdan bahsettiniz ve bu konuların, medyada geçen olayların normalleştirilmesi, böylece izler kitle tarafından da bunun normalleştirilmesinin önüne geçilmesinden bahsettiniz. Yine medyada az sayıda kadın çalışanına da dikkat çektiniz. Yani aslında sorun alanlarının altını çizmeye çalışıyoruz. Çünkü eşitlik ilkesinden yola çıktığımızda istihdamda da eşitliğin sağlanmasını bekliyoruz. Az sayıda kadın yönetici olduğunda tabii ki medyada kadın gözüyle, kadının bakış açısıyla eşitsizliği dile getirebilecek az sayıda insan olmuş oluyor. Banu Şen de aslında yaşadığı yalnızlığı da dile getirdiğinde bunun altını çizmişti. Ve yine yüksek lisans tezinizden bahsettiniz. Ev kızlarıyla yaptığınız derinlemesine görüşmelerde özdeşleştirme meselesinin altını çizdiniz. Aynı ortak hedeflerde kurumların bir araya gelmesine siz de önem verdiğinizi söylediniz ve mağdura seslenmenin yanında, faile seslenen ya da bu konuda önem veren bir dilin de medya tarafından benimsenmesi gerektiğinin altını çizdiniz. Çok teşekkür ediyoruz sizlere de. Aslında biz biraz da bizi sabahtan beri sabırla dinleyen izleyicilerimizin de sorularını almak isteriz. Açıkta bıraktığımız, ilginizi çeken konulara ilişkin sorularınız ya da söylemek istediğiniz katkı, soru, yorum var mıdır? Ne dersiniz? Eğer soru yoksa, tamam çok güzel anlatmışız demektir. Çok teşekkür ediyoruz sabrınız için, katıldığınız için. Yaşasın soru geldi.

Dinleyici 1:

Son zamanlarda bütün kanallarda kadınların öldürülmesiyle ilgili haberlerimiz gittikçe artmaya başladı. Önce eşini öldürüyor, sonra kendisi intihar ediyor. Bu haberler sıklaştı. Bunlarla ilgili. Bir soru sormak istiyorum. Bu yılın ilk bir ayında bile 15 kadının öldürüldüğü, sabah sunumda kullanıldı 15 kadının öldürüldüğü, 11'inin de şüpheli durumda olduğu. Yine konunun çok önemli olduğu bir dönem yaşıyoruz. Üstelik cinayet işlenirken bütün ailenin ya da bütün o bireylerin yok edildiği bir başka psikolojik durumla karşı karşıyayız. Bununla ilgili ne yapılabilir, medya açısından eklemek ister misiniz?

Banu Şen (Posta Gazetesi):

Sanırım yine bu örnek teşkil etme ile ilgili. Bunda da özendirici, özendiricilik değil bu tabii, ki de örnek alma şu yönde örnek alma: Eşini öldürüyor, kendini öldürüyor. Çocuklarını ne olacak diye düşünüp bütün aileyi katlediyorlar. Bu da zannedersen bir yerlerde bunu görmekle alakalı. Bunun uygun bir yöntem ve formül olduğu kanısı yayılıyor olabilir son zamanlarda. Gerçekten ben de hatta bugün buraya gelmeden önce dikkatimi çekti. Eşini vurdu, çocuklarını ve kendisini vurdu ya da eşini ailesiyle beraber katlediyorlar. Bunlar da bence örnek teşkil etmeyle alakalı bir şey gibi. Herkes birbirini örnek alıyor. Yani bir cinayet etkisi gibi. Evet, evet.

Prof. Dr. Huriye Toker (Yaşar Üniversitesi):

Birbirini etkiliyor.

Banu Şen (Posta Gazetesi):

Bizim şimdi intihar haberleri kullanmama gibi bir prensibimiz var genelde basında son 15-20 yılda, daha önce kullanılıyordu ama son 15-20 yılda kesinlikle intihar haberi vermiyoruz. Belki de şiddet haberleriyle ilgili de böyle kendi içimizde, hani gittiğinizde bir gazete “yok, biz intihar haberi kesinlikle vermeyiz” diye yazılı olmayan bir kanunu vardır belki. Şiddet haberleriyle ilgili de birtakım haberleri kullanmamak konusunda yine ortak bir dile gitmek gerekebilir. Bunun için. Az önce söyledim ya, bütün kamu kuruluşlarının içinde bulunduğu oluşumun içinde medyada olması lazım. Ama bence önce bu ağız birliği ve dil birliğiyle ilgili bütün medya kuruluşlarının yöneticileri ve üst düzey çalışanlarının bir araya gelip ortak dil konusunda uzlaşması gerektiğini düşünüyorum. İşte bu tip yayılan, moda haline gelen şiddet şekillerinin çoğalmaması açısından. Yani şöyle bir şiddet çeşidi görüyoruz. Bunu sosyal medyada da görüyoruz. Sonra bir bakıyoruz buna benzer birkaç tane daha, birkaç tane daha, birden furya halinde çıkmaya başlıyor. O yüzden de bu ortak dil çok önemli. Yani sadece gazetenin ya da televizyonun bir habere yer vermemesi. Bu kadar önemli. Türkiye’nin 1. maddelerinden biri olan konuyla ilgili bütün basın kuruluşları bir arada ortak bir dil ve ortak bir paydada buluşması lazım. Nasıl intihar haberi kullanmıyoruz, özendirici olmasın diye. Her ne olursa olsun şiddet haberlerinde de yine böyle kendi içimizde yazılı olmayan, hatta sonradan belki de yazılan bir kuralımız olması gerekiyor.

Aslında şiddet konusunu da etik ilkelerimizin içerisine yerleştirmemiz, kod ağımızın içerisine yerleştirmemiz gerekiyor. Bu konuyla ilgili ama önce konsensüs sağlamamız gerekiyor. Bütün kurumları masanın etrafında toplayıp bunun için bir duruş sergilenmesi gerektiği, bunun öneminin altı çizilip ondan sonra da bunu yazılı hale getirip bunu en uç noktası da bunun bir politika belgesi haline gelmesi gerekiyor. Bütün kurumları bağlayan bir belgeye dönüşmesi gerekiyor.

Buna örneklerden bir tanesi de son zamanlarda artan ünlü kadınlara yönelik işte sapık, saplantılı, sapkın takipçi ve şiddet uygulayanlar var. Yani bu da bir örnekten sonra işte bir ünlenmek, kahraman olmak, işte adını duyurmak. Bunun için böyle bir furya da oldu farkındaysanız, bir dönem de böyle saplantılı kişiler arttı çünkü. Bu da baktı ki basında yer alıyor geniş geniş, ünleniyor, kendi çapında bir şöhret sahibi olduğunu düşünüyor. Bu tip haberlere de yine böyle işte. Sosyal medyada şiddetle ilgili de haberlerde aynı hassasiyetle yaklaşmak gerekiyor. Onda da bir ortak paydaya varmak gerekiyor.

Prof. Dr. Huriye Toker (Yaşar Üniversitesi):

Uzlaşmaya ihtiyacımız var bu konuda. Bir yorum, buyurun lütfen. Bir katkı ya da soru, buyurun.

Dinleyici 2:

Ben uzatmamak için söz almamıştım ama hoşunuza gittiğini görünce, bir yorum ve bir sorum olacak. Şimdi şiddet gibi görünmese de örneğin kadın sürücü, kadın gazeteci diye tanımlamalarla yapılan haber görüyoruz. Ama bu, yani bu bir duygusal şiddet, sonuçta bir kartopu etkisi yaratıp şiddetin diğer türlerini de başlatmış oluyor. Yetersiz, değersiz görme gibi anlamları oluyor. Onun sonu da diğer şiddet türlerini doğuruyor ve dediğim gibi kartopu etkisiyle başka bir yerlere vardığını düşünüyorum o yorumun. Bir de Güliz Hanım da bahsetti, Banu Hanım ve Sinem Hoca da bahsettiler. Ortak dil, ortak dil çok güzel, olması gerekir ama reyting kaygısı özellikle medya, görsel ve yazılı medyada reyting kaygısı bu dili bence köreltiliyor. Yani yasalarda olan birçok ceza hali bile ya uygulanmıyor. Cinayette işte adam “yatarım şu kadar” deyip hesaplayıp profesyonelce giriyor, çıkıyor. Bir de gurur duyuyor yaptığı işten, buralarda da bunu cezai yaptırımlarla yapmamız çok zor. Yani tamamen vicdana kalmış durumda. Düzenlemeler olmalı ama onun uygulanabilirliği ya da sonundaki yaptırımları nasıl kullanılabilir hale ya da yapıcı hale getirebiliriz? Reyting kaygısını nasıl kaldırabiliriz, insanlar ne zaman doycak bu şiddete onu merak ediyorum. Teşekkür ederim.

Prof. Dr. Huriye Toker (Yaşar Üniversitesi):

Bu konuda birkaç viteste ilerlememiz gerektiğini düşünüyorum. Bir yandan medya kurumlarının bir şeyler yapmasını beklemek bir başka yol ama onun yanında örneğin kamu denetçiliği mekanizmasının işlerlik kazanması, bunun yanında eğitim kurumlarının bu konuda destek olması. Yani her kurum kendi açısından taşın üstüne bir taş koyarak binayı inşa edebiliriz diye düşünüyorum. Medya baskı mekanizması, sivil toplum kuruluşlarının da aşağıdan baskı mekanizmasını arttırması gerektiğini düşünüyorum.

Banu Şen (Posta Gazetesi):

Bu konuyla ilgili yaptırımlar gelebilir, engellemeler gelebilir. Şöyle ki; bu an burada söyleyebilirim o kadar yerleşmiş ki bana söylememek. Şarap! Biz hiçbir şekilde reklamlarda ve haberlerde alkol ismi kullanmıyoruz. Çünkü bunun ciddi yaptırımları var. Her ne olursa olsun bir şarap üreticisi bize işte tam sayfa bilmem kaç yüz bin liralık bir reklam ilanı bile verse biz onu kullanamıyoruz. Çünkü cezai yaptırımı var. Bu o kadar yerleşti ki ben şu an burada konuşurken bile şarap diyemiyorum gazeteci olduğum için. Çünkü yazarken kesinlikle alkol, rakı, şarap bunları kullanamıyoruz. Bunun gibi yasaklayıcı, dilde bazı kelimeler ve bazı sınırlar olabilir. Mesela sosyal medyada şimdi tıklamayla ilgili Basın İlan Kurumundan belirli bir tıklama oranında gazeteler, internet gazeteleri karşılığında Basın İlan Kurumundan tıpkı gazeteler gibi bir para alıyorlar, destek alıyorlar. O yüzden de tıklamanın artması için bir takım çok tıklanan şeyleri siz de görüyorsunuzdur Twitter’da ya

da dijital medyanın çeşitli mecralarında. Yani hiç alakasız bir medya, çok ciddi bir medya kurumu bile çok alakasız TikTok vari şeyleri yayımlayabilir. Çünkü günde belli bir işte ne bileyim 300 bin tıklama alması gerekiyor. Bunun için de alakasız şeyleri yayımlayabilir. Evet bu sebeple de şiddetle ilgili böyle acayip şeyleri koyabiliyorlar. Kadınlarla ilgili nasıl eskiden gazetelerde birinci sayfa güzeli, arka kapak güzeli vardı, zamanla o kalktı işte. Televizyonlarda reyting kaygısıyla bazı kadın figürü ön plana çıkarılıyordu. O kalktı. Çünkü belli yasaklamalar da getirildi, buna engeller getirildi. Bu sosyal medyada da getirebilir ve yasaklı kelime, yasaklı görüntü sınırlaması yapılabilir. Tabii ki yasaklara karşıyız ama hiçbir reyting bir kadının, bir çocuğun, birinin göreceği şiddetten daha önemli değil. Hiçbir reyting... Buna hem basın yayın kuruluşları böyle bakmalı hem gazeteciler böyle bakmalı ve bütün toplum bence böyle bakmalı. O yüzden de bu konuda yasaklar, yasaklamalar getirilebilir, istediğimiz zaman yapabiliyoruz bunu. Bu tıklamada, mesela tıklamada eğer şiddet görüntüsü yayınlanırsa o reytingini, o tıklamayı koymaması lazım, O tıklama kabul edilmemesi lazım. Yani yasaklı görüntü olması lazım.

Prof. Dr. Huriye Toker (Yaşar Üniversitesi):

Ben bir örnek vermek istiyorum. Belki ülkeden biraz daha dışarıya çıkartacağım sizi ama Norveç'teki örneğin haberleri, akşam haberlerini izlediğinizde mahkeme salonunda hiçbir şekilde ne faili görürsünüz ne de onlara mikrofonun uzatıldığını görürsünüz. Sadece avukatların açıklamalarıyla haber televizyon yayınına hazırlanır. En azından bunu paylaşmak istiyorum. Yani bunun mümkün olduğunu paylaşmak istiyorum. Sadece avukatlar ve boş duruşma salonu görürsünüz. Bir de eğer kolluk kuvvetlerinin açıklamaları varsa onları duyarsınız. Gerçekten polis adliye haberi budur. Kuzey medyasında bunun mümkün olduğunu bilirsek bunun için en azından biz de yöntemlerimizi geliştirebiliriz diye öneriyorum. Bir soru daha geliyor. Merhaba buyurun.

Dinleyici 3:

Kendi sesimi duymak garip oldu. Ben şunu söylemek istiyorum öncelikle bu salonda sadece 3 erkek var. Kadın kadınyız. Ben kadın kadına olmayı her zaman seviyorum. Yani bundan mutluluk duysam da burada kendi kendimize oturup kendi kendimize konuşuyoruz. Bundan da mutsuzluk duyuyorum tabii ki bunu belirtmek istedim öncelikle. Onun dışında ben de iletişim fakültesi mezunuyum, Galatasaray Üniversitesi'nden ve bu yerel TV dizilerimiz ki çok fazla ülkeye satıyoruz bunları, zaten bu kaygıyla çekiliyor çoğu, farklı ülkelere satmak için. Fakat burada Güliz hanımın önerisini çok beğendim ben, örnek veriyorum dediğiniz gibi, mesela bir meşrubat reklamında, aşağıda 4-5 porsiyon meyve tüketiniz yazıyor. Bu sanıyorum ki 10 yıl önce böyle bir yasa yoktu. Bu da son yıllarda geldi. Aynı şekilde bence dizilerde de belki bir ürün yerleştirme gibi bir diziye daha pahalıya patlayabilir ama bunun yasalaştırılması faydalı olabilir. Yani altından dediğiniz gibi, 183'tü galiba, 183 arayabilirsiniz denebilir. Yani bunun yasalaştırılmasının çok önemli olduğunu düşünüyorum. Çünkü şu anda bir dizide, ben uzun yıllardır televizyon izlemesem de bunun

araştırmasını yapıyorum ve dizilerde neredeyse hepsinde şiddet görmek mümkün. Ve bu çocuğa karşı, tabii ki kadınlara karşı, yani tabii ki diyebileceğimiz bir raddeye geldik ve sizin de Banu Hanım dediğiniz gibi ve sizin de Sinem Hanım bu normalleşti ve mesela ben şu anda bu panele gelmeden önce hiç bir şiddet haberinin yayımlanıp yayımlanmaması gerektiğini düşünmemiştim. Fakat yayımlanmaması belki de daha iyi olabilir, çünkü bu normalleştiriliyor ve yine bir kadın cinayeti olmuş gibi bir algı yaratıyor ve bunun da belki de toplumdaki yansıması, kendisinin normal olması sebep oluyor olabilir. Dediğiniz gibi burada da bence faile ötekileştirme yoluna gidilebilir diye düşünüyorum. Bu eklemeyi yapmak istedim. Teşekkür ederim.

Prof. Dr. Huriye Toker (Yaşar Üniversitesi):

Çok teşekkür ediyorum sevgili iletişim mezunu arkadaşımız. Kesinlikle bence bu panelden en önemli çıktılarımızdan bir tanesi budur. Herhangi bir programda şiddet geçiyorsa, herhangi bir şiddet, kadına yönelik ve çocuğa yönelik bir şiddet geçiyorsa bunun belirlenmesi ve bununla ilgili bir ibarenin geçiyor olması. Kesinlikle bu önerimizdir. Açıkça bunu da paylaşabiliriz. Çok teşekkürler. Bunun dışında da salondaki erkek katılımcılarımızın azlığı dikkat çekiyor. Evet. Çünkü toplumsal cinsiyet konusunda, kadına şiddet konusunda, bunun toplumsal bir sorun olduğuyla ilgili algıyı güçlendirmemiz gerekiyor. Erkeklerin de kadınlar kadar etkilendiğini ve bunun sonuçlarını hep birlikte katlandığımızı inandırmamız ve bunun üzerinde çalışmamız gerekiyor. Çok teşekkür ediyoruz.

Dinleyici 4:

Ben bir yorum yapabilir miyim bilmiyorum. Bir yorum yapacağım ilk önce. Ben köyde doğdum, büyüdüm. Kadınlar köylerde kahvenin önünden geçemez derlerdi. Bilirsiniz.

Prof. Dr. Huriye Toker (Yaşar Üniversitesi):

Geçemezler. Bir kez işleri varsa geçer, iki kere de geçemez.

Dinleyici 4:

Bizim orada bir kere de geçilmez. Kadınlar geçiyorsa da erkek gelince yüzünü örter. Ben de küçük çocuk aklımla derdim ki şimdi bu kadın derdim, televizyonda görüyorum böyle modern kadınları, çağdaşlık filan, şimdi bu kadın yoldan geçemiyor, televizyondaki kadın gibi giyinmek istese, davranmak istese ne olur derdim. Öldürürler derlerdi. Şimdi bir kültür gerçeği var. Dogmalardan beslenen, inanç kalıplarından beslenen, kadını potansiyel suçlu gibi gören bir gerçek var. 28 Şubat'tan sonra en az lise mezunu kızlar yetişmeye başladı bu ülkede. Bu kızlar artık kendi hayatını, kararlarını kendi veren, yaşamıyla ilgili hiç kimseye karışmayan kızlar yetişti. Dolayısıyla. Benim dediğim o. Küçükken gözlemim gerçek olmaya başladı. Heyecanlandım, kusura bakmayın bu noktada medyaya da şöyle bir öneride bulunmak istiyorum. Hani hep Mustafa Kemal Atatürk'ün o sözünü okuyorum. "Kahraman Türk kadını ayaklar altına sürünmeye değil, omuzlarında yükselmeye layıksın."

Şimdi derdim ki bu sözü canı gönülden destekleyecek erkekler var mı acaba bu ülkede? Sonuçta ataerkil bir yapı, feodal bir yapı var. Dinden beslenen bir değer ölçütleri var. Bu noktada kadına inanan erkekleri, medyanın ön plana çıkardığı programlar, belgeseller olabilir. Mesela Celal Şengör'ün kitabını okudum, Senin Cahilliğin Benim Yaşamımı Etkiliyor. Orada Celal Şengör için hep ateist denir, Allah'a inanmıyor denir. Bir hafta yapıştırılır. Karısını o kadar yüceltmiş ki "Ona yardımcı olamadım. Çocuğumuzla bakarken ona destek olamadım, yalnız kaldı. Ben çok kitap okudum, yazdım, çizdim." gibi. Bu tarz erkekleri ön plana çıkararak "Bakın sizin yaptıklarınız doğru değil, bak doğru olan bu!" şeklinde bir yaklaşımı öneri olarak sunabilirim. Öyle bir fikir geldi aklıma.

Prof. Dr. Huriye Toker (Yaşar Üniversitesi):

Teşekkür ediyoruz öneriniz için de. Erkeklik konusu da, erkeklik çalışmaları, eleştirel erkeklik çalışmalarının da aslında altını çizdiği noktalardan bir tanesi. Çok sağ olun sevgili arkadaşlar. Eğer başka sorunuz, katkınız ya da son sözleriniz yoksa panel oturumunu sonlandıracağız. Tekrar sabrınız, katkınız, yorumlarınız ve dinlediğiniz için çok teşekkür ediyoruz katılımcılarımıza da ağızınıza sağlık diyoruz. Hepinize çok teşekkür ediyoruz.

Dr. Dilek Akdenizli Kocagül (BORSAV):

Biz de hocamız, Sayın Prof. Dr. Huriye Toker'e, Aile ve Sosyal Hizmetler İzmir İl Müdürlüğümüz Şiddet Önleme ve İzleme Merkez Müdürümüz Güliz Kuli'ye, Posta Gazetesi Yazarımız, Ege Bölge Temsilcimiz ve Bölge Ekleri Yayın Yönetmenimiz Banu Şen'e ve Ege Üniversitesi Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkez Danışma Kurulu Üyesi Doktor Öğretim Üyesi Sinem Utanır Altay'a çok teşekkür ediyoruz. Siz değerli katılımcılarımız, sorularınız ile gerçekten zenginlik kattınız. Size ayrıca teşekkür ederiz. Borsa Vakfı'nın bu kurumlar arası ilk etkinliği idi. Yarın da iki panelle devam ediyor olacağız. Aramızda olursanız çok mutlu oluruz. Küçük bir hediye takdimimiz var. Panelistlerimize ben çok teşekkür ediyorum, hepinize iyi akşamlar diliyoruz. Yarın görüşmek üzere. Çok teşekkürler.

PANEL III

Eğitim Müfredatında Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele

MODERATÖR

Prof. Dr. Asuman Altay

Dokuz Eylül Üniversitesi Kadın Çalışmaları Anabilim Dalı Başkanı

PANELİSTLER

Doç. Dr. Özden Ölmez Ceylan

İzmir İl Millî Eğitim Müdürlüğü Şube Mdr.

Sema Güneş

İzmir İl Müftülüğü Vaizi

Doç. Dr. Nilgün Nurhan Kara

İzmir Katip Çelebi Üni. Kadın ve Aile Çalışmaları Uyg. ve Araş. Merkez Mdr. Yrd.

Dr. Dilek A. Kocagül, Prof. Dr. Asuman Altay, Doç. Dr. Özden Ölmez Ceylan, Sema Güneş, Doç. Dr. Nilgün Nurhan Kara

Dr. Dilek Akdenizli Kocagül (BORSAY):

Yine kamu kurumlarımızın, üniversitelerimizin değerli temsilcileriyle bir aradayız. Dinleyicilerimize de teşekkür ediyoruz. Biz dün açılışını yaptığımız programımızda farklı kurumlarımızdan, Türk Silahlı Kuvvetlerinden, medya kuruluşlarından temsilcileri ağırlamış olduk. Aslında biz bu toplantıyı bir istişare, yuvarlak masa toplantısı gibi düşündük ama şimdi bir ses kaydı almamız gerektiği için ve valiliğimizin yönlendirmesiyle bu güzel mekanı kullanabilmek için hep birlikte buraya gelmiş olduk. Mikrofon kullanma sebebimiz de panellerin ses kaydını alıyor olmamız. Bu programda aktarılan bilgilerin, yorumların bir kitapçığını oluşturma planındayız. Dolayısıyla her ne kadar küçük bir grup olsak da ses kaydını daha sağlıklı alabilmek için mikrofonlara da ihtiyacımız var. Biz bu etkinliği neden yapıyoruz, kısaca onu anlatmak isterim. Birleşmiş Milletler'in 25 Kasım, Dünya Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Günü. Her yıl bu günde yayımladığı çeşitli çağrılar oluyor. Geçtiğimiz Kasım ayında, son 2023 yılı Kasım ayında da Birleşmiş Milletler, ülkelerin, devletlerin kadına yönelik şiddetle mücadelede hangi stratejileri uyguladıklarını, hangi tedbirleri aldıklarını kamuoyuyla paylaşmaları yönünde bir çağrıda bulundu. Aynı zamanda yurttaşlara, sivil topluma da kadına yönelik şiddetin sona ermesine yönelik hassasiyetlerini ortaya koymaları, bu hassasiyeti kamuoyuna göstermeleri çağrısında bulundu. Biz de İzmir Ticaret Borsası Eğitim, Kültür ve Sosyal Entegrasyon Vakfı olarak bu çağrıya uygun şekilde hem Kamu Denetçiliği Kurumumuz ile, Ankara'yla temasa geçtik hem de Valiliğimiz ile temasa geçtik. Kamu kurumlarımızın özellikle hangi tedbirleri, politikaları uyguladığı, bunu hangi mevzuat çerçevesinde gerçekleştirdiğini kamuoyuyla paylaşmaları için böyle bir platform oluşturmayı önerdik. Az önce de ifade ettiğim gibi Valiliğimiz bu konuyu paneller olarak gerçekleştirmemiz için hiç olmazsa dışarıdan az da olsa bir katılımcıyla da bu bilgilerin paylaşılmasının önemli olduğunu belirtti. Şimdi asıl maksadımız Türkiye Büyük Millet

Meclisi'ne, Kamu Denetçiliği Kurumumuzun sağladığı raporlara bu konu başlığında biraz daha bu paneller sayesinde detay eklemek. Bu çalışmada asıl temennimiz bu. Şimdi sözü çok uzatmadan çok kıymetli panelistleri ben sahneye davet etmek istiyorum. Eğitim müfredatında Kadına Yönelik şiddetle mücadele başlığında moderasyon Dokuz Eylül Üniversitesi Kadın Çalışmaları Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Asuman Altay hocamız tarafından gerçekleştirilecek. Panelistlerimiz Doç. Dr. Özden Ölmez Ceylan, İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğü Şube Müdürümüz, İzmir İl Müftülüğü Vaizi Sema Güneş Hanım yine panelistimiz, ayrıca İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdür Yardımcımız Doç. Dr. Nilgün Nurhan Kara da diğer bir panelistimiz, kendilerini sahneye davet ediyoruz. Buyurun lütfen.

Prof. Dr. Asuman Altay (DEÜ):

Evet. Öncelikle günaydın. Merhabalar, gerçekten böyle bir konuda, BORSAV'ın, kısa adını söyleyeceğim, BORSAV'ın, Valiliğimizin, tabii o kapsamda Milli Eğitim Müdürlüğümüzün, Müftülüğümüz ve üniversitelerimizin bu kadar duyarlı olup konuya cevap vermeleri, yapmış oldukları çalışmaları ve bilgileri paylaşmak istemeleri çok kıymetli. Çünkü gerçekten ülkemiz bu konuda bulunduğu coğrafyada çok büyük adımlar atmış bir ülke. Bununla da gururluyuz doğrusu. Bu konuyu tabii ki sadece kadınların meselesi olarak değil, toplumun meselesi olarak gördüğümüzü de başta söylemek isterim. Birleşmiş Milletler'in 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü kapsamında kurumlarımızda düzenlenen bugün ki panelimiz de üçüncü panel. Bu panelde eğitim müfredatında kadına yönelik şiddetle mücadele konusu işlenecek. Her şey eğitimle mümkün oluyor. Bunun farkındayız, tabii resmi eğitim, resmi olmayan eğitim, ama sonuç olarak hepsi aslında insanı oluşturan öğeleri barındırıyor. Resmi eğitimin temsilcisi olarak yanımızda çok değerli Doç. Dr. Özden Ölmez Ceylan hanımefendi. Resmi süreçlerdeki kadına yönelik şiddetle mücadelede neler yapılıyor onları bize aktaracak. Ondan sonra Sema Güneş Hanımefendi, İzmir İl Müftülüğü Vaizi. Kendisi işin dini eğitim kısmı ile resmi ve resmi olmayan kapsamı bizlere aktaracak. Çok değerli hocam Nilgün Nurhan Kara, İzmir Katip Çelebi Üniversitesinden Kadın Çalışmaları Araştırma Uygulama Merkezi Müdür Yardımcısı olarak neler yaptıklarını, ben de Dokuz Eylül Üniversitesi'nden hem Sosyal İşler Enstitü Müdürü olarak hem de Kadın Çalışmaları Anabilim Dalı Başkanı olarak bu konularda müfredata ne derece katkıda bulunuyoruz, neler yapıyoruz onu aktaracağım. Kadın Çalışmaları Anabilim Dalımız Türkiye'de bu alanda doktora veren üçüncü anabilim dalı. Bununla da gururluyuz açıkçası. Tezli - tezsiz yüksek lisans ve doktora programlarımızda çok yoğun bir şekilde kadına karşı şiddetle mücadeleyi işliyoruz başlık olarak. Gerek doktora da gerekse yüksek lisansta aynı zamanda kadına karşı şiddetle mücadelenin sağlık boyutunu da işliyoruz, toplumsal boyutunu da, sosyolojik boyutunu da... Şimdi daha sonra aralarda ben de yorumlarımı ifade etmeye çalışacağım. Şimdi ilk sözü izninizle çok değerli hocam Özden Ölmez Ceylan'a bırakmak istiyorum. Buyurunuz.

Doç. Dr. Özden Ölmez Ceylan (İzmir MEM):

Teşekkürler. Herkese merhaba. Sizlerle bir arada olmak hem kurumsal açıdan hem de bireysel açıdan çok değerli. Çünkü dün başladığımız gündemin 2 günlük bir süreçte tartışılması, yeni iş birlikleri adına birbirimizle tanışmamıza vesile oldu. Bu açıdan biz kurum olarak çok mutluyuz. Dün Vali Bey'in açılış konuşmasından itibaren panel serisini dinledim ve tüm bu konuşmalar sonrasında biz de İl Milli Eğitim Müdürlüğü olarak neler paylaşmalıyız, neler konuşmalıyız noktasını düşündüm. Tüm bu konuşulanların ortak alanı, kesişim noktası eğitimdi. Çünkü bizler yetişkin de çocuk da olsa toplumun her noktasında yaşadığımız problemlerin derininde, temelinde eğitimle ilgili bir noktaya varıyoruz. O nedenle konuşulanlar ve değinmek istediğimiz noktalardan oluşan bir sözcük bulutu hazırladım sizlere sunmak için. Sunuda da gördüğünüz üzere her çocuk bir tohum ve biz eğitimciler olarak temel görevlerimizden biri onları çorak topraklarda bile yeşertmek. Evet, her kız çocuğu ya da her çocuk aynı şartlarda dünyaya gelmiyor ya da aynı ortamda büyümüyor ama biz Milli Eğitim olarak Milli Eğitimin temel amaçları ve ilkeleri çerçevesinde bu fırsat eşitliğini sağlamamız gerekiyor. Biliyorsunuz Milli Eğitimin temel amaçları içerisinde fırsat eşitliği önemli bir yer almakta. Bakanlığımız da bu noktada çeşitli çalışmalar gerçekleştiriyor.

Bu oturumun başlığı temelinde müfredat üzerinden ilerleyeceğimiz için o konuyu biraz açmak istiyorum. Müfredat dediğimizde ilk aklımıza gelen ders kitapları ve sınıf içerisindeki eğitim öğretim süreci. Ders kitapları, Milli Eğitim Bakanlığının Talim Terbiye Kurulu tarafından onaylanmakta ve ardından tüm Türkiye'ye dağıtılmakta. Fırsat eşitliği temelinde müfredatta yer alan kazanımların tümünün işlendiği onaylanan kitaplar tüm öğrencilerimize ücretsiz olarak ulaştırılmakta. Ders kitapları bu nedenle çok değerli. Talim Terbiye tarafından önemli bir değerlendirme aşamasından geçiriliyor. Çünkü biliyorsunuz biz Milli Eğitim olarak ya da öğretmen olarak çocuğa sunduğumuz şeyde onun bilinçaltına da mesajlar yolluyoruz. Bu mesajlar renkler, dengeler vb. Örneğin hayat bilgisi dersinde aile içi görev paylaşımına yönelik bir kazanım vardır. Sosyal bilgiler dersinde yine haklara yönelik üniteler vardır. Yani müfredatımızda küçük yaşlardan itibaren çocuklarımızın bilinçlenmesi için kazanımlarımız ve ünitelerimiz var ve bunları verirken kullandığımız dil ve seçtiğimiz görseller önem taşıyor. O nedenle biz bir aile içinde yapılacak iş birliğini anlattığımız noktada orada kız çocuğu da erkek çocuğu da, anne de baba da o sofrayı kurarken her birinin bir görevinin olduğunu gösterecek şekilde bir görsel tasarlama çalışıyoruz. İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğü olarak kendi yayınlarımızda da böyle bir yaklaşımımız var. Örneğin dil; dil çok önemli biliyorsunuz; bizim atasözlerimiz, deyimlerimiz var. Atasözleri ve deyimleri kültür taşıyıcıları olarak çok kıymetli. Çünkü onlar kadim bir uygarlık olarak bizlerin yüz yıllardır damıtılmış deneyimlerin, toplumun süzgecinden geçirilmiş tecrübelerin kısaltılmış halidir. Elbette bu sözlerin değeri var ama biz bu sözleri kullanırken de dikkat etmeliyiz. Çünkü çağımıza göre de bu dili kullanma noktasında duyarlı olmamız gerekiyor. O yüzden biz yine kitaplarımızda "bilim adamları" yerine "bilim insanları"ni tercih ediyoruz. Çünkü biz öğrencilerimize bilim insanlarıyla ilgili bir tema verdiğimizde ya da bir içerik paylaştığımızda kadın bilim insanlarından da, erkek bilim insanlarından da bahsediyoruz.

Marie Curie'nin ödül alma sürecinde yaşadığı cinsiyetinden dolayı uğradığı mağduriyete de değiniyoruz ki bunları parça parça birleştirdiğimizde bu anlamda ileri yaşlarda kadın hakları ya da kadına şiddet noktasında tüm çocuklarımızın duyarlı olabilmesi için ufak da olsa adımlar olacağını düşünüyoruz. Bunun yanı sıra kültür kitaplarından da bahsetmeliyiz. Biz masallarla büyüdük. Masalları hepimiz çok severiz. Çünkü hepsi mutlu sonla biter. Ama biz masalarda prensini arayan kız çocukları değil de kendi kimliğini oluşturan kız çocukları yetiştirmek istiyoruz.

O yüzden masalları da onlarla paylaşırken cinsiyet eşitliğine dikkat çekiyoruz. Sindirella, Pamuk Prenses ve benzeri masalları hepimiz biliyoruz. Burada olan herkes bu tür masallarda verilen mesajların çocuklar üzerindeki etkisini biliyor. Diyoruz ki acaba bu masal başka nasıl bitebilirdi? Ya da o karakter, o kahraman ne yapabilirdi kendine daha farklı ifade edebilmek için. Hatta bununla ilgili yayınlar da var. Dolayısıyla biz çocuklarımıza bunları da ulaştırmaya çalışıyoruz. Bu süreç sadece kız çocuklarımız üzerine değil, erkek çocuklarımızın da bilinçlenmesi gerekiyor. Aynı zamanda anne ve babanın da bilinçlendirilmesi gerekiyor. Anne baba eğitimi Bakanlığımız tarafından da çok önemseniyor. Bakanlığımızın yürüttüğü Aile Okulları projesi var. Tüm Türkiye'de aile okulları ile ebeveynlere eğitimler düzenleniyor. Bu eğitimlerle ailelerin de bilinçlendirilmesine yönelik adımlar atılıyor. Aynı zamanda çeşitli kurumlarla iş birliği içerisinde eğitimler de düzenliyoruz. İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğü olarak da biz veli Akademileri ile anne ve babanın, ebeveynin çocukla iletişimini, aile içinde birbirleriyle olan dengelerini sağlamaları için eğitimler veriyoruz ve bunu eş zamanlı tüm ilçelerde ve asenkron olarak yine ilçe bütününde gerçekleştirmeye çalışıyoruz. Çeşitli kurumsal iş birlikleriyle psikologlar ve rehber öğretmenlerimizle bu konuda uzman kişilerle buluşturuyoruz velilerimizi. Çünkü okula gelinceye kadar geçen sürede de çocukların eğitimine odaklanmamız gerekiyor. Aile içinde içselleştirilmesi gerekiyor. Hatta önümüzdeki hafta Cumhuriyet Eğitim Müzesinde öğrencilerimizin velileriyle katılacağı, anne, baba ve çocuğun iletişiminin güçlendirilmesi adına nitelikli zaman geçirmek adına atölyeler düzenledik. Akıl zeka oyunları oynayacak aileler çocuklarıyla. Yaratıcı drama ile iletişimi güçlendirmek adına atölyemiz olacak ve bunları eve taşınacak şekilde planlıyoruz, böylece velilerimizi desteklemeye çalışıyoruz. Bunun haricinde dijital okur yazarlık konusunda da yapmak istediklerimiz var. Çünkü sosyal medyada biliyorsunuz çok farklı örneklerle karşı karşıya çocuklarımız. Onların gerçekten emek harcayarak etik değerlerle para kazanmak, meslek sahibi olmak, okumak, üretmek anlamında bir bakış açısına sahip olmaları için sosyal medyadaki olumsuz örneklerden etkilenmeden doğru örneklerden öğrenebilmeleri için onların dijital okuryazarlıklarını aileleriyle birlikte de geliştirmeyi hedefliyoruz. İl Milli Eğitim Müdürlüğü olarak biz buna ilişkin eğitim programları planladık. Önümüzdeki dönemde yine bununla ilgili çalışmalarımıza devam edeceğiz. Veli Akademileri kapsamında elbette biz kırsaldaki velilerimizle düşünmek zorundayız.

Yetişkin anlamında da bizim hayat boyu öğrenme birimimizin yaptığı çalışmalar da var. Sorumlusu olduğum birim bazında da biz AB projeleri, TÜBİTAK projeleri de yürütüyoruz. Ab projeleri kapsamında biz kadın girişimciliği ile yönelikte şu an projelerimizi başvuru aşamasına getirmek üzereyiz ve bundan önce de yine mesela Barboros'taki Köy Yaşam

Merkezimizde, Balıklıova da yine oradaki merkezlerimizde kadınlarımıza yönelik meslek edindirme kursları açarak onları destekliyoruz. Eş zamanlı olarak çocuk orada okul öncesi öğretmeni ile psikolojik danışman eşliğinde vakit geçirirken, anne de orada kendi eğitimini alıyor. Bu anlamda bir katkı sunmaya çalışıyoruz. Yani aslında eğitim noktasında İl Milli Eğitim Müdürlüğü olarak birçok çalışma yapmaya çalışıyoruz ama elbette bu çalışmalar hiçbir zaman yetmemeli, her zaman daha fazlasını yapmalıyız. Biz bunun bilincindeyiz. Bunun sorumluluğunu mutlaka taşıyoruz. Bunu daha çok genele yaymamız gerektiğini biliyoruz. Ben bugün biraz da umut kısmını ele almak istedim. Çünkü evet bu konu çok hassas, çok üzücü. Bizi yaralayan çok nokta var ama eğitimciler olarak bizler gelecek kuşaklarımızı eleştirel bakış açısıyla yetiştirmeye çalışıyoruz. Neden bunu yapıyoruz? Çünkü eleştirel bakış açısı demek, maruz kaldığı durumlar karşısında eyleme geçebilecek bireyler yetiştirmek demek diye düşünüyoruz. Dolayısıyla biz bugünden geleceğin çocuklarını yetiştirirken farklı üst düzey bilişsel becerilerle yetiştirerek -belki kısa vadede göremesek de- uzun vadede olumlu olarak sonuçlar göreceğimizi düşünüyoruz.

Umuyoruz da. Umudumuzu da kaybetmek istemiyoruz. Çünkü eğitimciler olarak bizim çok geniş kitlede adanmışlık ile çalışan öğretmen arkadaşlarımız var. Dezavantajlı bölgeler dediğimiz yerlerde okulu ve öğrencisini ve velisine inanılmaz derecede geliştiren, elinden tutan, onlara her türlü noktada fayda sağlamaya çalışan öğretmen arkadaşlarımız var ve biz de İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğü olarak ve Bakanlık olarak bunu desteklemeye çalışıyoruz. İl Emniyet Müdürlüğü ile yapılan protokol kapsamında veli eğitimleri, doküman, materyal paylaşımı, Sosyal Hizmetler Müdürlüğü ile yine psikologların görevlendirilmesi ve Roman vatandaşlarımıza yönelik bizim de içerisinde yer aldığımız valiliğimizin yürüttüğü biliyorsunuz bir proje var. Yine orada İl Milli Eğitim olarak biz de katkılar sunuyoruz. Yine Narlıdere’de huzurevinde toplantılar düzenleniyor. Aylık kadına ve çocuğa yönelik değerlendirme toplantılarıyla bu çalışmalarımızı yapmaya devam ediyoruz. Özellikle rehberlik araştırma merkezlerinde yine bu konularla ilgili duyarlı şekilde hareket eden çalışma arkadaşlarımız var ve okullarda ya da evde yaşanan bir olumsuzluk durumunu çocuk rehber öğretmeniyle ya da öğretmeniyle paylaşırsa bunun hemen resmiyete dökülmesi açısından refleks gösteriyoruz Milli Eğitim Müdürlüğü olarak ve Bakanlık olarak. Elbette konuşacak çok şey var ama her zaman umut da var. Her zaman biz eğitimciler ve iş birliği içerisindeki tüm kurumlar olarak yetiştirdiğimiz çocuklarımızı bilinçlendirerek önleyici yani anlık önlemler değil de önleyici şekilde hareket ederek geleceği daha güzel bir noktaya getireceğimizi umuyoruz. Çok teşekkür ediyorum dinlediğiniz için.

Prof. Dr. Asuman Altay (DEÜ):

Ağzınıza sağlık. Süreyi de optimal kullanmak adına birkaç soru alabiliriz aslında. Çünkü daha sonra dikkat dağılıbilir diğer konulara geçince, olabilirse eğer hocamız, hemen buyurunuz.

Dr. Dilek Akdenizli Kocagül (BORSAV):

Hocam öncelikle çok teşekkür ediyoruz, aktardığınız bilgiler, değerli yorumlarınız için. Benim 7 yaşındaki oğlumun İngilizce çalışma dokümanları, okuldan verilen yabancı kaynaklı dokümanlar, İngilizce olarak bir aile ortamı tasviri var, orada bile kadın bulaşık yıkıyor, erkek oturmuş gazete okuyor. Ben bunun Türkiye kaynaklı olmadığını gördüm. Bizzat ilgili kurumların yayınları, İngilizce öğreten dış kaynaklı yayınlar bu tasvirinin önüne yurtdışında da geçilememiş hala, onu anlıyoruz. Benim zamanımda, ki epey eski artık maalesef, lisede vatandaşlık bilgisi dersleri vardı. Belki özel olarak bir cinsiyet eşitliği dersi koymak çok mümkün olmasa da ilgili bu tarz derslerin içeriğinde belki biraz daha bu farkındalığı arttıracak bölümler var mı mevcut durumda ya da bunlar artırılabilir mi? Yani lise çağındaki gençlerin sanıyorum çok önemli aldığı derslerde bu konuları görüyor olması, dönem olarak da daha ilkokul değil de lisede yoğunlaşması uygun olabilir mi, size onu sormak istedim.

Doç. Dr. Özden Ölmez Ceylan (İzmir MEM):

Evet, çok doğru bir noktaya değindiniz. Az önce aslında konuşmamda bu görsellerden de bahsetmiştim. Biz buna olabildiğince duyarlı olmaya çalışıyoruz ama ne yazık ki kaynaklarda bu tarz görsellerle karşılaşıyoruz. Ders konusuna geldiğimizde müfredatın içerisinde sosyal bilgiler yani ortaokulda buna yönelik kazanımlarımız ve sitelerimiz var. Ama bu tek başına bir ders olarak değil de ders içeriğinde bir bölüm olarak yer alıyor. Ama bu neden olmasın? Bununla ilgili çalışmalar yapıp bakanlığımıza tabii ki rapor sunulabilir. Bunun bir müfredat hazırlanabilir. Belki bu bir proje halinde yine iş birliği içerisinde hazırlanır ve böylece bakanlığımıza bir rapor olarak da sunulabilir. Hassas bir şekilde çalışmak da gerekir. Bu tür çalışmalarda aynı zamanda biz çocukların ders olarak değil de bir şekilde sosyal öğrenme dediğimiz yani sosyal öğrenme kuramında da biliyorsunuz işte aslında ailedeki şiddetin okulda akran zorbalığına neden olması da bizim gördüğümüz şeyler. O yüzden proje bazlı yani o projeye dayalı da çocuklarda bu tarz farkındalıklar yaratmaya çalışıyoruz. Örneğin biz akredite kurumuz yani akredite kurum dediğimizde tüm okullarımız ile uluslararası çalışmalarımızı rahatlıkla yürütebiliyoruz. Dolayısıyla bu anlamda İzmir’de de buna yönelik projelere biz öncelik vermek noktasındayız. Yaptığımız toplantılarda yapılacak projelerin çocuklarda bu duyarlılığı geliştirecek şekilde yapılması noktasında paylaşımlarımız oluyor. Ama ders olarak neden olmasın Bunun bir çalışması yapılarak Bakanlığımıza da sunulabilir diye düşünüyorum. Tabii müfredata baktığımızda kadına şiddet ve kadın hakları minvalinde işlenen temalarımız ve kazanımlarımız yer alıyor. Teşekkürler.

Prof. Dr. Asuman Altay (DEÜ):

Teşekkür ederiz hocam. Çok küçük buna ekleme olarak, örneğin Dilek Hanımın söylediği o karede, ünitelerde yer alan, baba gazete okuyor, anne bulaşık yıkıyor. Bizde de o tür şeyler kaldı mı yoksa? Çoğunlukla baktığımızda aile içinde eşit bir görev dağılımı var gibi görüyorum. O tür kareler var mı hala bizim ünitelerde?

Doç. Dr. Özden Ölmez Ceylan (İzmir MEM):

Talim terbiye, görsel tasarım incelemesi yaparken bu anlamda kapsayıcılık, içerme, görsellerdeki renklerin dağılımına kadar bütün ayrıntılara dikkat ediliyor. Bu anlamda da dışarıdan ithal edilen bu tür kitaplar, özellikle özel okullarda çok fazla. Milli Eğitim olarak kaynak kitap noktasında yaklaşımımızı biliyorsunuz. Bizim ders kitaplarımız ve içeriklerimiz gayet yeterli olduğu için ki son dönem gerçekten bakanlığımız dijital ortamda, Temel Eğitim de Orta Öğretim Genel Müdürlüğü de çok kaynak yükledi. Çocukların başka kaynak almasına gerek kalmıyor. Onu bireysel olarak özel okullar kullanabiliyor ya da öğretmen, veli, öğrenci kendisi seçiyor ve bunu okutuyor. Biz önermiyoruz tabii ki.

Prof. Dr. Asuman Altay (DEÜ):

Sadece resmi kurumlarla değil tabii, toplumsal kontrole de dayanıyor. Yani insanlarda bilinç uyandırmak, o bilincin sürdürülebilirliğini sağlamak da gerekiyor. Bir de tabii çok önemli bu kitaplar. Çünkü henüz çok küçükken o rolleri oluşturuyoruz. Cinsiyet eşitliği herkesin aynı şeyleri yapabilir olması değil, o fırsatın verilmesi...İster yapar ister yapmaz sonuç olarak. Ama o kitaplarda o küçük beyinlere bu sunulursa; yani baba eve gelince gazete okur, oraya oturur, işte anne bulaşık yıkar, yemek yapar, çocukları yatırır... Devlet veya toplum tarafından bir rol belirlenip empoze edilmemeli. Zaten insanlar kendi aralarındaki o iç dengeleri sağlarlar. Yani kişilere eşit fırsatlar sunulur. Daha sonra kendileri o rolleri istedikleri gibi oynayabilirler. Cinsiyetler arası eşitliğin özü bu aslında. Bunu vermeye çalışıyoruz. Yoksa kadın hiçbir iş yapmayacak, erkek bütün işi yapacak değil. Şimdi o da diğer yönden ters bir bakış açısı. Böyle bir şey yok tabii ki. Yani herkes yapabildiği işi yapar, birlikte yaşamın gereklerini yerine getirir. Birbirini ötelemek, şiddet uygulamak, birbirini huzursuz etmek, refahı azaltmak yerine, belli bir konforu, iç dengesini kurarak sağlayabilmeli. Amaç bu zaten. Bir saptama yapmak istesek kesinlikle öyle. O zaman biz çok teşekkür ediyoruz, katkıları soracağım.

Dr. Dilek Akdenizli Kocagül (BORSAV):

Hocam çok kısa bir şey sormak istedim. Ben ilk defa öğrenmiş oldum ki farklı bölgeler, farklı kitapla eğitim alıyor. Burada en azından belli düzeydeki çocukların standart olarak aynı kavramsal dili konuşması, aynı eğitimi alması sağlanıyor mudur? Elbette ki merkez teşkilat kullanılan dile bakıyordur, inceliyordur ama neden farklı bölgedeki çocuk farklı kitap okuyor acaba? Hepsini tek bir kitaba bağlamak fırsat eşitliği, nitelikli eğitime erişim diyorsak daha uygun olur muydu, diye aklıma gelmedi değil.

Doç. Dr. Özden Ölmez Ceylan (İzmir MEM):

Evet, şimdi o farklı kitap uygulaması şöyle; Talim Terbiye süreci inanılmaz zor bir süreç. Ben de ders kitabı yazarı olduğum için, daha önce yayınlarım olduğu için birebir yazar olarak ve editör olarak da o süreci yaşamış, deneyimlemiş birisiyim. Talim terbiyenin çok katı kuralları vardır. Yani onu aşmak o kadar kolay değildir. Sizin seçtiğiniz sözcükten,

görselden, metinden, o kadar çok elemenden geçer ki... Ve işte diyelim ki 20 yayınevi başvurur, 20 yayınevinden bir-iki tanesi, belki üç tanesi geçer, belki de hiç geçmez. Bazı yıllarda mesela istenilen standardı yakalayamadığı için hiç kitap geçmemiştir. Daha önceki kitapların yılı uzatılmıştır. O yüzden şöyle bir şey oluşmasın zihninizde; X bölgesine bu kitap gidiyor da, Y bölgesine bu kitap gidiyor diye. Hepsi aynı standardı yakaladığı için onaylanmıştır zaten. Yani aynı kazanımları talim terbiyenin o temel sınırına riayet ederek işlemiştir. Yani Türkiye'nin her bölgesindeki çocuk yine aynı eğitimi alır. Öyle farklı kitap okutuluyor derken yanlış anlaşılmasın, bölgeye göre değil. Zaten bunlar kurayla da seçiliyor. Bazı özel yayınevleri de kazanıyor. Devlet zaten kendi kitabını da yazıyor. Bakın devlet kendi kitabını yazdırıyor ama aynı kriterlere, aynı sınava devletin kitabı da giriyor ve kimi zaman geçemiyor. Yani talim terbiyenin denetimini bağımsız bir denetim kurulu gibi düşünün. Öyle bir yapısı var. O yüzden o kitapların hepsi geçtiyse o temel kriterleri karşıladığı için geçti, geçiyor.

Dr. Dilek Akdenizli Kocagül (BORSAV):

Yani içerik temelde farklı değil, üretim ve dağıtım ağı açısından, belki lojistik açıdan böyle bir tercih söz konusu.

Doç. Dr. Özden Ölmez Ceylan (İzmir MEM):

Aynen aynen, tabii tabii. Yani bazen de diyorum ya hiçbir yayınevi geçmiyor. Bakanlığın kendi kitabı sadece oluyor, tüm bölgelere o okutuluyor. Yani kitabın onay alabilmesi için temel kriterleri mutlaka karşılaması gerekiyor. O da kolay bir süreç değil. Bunu gerçekten yaşadığım için biliyorum. Özellikle de Türkçe kitapları, mesela Türkçe kitaplarında seçtiğiniz metinler, işleme yöntemlerimiz bunlar çok titiz, ince, sıkı elemenden geçen şeylerdir.

Prof. Dr. Asuman Altay (DEÜ):

Teşekkür ederiz. Şimdi ikinci katılımcımız Sayın Sema Güneş. Kendisi İzmir Müftülük Vaizi. Evet, buyurunuz.

Sema Güneş (İzmir Müftülüğü):

Herkese merhabalar. Öncelikle İzmir Ticaret Borsası'na ve onun bünyesinde faaliyet gösteren BORSAV'a bu güzel toplantıyı tertip ettikleri için çok teşekkür ederim. Yine ev sahipliği için Valiliğimiz'e de teşekkürlerimi iletmek isterim. 2024 yılı itibarıyla dağıtacak olduğumuz broşürlerin bir görselini paylaşarak başlamak istiyorum. 2024 öncesine baktığımızda yapmak istediklerimiz ve yaptıklarımız bağlamında kurumlar arası işbirliği dahilinde gerçekleştirdiğimiz eğitim programlarının verimliliği değerlendirilebilir diye düşünüyorum. Verimliliğin artırılması adına sahada kullanmış olduğumuz eğitim materyalinin içeriğinin geliştirilmesinin önemine işaret etmek istiyorum. Diyanet İşleri Başkanlığı İzmir İl Müftülüğü Aile ve Dini Rehberlik Bürosu (ADRB) çalışanları olarak bizleri tabirimi uygun görürseniz saha işçileri olarak nitelendiriyorum. Çünkü kurumlar arası iş birliği dahilinde en yukarıdan

aşağıya doğru ya da bağlı bulunduğumuz birimler dahilinde bizler daha çok Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'nün üretmiş olduğu projeler yine İçişleri Bakanlığın'dan gelen bir takım projeleri ve özelde de Diyanet İşleri Başkanlığı merkez teşkilatının üretmiş olduğu projeleri taşra olarak uygulama noktasında daha çok faaliyet gösteriyoruz. Bu noktada Kur'an kurslarımız bizim yaygın eğitim kurumları olarak nitelendirebileceğimiz kurumlar grubuna dahil olmaktadır. Örgün eğitim kurumlarında hazır bulunuşluk durumundaki öğrenciye bu eğitimlerin verilmesi daha kolay, daha sistemli olabileceken bizim yaygın eğitim kurumlarında yaş seviyesini de düşündüğümüzde kadın kitlesine ulaşmada tabii ki o eğitimi, eğitim materyalini içeriğini sunmamız biraz daha sahada bize güçlük kazandırmaktadır. Özellikle kadınlarda, yaygın eğitim kurumlarında, Kur'an kurslarında aile içindeki bir takım yaşamış olduğu sıkıntıları, yanlış mahremiyet algısı yüzünden bunu dışarıya aktardığında, resmi bir kurumla ya da bu konuda yardım alabilecek olduğu bir kurum elemanıya paylaşması durumunda bunun kendisinin aleyhine döneceği gibi bir düşünce hasıl olmaktadır. Önce bizim bu önyargıyı kırıp kendisinin sorunlarını açması ve bu sorunları aşması için kendisine bu noktada destek olacağımızı, aile müdürlüğüne ya da onun dışında bir takım birimlere yönlendirme konusunda bizim bir aracı kurum olduğumuzu kendisine anlatarak bu konuda kendilerini ikna etmemiz gerekmektedir. Ama bu aşamayı geçtikten sonra eğitim materyalini de kendilerine sunarak ya da bu konudaki desteğimizi sürdürülebilirlik kavramına dikkat ederek belli periyotlarda bu konuları gündem yaparak hatta gerektiğinde birebir görüşmelerle manevi destek sağlama koşullarını da gerçekleştirerek eğitimlerimizi sahada tamamlamaya çalışmaktayız. Kadınlara farkındalık kazandırma çalışmalarını bir nebze daha geniş bir alana yaymak kolay olsa da erkek kitleye ulaşmak için daha dar bir alanda çalışmak durumunda kalmaktayız. Cami cemaati dediğimiz kitle yaş olarak ileri yaş seviyesi olduğu için genç kitleye ulaşabileceğimiz vakitler Cuma namazı vakitleri olmaktadır. Cuma hutbeleri bu konuda hem ifade birliğinin sağlandığı hem de her kesime hitap etme olanağı sağlayan önemli irşad materyali sunmaktadır. Hutbelerde sadece kadına karşı şiddetin önlenmesi gibi farkındalık oluşturan özel günlerde değil belirli periyotlarda merhamet, diğerkâmlık, sevgi-saygı, insani değerlerin korunması gibi birçok konu başlığının altında dinimizin her anlamda ve herkes için şiddete karşı olduğu anlatılmaktadır. Bizim daha çok erkeğe ulaşma noktasındaki yaptığımız diğer çalışmaları projeler oluşturuyor. Özellikle 2023 yılında İçişleri Bakanlığımızın inisiyatifiyle Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'nün koordinesinde yürüttüğümüz Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Kapsamında 5 milyon erkeği bilgilendirme ve farkındalık eğitimi verilmesi amacıyla 9073 erkek vatandaşa ulaşılmıştır.1784 broşür dağıtılmıştır. Kurumlar arası işbirliği dahilinde Aliğa, Menemen ve Ödemiş'te Adalet Bakanlığına bağlı ceza infaz kurumlarında görev yapan Jandarma Tabur Komutanlığındaki er ve erbaşlara ve infaz koruma memurlarına cezaevi vaizleri tarafından "Aile İçi Şiddetin Önlenmesinde Dini Referanslar" konulu seminerler düzenlenmiştir. Sosyal medya hesaplarımızda yayınlanan içerikleri 5.107 kişi izlemiştir. Yine kadına karşı şiddetle mücadele kapsamında ADRB personelimiz tarafından kahvehane ve esnaf ziyaretleri kapsamında 12.070 erkek vatandaş bilgilendirilmiştir. ALO 190 fetva hattımızı arayan vatandaş aile konusundaki

sorularını sormaları için ADRB çalışanına yönlendirme yapılarak gerektiğinde telefon hattından ve daha spesifik sorunlarda da yüz yüze konuşmak üzere davet ederek kadın ya da erkek danışanlarımıza manevi destek vermeye devam etmekteyiz. Manevi destek durumunu aşan sorunlarda da İl Aile Müdürlükleri psikologlarına ya da ŞÖNİM destek birimlerine yönlendirme yapmaktayız. Yaptıklarımız ve yapacaklarımız bağlamında burada bizlere düşen en önemli farkındalık oluşturma çabasının dinle gelenek ve örf arasındaki farkı çok net bir şekilde ifade etmek olduğunu düşünüyorum. Materyalimizin de bu noktada geliştirilmesi gerektiğine inanıyorum. Eğitim dediğimizde değerler eğitimi dilinin din eğitimi dilinden bağımsız düşünülmemesi gerektiğini fark etmemiz gerektiğini ifade etmem gerekiyor. İnşallah bundan sonraki çalışmalarımızı verimli bir şekilde hocalarımızın da bizlere sunacak oldukları raporlarla en güzel şekilde sürdürmemiz temennisiyle konuşmama son vermek istiyorum. Sabırla dinlediğiniz için teşekkür ederim.

Prof. Dr. Asuman Altay (DEÜ):

Evet biz teşekkür ediyoruz. Biraz zaman aldı ama o kadar güzel konulara değindiniz ki teşekkür ediyoruz. Şimdi zamanı da biraz daralttık ama tabii sorunuz varsa almak isteriz. Var mı peki? Buyurunuz.

Dinleyici 1:

Merhaba, konuşmanızın başında aile içi şiddetin önlenmesi konulu görüşmeler yaptığınızı belirttiniz. Çeşitli kurumlarda görev yapan kişilerle, memurlarla... Anladığım kadarıyla bu kurumları sayarken ceza infaz kurumları da geçti. Ceza İnfaz Kurumlarında görevliler dışında hükümlüler ile ilgili benzeri faaliyetleriniz var mı veya planlarınız arasında var mı?

Sema Güneş (İzmir Müftülüğü):

Çok teşekkür ederim sorunuz için. Bizim cezaevi vaizi adı altında bir kadromuz var. Böyle bir görevlendirme sahamız söz konusu. Dolayısıyla şu an İzmir'deki kadın cezaevi dahil olmak üzere, Şakran'da, Ödemiş'te ve Aliağa'da kadın ve erkek görevlilerimiz aktif olarak çalışmaktalar ve bu konu cezaevi vaizlerimiz tarafından, mahkûmlara da aynı şekilde işlenmektedir. Kadına karşı şiddetin önlenmesi ile ilgili olan özel günlerde ya da özel çalışmalarda da ceza infaz kurumlarının davetiyle müftü yardımcılarımız ya da ADRB çalışanlarımız konferans, seminer vb. etkinliklere iştirak etmektedirler. Teşekkür ederim.

Dr. Dilek Akdenizli Kocagül (BORSAV):

Ben Ankara'daki görevimde de Diyanet İşleri Başkanlığımız ile çok yakın çalışma fırsatı buldum. Öncelikle çok teşekkür ederiz aktardığınız bilgilere, yorumlarınıza. Ben Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Türkiye Cumhuriyeti'nin en önemli kurumlarından biri olduğunu yakından da çalışmalar sırasında deneyimledim. Çünkü az önce söylediğiniz gibi, o 5 milyon erkeğe ulaşma afaki gelir dediniz, ama bunu bu kadar yine de cümle içinde kullanabilecek nadir kurumlarımızdan Diyanet İşleri Başkanlığı, gerçekten erişim anlamında, insanları-

mıza ulaşma anlamında çok önemli bir avantajı var. Büyük bir imkan sağlıyor. O yüzden birlikte yapılacak işler çok kıymetli olur diye düşünüyorum. Benim eski görevim dolayısıyla yurtdışındaki camilerimize ziyaretlerimiz olmuştu. Ben o noktada özel bir hassasiyetim de olan bir şeyi vurgulamak isterim. Biliyorsunuz yurtdışında beşinci nesle geldik. Artık orada yerleşmiş olan Türk vatandaşlarının birçoğu vatandaşlıktan çıktı. O yüzden sayıyı net olarak söylemek de mümkün değil. Ama kabaca 6 milyon minimum insandan söz ediyoruz ve bu insanlarımız hala burasıyla evlilik bağları devam ediyor, ilişkiler devam ediyor. Özellikle de kırsal kesimden gelin, "ithal gelin" diyorlar, gidebiliyor o tarafa ve bu insanlar gittikleri yerin ne dilini biliyorlar ne kültürünü biliyorlar ve çok kapalı bir ortamda tek başlarına kalıyorlar. Özellikle manevi destek anlamında yurt dışına gönderilen imamlarımızın yanında bence belki kadın vaizlerimizin, kadın görevlilerin olması önemli. Çünkü bu kadınların yeri geliyor pasaportuna el konuyor. Bir odanın dışına çıkmayan, çok büyük, tabiri caizse işkence gören kadınlar var. Nereye gideceğini bilmeyen... O anlamda belki o yurtdışı görevleri biraz daha farklılaştırmak ve özellikle yurt dışına giden görevlilere ilave bir eğiticinin eğitimi gibi yollarla bu konuyu ilaveten aktarmak uygun olabilir. Bir diğer konu da son dönemlerde belki şiddet önleme merkezlerinde zaten bir uzaklaştırma kararı çıkmış biriyle ilgili ya da bir şiddet faili olduğu bilinen tespit edilmiş birine bir manevi rehberliği acaba devreye alabilir miyiz? Evet, zorlayıcı olamıyoruz bu konuda; ki belki zorlayıcı hükümler de getirilebilir mevzuatta, ama en azından onlara ulaşma gayreti, dini değerler bağlamında da onları belki bu şiddetten uzaklaştırmaya yönelik bir iş birliği de faydalı olabilir.

Sema Güneş (İzmir Müftülüğü):

Yani tabii son dönemlerde uzaklaştırma kararı aldırın, çok mağdur olan kadınlarımızın hepsi belki kadın sığınma evlerinde değiller. Bir kısmı kadın sığınma evlerinde.

Dr. Dilek Akdenizli Kocagül (BORSAY):

Yok erkekler için diyordum.

Sema Güneş (İzmir Müftülüğü):

Siz erkekler için diyorsunuz. Evet çok önemli. Yönlendirmek onları, çok önemli. Evet yani artık. Çünkü o noktaya gelmiş olan bir kadının yaşadığını tanımlamaktan ziyade destek olunması gerekiyor. O şeyden çıkarılması gerekiyor içine girmiş olduğu durumdan. Evet, o noktada kurumlar arası iş birliği aslında burada belki hesaba alınarak çözümden de yine aynı şekilde bu gibi erkeklerle ilgili olarak bizim manevi destek sağlamak istediğimizi söylenip kendilerine bir şeyler yapılabilir. Bundan not alacağım, notlarımın arasına alacağım. Çok teşekkür ederim, çok sağ olun.

Prof. Dr. Asuman Altay (DEÜ):

Çok teşekkür ediyoruz. Gerçekten eğitimin yaygın olan kısmında çok ciddi çabalarınız var. Sunumunuz da bunu daha iyi anladık. Çünkü yaygın eğitim, birebir dokunan eğitimidir, sahada olanı görendir. Dolayısıyla sorumluluğunuz da tabii bu anlamda çok büyüyor. Genel olarak az önce bir cümle kullanıldı. Çok güzel bir şey. Yani kadına yönelik olan şiddetin türlerini tanımlamak, bunun nasıl olduğunu, nasıl önlenebileceğini... Sürekli bunun üzerinde duruyoruz. Oysa bunun faili erkek. Dolayısıyla zaten toplumda yükselen şiddetin bir parçası olarak kadına yönelik şiddet de artıyor, ama orada sadece kadın olduğu için bir şiddet meydana geliyorsa orada işte sorun ortaya çıkıyor. Yoksa şiddet çok boyutlu. Yani şiddete uğrayan kadın da şiddet gösteriyor. Kendinden zayıf olana, çocuğuna, yaşlıya, komşusuna, hiç tanımadığı belki yoldaki insana. Dolayısıyla bu sözel olabiliyor, fiziksel olabiliyor, duygusal olabiliyor. Dolayısıyla şiddetin her türüsü her cinsiyette görülen bir hale geliyor. Dolayısıyla bunu tabii çok dengeli bir şekilde yürütmek gerekiyor. Yani söylemler aynı zamanda erkeğe destek için de var. Sadece kadına yönelik değil. Az önce siz bir diziden örnek verdiniz, böyle bir şey de var ya, bir sor bakalım neden diye. Hani şiddeti gösteren erkeğe de bir sor. Neden şiddete yöneliyor erkek, yani bunun nedenleri ne sorusunu sormak, kadın neden şiddete uğruyordan ziyade? Çünkü orada aynı zamanda pasif bir suçlama da var. Mağdura sen ne yaptın ki şiddete uğradın sorgulamasına da dönüşebiliyor bazen onun yerine. Yani erkek niçin şiddete yöneliyor? O yüzden biz kadın çalışmalarında, örneğin erkeklik çalışmalarında yer vermeye başladık. Artık literatürde bir erkeklik sorunu var. Yani erkeklik literatürü oluşuyor. Siz az önce üstünde durduğunuz, baba eğitimleri, anne baba eğitimi, aynı şekilde nasıl iyi baba olunur. Yani toplumsal roller diyoruz. Bir babalık, annelik rolü var orada. Tabii ki bir cinsiyet vurgusu da var. Nasıl iyi anne olunur, sürekli teşvik edilir veya bu konuda eğitimler verilirken nasıl iyi baba olunur da konuşulmalı. Çünkü annelik bir duyguyla da doğabilir, çok çabuk kabul edilebilir ama babalık öğrenilen bir süreç aynı zamanda. Hiç bu tür duygular kendisine aktarılmamış bir bireyi sonradan baba haline getirmeye çalışıyoruz. Ondan babacanlık, şefkat, sevgi bekliyoruz. Dolayısıyla o dönüştürmeyi de dini birtakım öğretilerle yani dini mesajlarla desteklemek, işte sünnet dediğiniz hususlar ne kadar önemli? İşte cuma hutbelerinde, kahvehane ziyaretleri. Tabii yine de bilime de dayanmak gerekiyor. Rasyonel bilgi almak gerekiyor. Her bilgi her kitleye verilemez. Cezaevindeki insana verdiğiniz mesajlar, bilgiler farklı. Orada görevli olanlara verdiğiniz bilgiler farklı. Üniversitede ders alanlara verdiğiniz bilgi farklı, ilkokuldaki farklı. Dolayısıyla bilimsel anlamda şiddeti hangi yaş gruplarından erkeklerde görülüyor, eğer erkekse, ona göre yaklaşmak... Yapılan çalışmalar özellikle yirmi yedi yaşta yoğunlaşıyor. Yani genç erkek şiddeti çok yoğun. O zaman bu neden? Hangi erkek, eğitilmiş, eğitimsiz, hangi tür şiddet? Bunların hepsi istatistiklerde var. Duygusal, ekonomik şiddeti daha entelektüel erkek uygularken, fiziki şiddeti daha eğitimsiz erkek uyguluyor. Ama tabii ki içinde bastırılmış bir takım psikolojik bozukluklarla, patolojik duygularla da ilişkili. Entelektüel erkek tanımına giren eğitilmiş erkek de fiziki şiddeti uygulayabiliyor. Dün yaşandı Bornova'da, biliyorsunuz, İzmir'de çok acı bir şey. Bu da örnek olarak verilebilir. Eğitilmiş bir doçent, eğitim doçenti, erkek uzaklaştırma almış. Kendisi

kanser tedavisi görüyor. Psikolojisi mutlaka bozuk. Hem hastalığından hem kendisinden olabilir. Ayrılma aşamasında olduğu ailesinin evine gidiyor. Kayınvalidesine, çocuğuna, yani hedef gözetmeksizin ateş açıyor. Kadın ağır yaralı. Kayınvalide ve dört yaşındaki kız çocuğu ölüyor. Şimdi bu çok vahim, gerçekten vahim bir şey. Bunu yapan, fail bir erkek ve eğitilmiş bir erkek. Ama hastalanmış, fiziki olarak da mental olarak da. Biz de bundan bahsedeceğiz kendi derslerimizde. Neden bu aşamaya kadar geldi ve şiddet eğilimini önleyemedi? Sadece uzaklaştırma çözüm değil, kanser tedavisi alan, psikolojisi bozulmuş bir bireye nasıl destek olunabilir? Manevi Danışmanlık Yüksek Lisans programı açtık. İlahiyat Fakültemiz bu konuda gerçekten çok yetkin. Üniversite İlahiyat Fakültesi hocalarımız da aynı şekilde. Ancak ücretli olarak program açıldı. Fakat ücretli olduğu için çok az tercih ediliyor, öyle diyeyim. Ama içerik olarak gerçekten çok yetkin bir içerik. Belki zaman içinde bunu tezli bir hale de döndüreceğiz. Manevi danışmanlık tıbbi psikoloji ile desteklenerek aslında içerik hazırlandı bizde. Belki bunun da yaygınlaşması gerekebilir ama yine bilimden uzaklaşmadan, kimin neye ne kadar ihtiyacı var, nereye bu bilgiyi vereceğiz diyerek ben de biraz zamandan çalmış olacağım.

Sema Güneş (İzmir Müftülüğü):

Protokol dahilinde üniversitelerle işbirliği halinde bizim için bir zorunluluk oluşturulması gerekiyor aslında. Bazı arkadaşlarımız belki aldı ama almayanların da acilen bu eğitimi alması gerekiyor. Çünkü sahadakilerin o dili çok iyi bilmesi gerekiyor. Sahada etkin ve yetkin olmanın olmazsa olmazı diyebiliriz. Teşekkürler.

Prof. Dr. Asuman Altay (DEÜ):

Biz bunun üzerinde çalışıyoruz Sosyal Bilimler Enstitüsü olarak. Teşekkür ederim. Evet, şimdi son konuşmacı çok değerli hocam İzmir Katip Çelebi Üniversitesi'nden Doç. Dr. Nilgün Nurhan Kara hocamız. Buyurun hocam.

Doç. Dr. Nilgün Nurhan Kara (İ.Katip Çelebi Üni.):

Sözlerime başlamadan öncelikle İzmir Ticaret Odası ve BORSAV'ın tertiplediği bu toplantıyı tertip etmeleri ve Valiliğimize de ev sahipliklerinden dolayı teşekkür ederim Üniversitelere eğitim ve kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında baktığımızda, genelden İzmir'e, üniversitelerimizdeki çalışmalara değinmeğe çalışacağım. Bu konuda kısaca birkaç önemli tarih söyleyeceğim. Tarihlerin altını çizmek anlamında değil ama süreci aktarmak amacıyla belirteceğim. 1990'lı yıllara gelindiğinde, Başbakanlığa bağlı Kadının Statüsü ve Sorunları adı ile bir müdürlük kurulmuştur. 95'li yıllara gelindiğinde ise Pekin'de Dördüncü Dünya Kadın Konferansı toplanmıştır. Bu konferans kadın hakları konusunda önemlidir. Çünkü orada alınan kararlar arasında üniversitelerde kadınlara ilgili çalışmalar yürütecek merkezlerin açılmasına yönelik tavsiye kararları alınmıştır. Eylül ayındaki bu toplantının ardından bakıyoruz ki neredeyse Aralık ayına gelindiğinde Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı üniversite rektörlerinden kadınlara yönelik çalışmaları, kadının toplum içerisindeki

statüsü ve şiddeti önlemeye yönelik meseleleri ele almak üzere merkezlerin kurulmasını ve yaygınlaştırılması bildirilmiş ve bu şekilde Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezleri bundan sonra sayıları her gün artarak üniversitelerde açılmaya başlamıştır. Bu çerçevede ilk açılan merkez İstanbul Üniversitesinde olmuştur. Yükseköğrenim kurumunun internet sayfasında da baktığımız zaman kadına yönelik bu tür çalışmaların hatta hangi merkezlerin olduğu merkez merkez görülebilmektedir. Bu arada yaygın olarak Aile ve Kadın Sorunları Uygulama Araştırma Merkezi, Aile ve Toplum Araştırmaları ve benzeri isimlerle merkezler kurulmuştur. İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesinde çalışmalar, Kadın ve Aile Uygulama ve Araştırma Merkezi adı ile kurulan merkez bünyesinde yürütülmektedir. İzmir’de bulunan diğer üniversitelerimizde de örneğin Dokuz Eylül Üniversitesinde açılmış olan yüksek lisans programları, aynı zamanda Ege Üniversitesindeki Merkez bünyesinde faaliyetler yürütülmektedir. Yürütülen çalışmalar, tez çalışmaları, YÖK’ün internet sayfası vesilesiyle pek çok kimse ulaşabiliyor ve erişebiliyor. Dolayısıyla toplumumuzda kadına yönelik şiddeti önlemeye çerçevesinde bu merkezlerde Türkiye’nin pek çok yerinde çok kıymetli çalışmaların yürütüldüğünü ifade edebilirim. Yine İzmir’de konu ile ilgili çalışmalar açısından baktığımızda; Öncelikle İzmir Valiliği, yine İzmir Aile ve Sosyal Hizmetler Müdürlüğü, İl Emniyet Müdürlüğü, Milli Eğitim Müdürlüğü, Diyanet İşleri, Büyükşehir Belediyesi gibi kurumların verdiği kıymetli desteklerle zaman zaman bir araya geliyoruz. Örneğin, yakın zamanda Valiliğin koordinatörlüğünde İl Eylem Planı üzerine toplantıya katılım sağlanmıştır. Neler yapıldı, neler yapılamadı, neler dâhil edilmeli? Konu ile ilgili yapılan toplantılar, görüşmeler, değerlendirmeler önem taşımaktadır. Bu kapsamda çalışmalar yürütülürken Kâtip Çelebi Üniversitesinde Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezinin faaliyetleri kapsamında kurulan öğrenci toplulukları ile de ortak çalışmalar yürütülmektedir. Çeşitli kurumlarla birlikte yürütülen faaliyetlerin yanı sıra belirttiğimiz gibi öğrenci toplulukları ile ortak çalışmalar sürdürülmektedir. Bunların yanında akademik alanda yayınlar, makaleler, tezler, konferanslar, düzenlenen çalıştaylar, paneller yaygın etki açısından önemlidir. Geçtiğimiz ay Üniversitemizde Merkez faaliyeti olarak, Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğümüz’ün ve Emniyet Müdürlüğümüzün destekleriyle ve gelen uzmanların sunumlarıyla KADES uygulaması konusunda bilgilendirme toplantısı düzenlenmiştir. Bazen öğrencilerin talepleri doğrultusunda gerekli izinlerin alınması ile de faaliyetler yapılabilir.

Ayrıca sizlerle paylaşmak istediğim bir konu Merkezimiz adına 100. Yıl vesilesi ile gerçekleştirilen çalışmadır. Merkez Müdürümüz Prof. Dr. Fatma Akkuş Yiğit ile birlikte yürüttüğümüz bir proje sonucunda “Milli Mücadele Basınında Kadın Kahramanlar” kitabını hazırladık. Milli Mücadelenin 100. Yılında, kadınların toplum içerisindeki statüsünü, konumunu, uğradıkları şiddeti önlemeye yönelik bütün bu çalışmalar yanında Milli Mücadele Döneminde kadınların fedakârlıklarını, cesaretlerini, kahramanlıklarını yansıtmaya çalıştık ve çalışmamızı 29 Ekim tarihine yetiştirebildik. Sizlerle de paylaşmak istedim. Dinlediğiniz için teşekkür ederim.

Prof. Dr. Asuman Altay (DEÜ):

Çok teşekkür ediyoruz hocam. Güzel bir şekilde sonlandı sunumunuz. Teşekkür ediyoruz. Bir şöyle gittik geldik hocam. Bir yüz yıl geriye gittik geldik. Açtınız bizi. Teşekkür ediyoruz. Evet, ne kadar değerli aslında. Yani insan bağlamında her şey. Ama bu insan türünün, yani bu milyarlarca yaşındaki evrende ve hala varlığımızın sorgulamasını yaptığımız, çeşitli cevaplar oluşturmaya çalıştığımız bu evrende hala insan türünün bir cinsinin diğer cinsi tarafından tahakküm altına alınması ve şiddete uğramasını konuşuyoruz. Bu tabii hoş olmayan bir durum açıkçası. Yani insan türünün belki daha sosyal kontrol kazandırılması gereken cinsi erkek olarak karşımıza çıkıyor, ne yazık ki. Bunu da tabii ki birçok disiplin açısından inceliyoruz. Şimdi doğal reflekslerin dışında neden buradayız? Çok farklı açılardan, eğitimle daha iyi hale nasıl getirebiliriz insanı ve insanlığı diye aslında konuşuyoruz. Felsefik boyutta, dini öğelerle, inanç dünyamızda, manevi dünyamızda, resmi eğitimle, resmi olmayan eğitimle, yaygın eğitimle oluşturduğumuz programlarla nasıl daha iyiye ulaşabiliriz? Aslında hep bunun peşindeyiz ve bunları bize sormamıza elimizden geldiğince cevap aramamıza yol açan, bunu sağlayan başta İzmir Valiliğimize, BORSAV kısa adıyla İzmir Ticaret Borsası Eğitim, Kültür ve Sosyal Entegrasyon Vakfı'na ve onun genel sekreteri olan çok değerli Dilek Hanıma ben özel teşekkürlerimi de sunmak istiyorum. Doktoradan da bir ders almıştı benden ve çok kıymetli kendisi. O anlamda da yıllar önceye beni getirdi. Az önce bir şöyle eskidik gibi, yaşlanıyoruz gibi böyle bir ifadede bulundu. Lütfen Dilek'çğim, biz ne diyeceğiz o zaman? Çok teşekkür ediyorum böyle bir etkinliği gerçekleştirdiğiniz için... Kamu Denetim Kurumumuza ve temsilcilerine ayrıca çok teşekkür ediyorum. Çok kıymetli katılımcılar, katılımcılara teşekkür ediyorum ve siz dinleyenlere sevgi ve saygılarımızı sunuyoruz. Son sorular varsa ve değerlendirmeler varsa da alabiliriz. Az önce evet görmüştüm. Buyurunuz.

Dinleyici 2:

Merhabalar, İl Milli Eğitim Strateji bölümünden Hatice ben. Hem hocama hem de sayın müdürümüze bir şey sormak istiyorum. Ben İstanbul'dan 3 ay önce geldim. İzmir bölgesinde çok yoğun bir Suriyeli göçmen ile karşılaştım. Biz geçen hafta Özden Müdürümü zün himayesinde ekibinde çalışırken stratejik planlamada bir veri elde ettik. 31 bine yakın kayıtlı öğrencimiz var. Biz bir şekilde okullarda Milli Eğitim üzerinden üzerimize düşen öğretmen ve idareciler aracılığıyla görevimizi yaparak bu çocuklara ulaşıyoruz. Ailelere ulaşmaya çalışıyoruz. Ama benim merak ettiğim bu kadar yoğun göçmenin olduğu bir bölgede Diyanet'in ve özellikle üniversitenin bu kadınlar için ne gibi uygulamaları var? Daha doğrusu şöyle söyleyeyim Nisa Sûresi başta olmak üzere Kur'an ı Kerim'de pek çok ayette geçer. Bu insanlar için, bu din kardeşlerimiz için hem erkek hem kadın olarak neler yapıyoruz ya da planlarımız bundan sonraki süreçte ne olacak?

Sema Güneş (İzmir Müftülüğü):

Teşekkür ederiz. Çok sağ olun. Bu konuda önce kendi şahsım adına bir şeyler söylemek istiyorum. Tabii bulunduğumuz statüden dolayı bizlerden maddi ya da manevi destek anlamında, komşusunun arkadaşının yakın çevresinden birisinin vesilesiyle Suriyeli kardeşlerimizle alakalı birtakım talepler alıyoruz. Biz orada tamamen insani olarak, tamamen bireysel ve vicdani olarak yardım etme noktasında destek sağlama noktasında çaba gösteriyoruz. Dediğiniz gibi çok yüksek bir rakamdan bahsediyoruz. Bu bireysel çabalarla devam edecek olan bir şey değil. Özellikle onların hem kültürel anlamda hem de yaşadıkları sıkıntıların giderilmesi noktasında aynı zamanda belki o kültürel entegrasyon sürecinde yaşanacak olan bir takım negatif durumların ortadan kaldırılması konusunda kurumsal birtakım çalışmaların yapılması gerekiyor. Açıkçası bizim her ne kadar bu konuda göç idaresiyle de beraber yapılan çalışmalara katkı sağlamamız amacıyla koordinatörlük bağlamında birtakım birimlerimiz olmakla birlikte üzümlere ifade edebilirim ki çok ciddi bir eğitim çalışması yaptığımızı söyleyemiyorum. Bildiğim kadarıyla daha çok Kızılay'ın ya da Göç İdaresinin yapmış olduğu çalışmalara destek sağlama konusunda, yani onlardan talep aldığımızda destek sağlama konusunda birtakım çalışmalarımız var. Söylediklerinizi bir nevi katkı olarak not ediyorum. Yaşanacak olan olumsuzlukları en aza indirmek adına katkınızdan dolayı teşekkür ediyorum.

Doç. Dr. Nilgün Nurhan Kara (İ. Katip Çelebi Üni.):

Üniversitelerin psikoloji, sosyoloji bölümleri, ilahiyat fakülteleri var. Özellikle bu bölümlerin yapmış olduğu, yürütmüş olduğu birtakım faaliyetler var. Bizim üniversitemizde de klinik psikoloji özellikle oldukça aktif. Toplumsal açıdan önemli çalışmalar yürütmektedirler. Dile getirdiğimiz göçün yanı sıra depremzedeler için de aynı durum söz konusudur. Ayrıca üniversitelerde yürütülen sosyal sorumluluk projelerini de söyleyebiliriz. Bunlar planlı şekilde yürütülmektedir. Teşekkür ederim.

Prof. Dr. Asuman Altay (DEÜ):

Teşekkür ederiz. Ben soruyu çok anlayamadım. Suriyeli kadın mı?

Dinleyici 2:

Değil. Suriyeli kadınlar, Suriyeli erkekler. Şimdi gelen düzensiz göçmenlerin çoğunda, özellikle kadınlar Türkçe öğrenme gibi bir gayretleri de olmuyor maalesef. Evlerinden çıkamıyorlar. Sorun orada aslında. Şiddeti yaşıyorlar, her türlü şiddeti yaşıyorlar. Erkekten şiddeti görüyorlar, çevrelerden şiddeti görüyorlar. Zaten bu insanlar savaştan kaçıp gelmişler, belli bir şiddetten kaçıp gelmişler. Benim merak ettiğim özellikle başta Diyanet İşleri bu konuyla ilgili, yani din bağını kullanarak o kadınlar için ne yapıyor?

Prof. Dr. Asuman Altay (DEÜ):

Ben biraz kurumsal bakmak istiyorum bu konuya. Malumunuz şimdi evet savaştan kaçtılar, Açık kapı politikası uygulandı ve savaştan kaçan insanlar geri çevrilemez. Çünkü can havliyle ülkemize gelmek istediler ve mecbur kalınarak alındılar. Sonrasında da devamı geldi. Şimdi biz resmi bir ülkeyiz. Tabii ki büyük bir ülkeyiz. Biliyorsunuz 1956 Birleşmiş Milletler Cenevre Sözleşmesi kapsamında biz de mülteci tanımamızı yapmışız ve mülteci olarak doğudan gelen göçe ilişkin tanımlar yapmışız. Dolayısıyla sosyal ya da resmi bir statü olarak şu an sığınmacı statüsü verdik. Yani ne göçmenler aslında ne de mülteciler. Öyle olunca onlara yönelik kurumsal destekler ve programlar daha farklı oluyor tabii. Yıllardır, 13 yıldır, 2010 Haziran'ında başladı bu göç biliyorsunuz, 2010'dan bugüne kadar geçen sürede, gerçekten o yüzden zaten adı düzensiz göç. Zaten amaçları, ilk anda can havliyle kendilerini kurtarmak iken, daha sonra da kendi ülkelerindeki olumsuz koşulları arkalarında bırakarak Türkiye'den geçip daha müreffeh olan ülkelere gitmekti. Ve bu durum uzunca bir süre de yaşandı. Ama özellikle Avrupa Birliği ülkeleri de artık bunu kaldıramayacağını ve ülkelerinin sosyal dokusunun, demokrasininin bozulması kaygısıyla geri kabul anlaşmasını biliyorsunuz, bize adeta dayattılar ve hala bu geri kabul anlaşması kapsamında yasak, yani biz gönderemiyoruz. Hatta onlar bize göndermek isterse değişim yapıyoruz. Onlara on kişi gönderirse biz yarısından daha azını biliyorsunuz, gönderebiliyoruz ama gönderdiğimizizi de onlar seçiyor. Biz onların gönderdiklerini seçemezken onlar bizim gönderdiklerimizi seçiyor. Yani iyisi gelsin bari yaklaşımındalar. Dolayısıyla şimdi bu tür şeyler varken hocamın dediği gibi ve sayın müdürümüzün dediği gibi, tabii ki sonuçta insan, hangi statüde olduğu bizi ilgilendirmez, yardıma ihtiyacı olan varsa evet, ama belli düzende, belli kurallar kapsamında. Çünkü bazen düzensiz destekler, yardımlar zarar da veriyorlar. Çok farklı bir kültürle karşı karşıyayız. Kadına karşı şiddeti tartışıyoruz. Ülkemiz bu kadar müreffeh ve gelişmiş. Yani onlarla göreceli olarak, baktığımızda bizim bazı bakımlardan çok gerilerde bıraktığımız, çok farklı bir kültürle karşı karşıyayız. Doğum kontrolünün olmadığı, günah sayıldığı, çok çocuğun zenginlik, bereket olarak görüldüğü bir demografik yapı ile karşı karşıyayız. Kadının statüsünün bizdeki gibi görülmediği aşikar olan bir kitleyle karşı karşıyayız. Dolayısıyla şu an onları da geçici konumda gördüğümüz için çok fazla eğitim politikası, sağlık politikası, din politikası uygulayamayabiliyoruz resmi olarak, ama elimizden geldiğince kurumlarımız destek oluyor diye düşünüyorum. Buyurunuz.

Dinleyici 3:

Şimdi hocama da buradaki diğer katılımcılara da küçük bir cevap olması için söylüyorum. Milli Eğitim Şube Müdürü Zeynep Beştaş. Hayat boyu öğrenme bölümüne bakıyorum ben. Bizim bir projemiz var. Bu yabancı uyruklu öğrencilerin Türk eğitim sistemine entegrasyonunu destekleyen bir sistem ve biz aslında 7 yıldır, 8 yıldır Milli Eğitim olarak öğrencilerimizi hem eğitime hem hayata uyum konusunda destekleyen çalışmalar yapıyoruz. Birkaç aydır bu bölüme bakıyorum ama öğretmenliğinde çok fazla Suriyeli öğrencim olduğu için, onlarla ilgili çalışmalar da yaptığımız için biliyoruz. Şimdi bazı şeylerin değişimi 1 yılda, 2 yılda olmaz. Köklü olması gerekir. Aslında biz eğitim sisteminde bunu başlattık. Üçüncü sınıfta, 1. sınıfta ikinci sınıfta da var ama üçüncü sınıfta çocukların dili yetersizse dilini

geliştiriyoruz. Eğer ortaokula geldiği zaman Türkçesi yetersizse Türkçesini geliştiriyoruz. Bunun dışında uyum çalışmaları yapıyoruz. Sosyal uyum çalışmalarımız var. Piknikler yapıyoruz, %50 Türk, %50 yabancı uyruklu. Sadece Suriyeli değil, başka yabancı uyruklu öğrencilerimiz de var. Bunları hayata daha hazırlayan çalışmalarımız da var. Mesela meslek liselerinde meslek edindirme noktasında iyi yabancı uyruklu öğrencilere Türk öğrencileri de burslar da veriyoruz. Bunlarla ilgili Türk kültürünü tanımaları için mesela yakın zamanda başlattığımız bir halkoyunları çalışmamız var. O da %50 yabancı uyruklu, yüzde 50 Türk öğrenciler. Şimdi biz öğrencilerle ilgili gerçekten yoğun bir çalışma sistemi öndeyiz. Bunun dışında ailelere yönelim dediğimiz zaman çok daha fazla çalışma yapmak gerekiyor. Ama zaten az öncesinde vurguladığımız gibi savaştan gelmiş insanların öncelikleri var. Ailelerin de öncelikleri var. O öncelikleri tamamladıktan sonra biz eğitim maalesef ikinci, üçüncü aşamada karşımıza çıkıyor, aile eğitimi, çocuk eğitimi değil ama aile eğitimi ya da aileye dokunma noktasında. Yani orada inanın çok kötü senaryolar yaşamışlar. Çocuklar savaşta dayıları, abilerini, kardeşlerini gözlerinin önünde kaybetmişler. O insanlara gidip de kadının haklarını konuştuğunuz zaman biraz havada kalıyor. Biraz bazı şeyleri atlatıp biraz temelden vermemiz gerektiğini düşünüyorum ben. Teşekkürler.

Prof. Dr. Asuman Altay (DEÜ):

Teşekkür ediyoruz, sağ olun. Evet sorusu olan, katkısı olan var mıdır? Teşekkür ediyoruz. Buyurun.

Dr. Dilek Akdenizli Kocagül (BORSAV):

Biz çok faydalandık. Gerçekten çok teşekkür ediyoruz. Dokuz Eylül Üniversitesi Kadın Çalışmaları Anabilim Dalı Başkanımız Prof. Dr. Asuman Altay, İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğü Şube Müdürümüz Doç. Dr. Özden Ölmez Ceylan, İzmir İl Müftülüğü Müftülüğü Vaizi Sema Güneş ve İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama Araştırma Merkez Müdür Yardımcımız Sayın Doç. Dr. Nilgün Nurhan KARA bizi gerçekten çok aydınlattı. Çok kıymetli bilgiler paylaştılar, çok güzel öneriler de çıktı diye düşünüyorum. Kendilerine İzmir Ticaret Borsası Vakfı adına çok teşekkür ediyorum. Saat 14'te ikinci bir panelimiz var. Orada da çok detaylı bir şekilde özellikle kadın istihdamını, kadın güçlenmesini ve kadın konuk evlerinde mağdur kadınların ekonomik anlamda güçlendirilmesini konuşuyor olacağız. 14'te de sizi aramızda görmeyi çok isteriz. Teşekkür ediyoruz.

PANEL IV

ŞÖNİM ve Kadın Konukevlerinde Eğitim ve İstihdam İmkanlarının Geliştirilmesi

MODERATÖR

Doç. Dr. Derya Nizam Bilgiç

İzmir Ekonomi Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü Başkanı

PANELİSTLER

Güliz Kuli

Aile ve Sos. Hiz. İzmir İl Mdr. Şiddet Önleme ve İzleme Mrk. Mdr.

Zeynep Başdaş

İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğü Hayat Boyu Öğrenme Şube Mdr.

Bora Baykal

İzmir Çalışma ve İş Kurumu İl Mdr. İşgücü Yetiştirme Servisi Kontrolörü

Prof. Dr. Hande Şahin

İzmir Demokrasi Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uyg. ve Araş. Mrk. Mdr.

Dr. Dilek A. Kocagül, Doç. Dr. Derya Nizam Bilgiç, Güliz Kuli, Zeynep Başdaş, Prof. Dr. Hande Şahin, Bora Baykal

Dr. Dilek Akdenizli Kocagül (BORSAY):

Şimdi öncelikle yine bu programla ilgili çok kısaca bir bilgi vermek isterim. İzmir Ticaret Borsası Eğitim, Kültür ve Sosyal Entegrasyon Vakfı, İzmir Ticaret Borsası tarafından 2022 yılında kuruldu. Ancak faaliyetlerine Eylül 2022 de başladı. Dolayısıyla 1 yılını yeni tamamlamış bir vakıf. İzmir Ticaret Borsası pek çok toplumsal sorumluluk projesi bugüne kadar hayata geçirmiş. Ancak bu projelerin biraz daha sistematik bir yapı altında tekrar ele alınması istenerek bir vakıf kurulması yoluna gidildi. Az önce de belirttiğim gibi İzmir Ticaret Borsası Vakfı faaliyetlerine Eylül 2022’de başladı. Vakfımızın temel olarak hedefi, özellikle kamu, akademi ve sivil toplum iş birliğinde ele alınabilecek konuları hızlıca projelendirmek. Birleşmiş Milletler’in 25 Kasım’da Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Gününde, 2023 Kasım’ında ilan ettiği bir çağrısı oldu. Her sene Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Günü’nde bir tema yayımlıyor Birleşmiş Milletler. Bu seneki temada da devletlerin, hükümetlerin kadına yönelik şiddetle mücadelede aldıkları tedbirleri, politikalarını, mevzuatı kamuoyuyla paylaşmaları çağrısında bulunuldu. Sivil topluma ve bireylere de kadına yönelik şiddetin sona ermesiyle ilgili hassasiyetlerini ortaya koyma çağrısı yapıldı. Biz de bu temaya uygun şekilde, bu çağrıya uygun şekilde sivil toplumdaki hassasiyeti ortaya koyalım ve kamu kurumlarımıza da yapılanları anlatma imkanı sağlayalım istedik.

Ancak bu noktada da bu yapılanların aktarılmasını, kapalı, küçük bir kitleye bir panel şeklinde değil, bir istişare toplantısı olarak tasarladık. Buradaki konuşmalarımız şu an kayıt altına alınıyor. Çünkü biz bu kayıtların deşifresi üzerinden bir rapor oluşturuyor olacağız. Bu fikrimizi de Kamu Denetçiliği Kurumumuz ile, Ankara’yla paylaşmıştık. Onların Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne kurum olarak kamu idaresinin mevzuatı geliştirme ve idareyi

iyileştirme noktasında tavsiyeleri oluyor. Her yıl Millet Meclisine bir rapor düzenlemekle yükümlü bir kurum, Kamu Denetçiliği Kurumu. Biz bu rapora kadına yönelik şiddetin ayrı bir başlık olarak girmesi ki zaten bu konu onlarda var ama daha detaylı bir şekilde ele alınması için bu panelleri yapmak istediğimizi ifade ettik. Onlar da memnuniyetle bu raporu kendi raporlarına kaynak olarak kullanacaklarını belirttiler. Önceki 3 panelimizde temsilcileri de buradaydı. Bir panelimizde yönetici oldular. Ancak şu an kendilerinin bir kurumsal toplantısı nedeniyle burada değiller. Biz yine de buradaki deşifreleri onlarla paylaşıyor olacağız. Bu güzel mekanı da valiliğimizin yönlendirmesiyle tercih ettik. Teknik alt yapısı sayesinde kayıt imkanını kolaylaştıran bu mekana yönlendirdiği için de Valiliğimize teşekkür ediyoruz.

Bu son panelimiz. Daha önce ilk panelde biz yasal çerçeveyi konuştuk. Ardından medyayı tartıştık. Sabah eğitim müfredatında neler yapabileceğimizi hem ilk ve orta öğretim hem üniversite hem de dini eğitim bağlamında konuştuk.

Şimdiki konumuz ise şiddet önleme merkezlerinde ve kadın konuk evlerinde bu yapıların odağına girmiş kadınlarımıza yönelik eğitim ve istihdam imkanlarını nasıl geliştirebileceğimiz. Özellikle yetişkin eğitimi bağlamında meslek edindirme ve bu kadınların ekonomik güçlenmesini nasıl sağlayabiliriz? Hep birlikte yol haritasını çıkarmak istiyoruz. Bizim İzmir Ticaret Borsası Vakfı olarak kurucumuz olan borsamızın 1800'den fazla İzmir bölgesinin çeşitli tarım ürünleri, gıda ürünlerinin ticaretini yapan hem üretici hem tüccar üyesi söz konusu. Dolayısıyla aslında özel sektör anlamında ciddi bir temsiliyet kabiliyeti olan bir yapı İzmir Ticaret Borsası. Biz buradan yola çıkarak bu üyelerimizin sunabileceği istihdam imkanlarını özellikle Halk Eğitim ve İşkur destekleriyle birleştirip kadınları ve gençleri hedefleyen programlar, projeler hayata geçirmek istiyoruz. Bu bakımdan burada konuşulacakların bizim kendi proje yol haritamız için de çok büyük önemi var. O nedenle katılımlarınıza tekrar teşekkür etmek istiyorum. Hızlıca sahneye Moderatörümüz İzmir Ekonomi Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölüm Başkanımız Doç. Dr. Derya Nizam Bilgiç, Aile ve Sosyal Hizmetler İzmir İl Müdürlüğü Şiddet Önleme ve İzleme Merkez Müdürümüz Güliz Kuli, İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğü Hayat Boyu Öğrenme Şube Müdürümüz Zeynep Başdaş, İzmir Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü İşgücü Yetiştirme Servisi Temsilcimiz Bora Baykal ve İzmir Demokrasi Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama Araştırma Merkez Müdürümüz Sayın Prof. Dr. Hande Şahin'i davet ediyorum. Çok teşekkür ediyoruz.

Doç. Dr. Derya Nizam Bilgiç (İEÜ):

Sayın katılımcılar, hepinizi içtenlikle selamlıyorum. Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri ve Kadın Konuk Evlerinde eğitim ve istihdam imkanlarının geliştirilmesi konulu panelimize hoş geldiniz. Bugün burada Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde hizmet veren Kadın Konuk Evleri ve Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri üzerine düzenlenen bu önemli panelde bir araya gelmekten çok büyük bir memnuniyet duyuyoruz. Ben Derya Nizam. İzmir Ekonomi Üniversitesi Sosyoloji Bölüm Başkanım. Aynı zamanda üniversitemizde

Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Merkezi'ne de katkı sunuyorum danışman olarak. Ben kır sosyolojisi ile ilgilenen bir araştırmacıyım. Kırsalda kadın emeğine dair çalışmalarım var. Kadın kooperatifleri üzerine çalışıyorum. Kadın emeğinin değerlendirilmesi üzerine çalışıyorum. Özellikle yeni nesil kooperatifler, sosyal kooperatifler ve çok paylaşımlı kooperatifler, topluluk kooperatiflerinin toplumsal cinsiyet eşitsizliği gibi çok önemli toplumsal sorunları çözmeye oynayabileceği rolleri inceliyorum ve aktarmaya çalışıyorum. Bugün burada ele alacağımız konu, demin de belirttiğim gibi Kadın Konuk Evleri ve Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri'nin mevcut kapasitesi ve bu yapılardaki kadınların özellikle istihdama katılabilmesi ve meslek edinebilmesi için Halk Eğitim Merkezleri ve İŞKUR üzerinden ne tür iş birliklerinin kurulabileceği üzerine. Biliyoruz ki konuk evinde barınma sürecinden ayrıldıktan sonra toplumsal hayata geçiş yapan kadınların ekonomik güçlenme süreçlerini destekleyebilecek istihdam olanaklarını arttırmak çok çok önemli. Bu da panelin ana konusunu, ana odak noktasını oluşturuyor. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın öncülük ettiği bu çabaların kadınların hayatlarını yeniden kurmaları için ne kadar kritik bir öneme sahip olduğunu biliyoruz. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği, kadına yönelik şiddet, biliyoruz ki bunlar bireysel sorunlar değil, bunlar toplumsal sorunlar. Bireysel mücadelelerle değil, toplum olarak hep beraber mücadele ederek çözebileceğiniz sorunlar. Konuşmacılarımız bugün çeşitli deneyimlerini paylaşacaklar. Başarı hikayeleri paylaşacaklar. Türkiye'den ve dünyadan uygulama modelleriyle birlikte bu süreçte karşılaşılan zorluklar ve çözüm önerilerini ele alacaklar. Aynı zamanda konukevinde barınma süreci ardından kadınların ekonomik güçlenme süreçlerine nasıl destek verebiliriz? Çok paydaşlı yapılarla toplum olarak istihdam olanaklarını nasıl artırabiliriz? Sanat, spor, eğitim faaliyetleriyle kadınların özgüvenini nasıl artırabiliriz? Bu konuları konuşacağız ve ne tür modeller geliştirebiliriz, ne tür modeller uygulayabiliriz bu konuda da bir yol haritası çıkarmaya çalışacağız. Katılımınızdan dolayı teşekkür ediyorum. Şimdiden keyifli ve verimli bir panel olmasını diliyorum ve sözü ilk panelistimize bırakıyorum. İlk panelistimiz Aile, Aile ve Sosyal Hizmetler İzmir İl Müdürlüğü Şiddet Önleme ve İzleme Merkez Müdürlüğü'nden Güliz Kuli. Buyurunuz.

Güliz Kuli (İzmir ASHM):

Teşekkür ediyorum. Aslında sesim gelir ama sanıyorum ki kayıt için mikrofonu kullanmam gerekiyor. Güliz Ben Şiddet Önleme Merkezinde kuruluş müdürü olarak görev alıyorum ama zaten dün tanıştık. Çok tanıdık olmayan yüz de görmüyorum açıkçası. Sizin de ifade ettiğiniz gibi aslında bizim bütün bu hayat kurma sürecinde sosyal hizmet modellerimizi planlarken en çok üzerinde durmaya çalıştığımız bir konu aslında evet bir kriz dönemi anlatıldıktan sonra ekonomik özgürlük nasıl kazanılacak, bu ekonomik özgürlüğe bağlı olarak nasıl hayatlarını kuracaklar noktası bizim için de oldukça önemli ve çokça fazla kafa yordığımız bir konu.

Sık sık üzerine düşünüyoruz, projeler üretmeye çalışıyoruz ama en çok zorlandığımız noktalardan biri de istihdam projelerini üretmek oluyor. Biraz da zaten bunları konuşacağız. Biraz yapılanmadan bahsedeyim isterseniz. Hani konuk evlerinde kişiler nasıl iş bulma sürecine dahil oluyorlar ya da neler yapabiliyorlar? Şiddet önleme merkezleri yatılı

kuruluşlar değil, doğrudan görüşmelerin yapıldığı bir yer. Ama İŞKUR ile bir protokol var. Uzun süredir süren bu protokolle birlikte bizden hizmet aldığına dair bir belgelendirme ile kişileri İŞKUR'a yönlendirebiliyoruz. Bu belgelendirme amacı burada şudur. İŞKUR temsilcimiz belki daha iyi hatırlar ama yılını tam hatırlamamakla birlikte yani 2015 yılında oluşturulmuş bir protokol. Bu protokol çerçevesinde siz iş meslek danışmanı diyorsunuz. O kişilere biz şiddete maruz bırakılmış kişilerin hassasiyetleri nedir bu görüşmeler yapılırken nelere dikkat edilmesi gerekiyor, gizlilik ilkesi nedir, güvenlik ilkesi nedir konularında bir eğitim vermiştik. Bu belgelendirmenin amacı da buydu. Yani böyle bir kişi var, hem görüşmede bir kısım belki öncelikler tanınabilir ve dikkat edilmesi gereken noktalara dikkat edilsin diye böyle bir belgelendirme yapıyorduk. Ama zamanla zaten bunun ihtiyacı da azaldı. Bizler yönlendirme yaptığımızda bizde bir temsilci listesi var o kişiye gidebilirsiniz diye bilgilendirme yaptığımızda zaten o bilinen bir durum olduğu için bu belge ihtiyacı da zamanla azaldı. Önceden doğrudan bir görevlendirme vardı. İŞKUR tarafından kuruluştaki bir meslek danışmanı bulunuyordu. Ama dediğim gibi yatılı bir kuruluş olmaması sebebiyle bu planlamayı yapmak birazcık süreçte ve pratikte aslında çok anlamlı olmadı. Yani birini orada biri bekliyor ama her seferinde bir iş başvurusu ve görüşmesi için bir akış olmuyordu. Yani bir başvuru olmuyordu. O yüzden biz de bunu şöyle değiştirdik. Her İŞKUR da bir temsilci olsun, biz kişileri oraya yönlendirelim diye. Bu devam ediyor. Yani biz her görüşmemizde zaten bu yönlendirmeyi yapıyoruz. Ama tabii ki de görüşme işverenle iş arayan arasındaki diğer normal bir süreçteki başvuru nasıl ilerliyorsa, şiddete maruz bırakılan üzerinde de aynı şekilde işliyor. Eğer karşılıklı bir anlaşma olursa İŞKUR'un vasıtasıyla bir işe yerleştirebiliyoruz. Aslında kadın sığınma evlerine de aynı şekilde yine iş kura yönlendirmeler yapılıyor. Bunun dışında kişiler bireysel iş arama süreçlerine girebiliyorlar kendi vasıflarına bağlı olarak. Bu arada yine İŞKUR'un yaptığı bir program var. Toplum Yararına Proje. O yerleştirmeleri yapabiliyoruz. Yanlış bilmiyorsam şöyle bir durum yok; şiddete maruz bırakılmış bir kişi için ayrılmış bir kontenjan ya da bir başvuru varsa bu şekilde bir yerleştirme yapalım ya da daha özellikli davranalım gibi bir durum söz konusu değil.

Şu an için tabii bunun da mutlaka işveren tarafından gerekçeleri var. Karşılıklı değerlendirmeye bağlı olan durumlar bunlar. Farkındayız. Ama böyle bir ayrıcalığa ihtiyaç duyuyoruz. Böyle bir özelleştirmeye diyelim. Özel sektörde ihtiyaç duyuyoruz. Şiddete maruz bırakılan bir birey için bir kontenjan, en azından durumun ve dinamiklerine dikkat ederek ayrılacak bir kontenjana ihtiyaç duyuyoruz. Belki diğer kurumlar üzerinde de böyle bir kontenjan ayrılırsa, ayrılabilir ise bizim için oldukça yararlı olur. Çünkü şiddete maruz bırakılma durumunda şöyle bir durum söz konusu. İş hayatına girmek hemen gerçekleşemiyor. Belki kuruluştan çıkıp bir otobüse binmek konusunda bile bir güçlendirme çalışması yapıyoruz biz. Yani bir belki de zemini çok da sağlam olmayan bir durumdan bahsediyoruz. Onun öncesinde bir çalışma yapmamız gerektiği için hemen bir kişiye git bir işe gir, hayatını kur şeklinde bir yönlendirme yapmak çok doğru ve mantıkla bağdaşan bir durum değil. Biraz zamana ihtiyacımız oluyor. O yüzden bu zamanı hem onun güçlendirilmesini sağladıktan sonra bir kontenjan varlığının bilinmesi aslında bizim de hem çalışmalarımızı kolaylaştırabilir. Hem de kişilere sen kendini hazır hissettiğinde en azından

görüşmeyi yapabileceğin belki de bir istihdam garantisinin olduğu bir yere yönlendirme yapabileceğiz düşüncesi, onun da aslında o kriz döneminde ve panik halinde bir ileri vade de bir plan oluşturabilmesi için kendisine güven verebilir. Onun dışında tabi girişimlerimiz oluyor. Bizim İl Müdürlüğü olarak özel sektörden birkaç yerle görüşmeye çalıştık özellikle otel zincirleriyle. Şu an ismini söylemeyeyim herhalde reklama girer. Çok ılımlı yaklaştılar. İzmir’de iki otelle anlaştık. İlkinde inisiyatif otelden gelmişti. He for She kampanyasına bağlı olarak da çalışan bir otel olduğu için süreci biliyorlardı, cinsiyet eşitliğinin ne olduğunu biliyorlardı ve bu anlamda pozitif ayrımcılık yapılması gerektiğini biliyorlardı.

İnisiyatif onlardan geldiği için daha rahat yol aldık. İki yıl sürdü bu çalışmamız. Yaklaşık 34 kadını işe yerleştirdik. Bizler için iyi rakamlar bunlar. Bir de şöyleydi; o kampanyaya bağlı olarak bir iş politikasını yürüten bir otel olduğu için o toplumsal rollerden uzakta bir iş alanı sağladı kadınlara. Yani sadece temizlik ya da oda temizliği işlerinde-statüsünde değil, kişinin vasfına bağlı olarak kadınlar danışma, yönlendirme olabilir, güvenlik olabilir yöneticiliğe kadar giden bir sürece girebildiler. O anlamda da güzel bir uygulamaydı bizim için. Tabi pandemi ile birlikte o iş görüşmelerinin azalması, idarelerin değişmesi falan ve saire derken şu an devam etmiyor. Bildiğimiz bu model örnek olduğu için bizde başka bir otelle de anlaştık. Onlar da çok anlayışlı yaklaştılar. Gittik görüştük çok sıcak baktılar onlar da. Yani aslında özel sektörde bu anlamda desteğe açık bir noktada. Sadece sanıyorum ki biraz daha yapılandırılmasına ve idari anlamda bir mevzuata ve bir çerçeveye ihtiyaç duyuyorlar. İkinci otelde pozisyonlar kat görevlisi düzeyindeydi, istedikleri pozisyon. Şu an için orada bir yerleştirme yapamadık yani uygun kişi bulunamadığı için ama uygun kişi bulunursa yerleştirme yapacaklarını söylediler. Yani kapılar aslında açık. Anladığım kadarıyla istihdam alanında kadın şiddete maruz kalmış bireylere işe yerleştirme konusunda sadece sürekliliği ve devamlılığı konusunda iş birliğine ihtiyaç duyuyoruz. Şunu da denedik; kuruluş içerisinde üretim yapılması. Örneğin takı firmalarıyla anlaşarak kurum içerisinde bir üretim olsun, günlük karşılık miktarlarını alsınlar. Tabi bunun da farklı çekinceleri ve dinamikleri oluştu bizde. Sonuçta belki bir sigorta durumunun karşılanmaması sebebiyle ileri zamanda sıkıntı yaratabilecek durumlar olduğu için bunu biz tamamen gönüllülüğe bıraktık. Böyle çalışmalarımız oldu.

Tabii istihdam garantili eskiden İŞKUR’un kursları vardı yanlış hatırlamıyorsam. Belki devam ediyordur onu bilmiyorum. Birazdan daha detaylı bahsedilir. O bizim için çok güzel bir uygulamaydı. Masraflar karşılanıyordu, yol parası karşılanıyordu. Hatta kreşe kadar falan bir yapılanma oluyordu ve istihdam garantili %50 ile %90 galiba yanlış hatırlamıyorsam istihdam garantisi oluyordu. Bu istihdam garantisi konusu kişileri yönlendirmek noktasında çok önemli bir kriter bizim için. Yani kişilerin kabul etmesi için de. Yani bir AKUT durumdan, kriz durumundan bahsediyoruz. Kolay bir biçimde çıkıp gelmiyorlar kuruluşlarımıza. Çok uzunca bir süre buna maruz kalarak geliyorlar ve haklı olarak o başarıyı, o gücü gösterdiklerinde bir an önce olsun isteniyor birçok şey. Bu çok anlaşılır bir durum çünkü endişeleniyor. Tekrar aynı ortama geri dönmekten, tekrar şiddet ortamına geri dönmekten. Tabii ki de her zaman her hayat şartı herkesin istediği şekilde olmuyor ama

en azından bir vaatte bulunabilmek yani “bu kursa devam edersen, başarı gösterirsen tabii ki de bunların kriterlerinin olması lazım, işe yerleşebilirsin” güvencesinin verilmesi ile kişilerin işe yönlendirmesini daha kolay olabiliyor.

İş de bulsak, kişiler iş de bulsa, biz böyle bir bağlantıları kursak da hangi noktalarda tıkanıyoruz son olarak da birazcık onlardan bahsedeyim. En önemli tıkanıldığımız nokta çocuk bakımıyla ilgili. Biz kişiyi bir işe yerleştirdiğimiz de kreş imkanını şayet sağlayamıyor isek doğal olarak bakım yükü anne üzerinde kaldığı için Konukevi’nde de kalsalar ya da kendi evlerinde kalıp evlerinden de destek alsalar yine aynı şekilde kreş ile ilgili bir sıkıntı yaşayabiliyoruz.

Bizim bakanlığımızın kreşlerde %3’e kadar bir kontenjan vardır. Ücretsiz yerleştirme. Tabii bu kontenjan sadece şiddete maruz kalan kişiler için değil, bütün sosyoekonomik yoksunluğu olan bütün başvuru için. %3 kontenjandan bahsediyoruz. Takdir edersiniz ki doluyor olabilir mi bilmiyorum ama hep kendi aramızda konuşuyoruz. Milli Eğitim Bakanlığı’na da bağlı kontenjanlar da, kreşlerde böyle bir kontenjan sağlanırsa en azından ağımız genişler ve yönlendirme yapabileceğimiz kuruluş sayısı artar. Belediyenin de keza yanlış bilmiyorsam o şekilde kreşleri var. Onları da bu sürece dahil edebilirsek dediğim gibi ağımız artar diye düşünüyorum. Yine kreş ile aslında bir yandan bağlantılı bu işe girme süreçleri.

Tabii ki de şiddet sadece belli bir ekonomik ve kültürel düzeyde görülen ve maruz bırakılan bir durum olmadığını bilmekle birlikte, sosyal hizmet kuruluşlarına genelde belli profildeki kişiler başvuruyor. Sosyal ağları ve başvuru mekanizmaları daha güçlü kullanamadığı için doğal olarak da buldukları işler genellikle vardiya sistemi üzerinde olan işler ya da çalışma saatleri uzun olan işler. Burada yine kreşe bağlanıyoruz. Kreşler saati belli bir saatte kapandığı, bittiği için o işe devam etmek konusunda sıkıntı yaşayabiliyorlar. Genel olarak anlatacaklarım böyle. Zamanı da etkin kullanmak adına, sonra devamında sormak istenilen bir şey varsa ya da katkı sağlanması gereken bir konu varsa devam edebilirim.

Doç. Dr. Derya Nizam Bilgiç (İEÜ):

Güliz Hanım çok teşekkürler. Öncelikle kadınları güçlendirmek gerekiyor. Duygusal olarak özgüven sağlamalarını desteklemek gerekiyor. Sonrasında istihdama katılabilmeleri daha mümkün. Pozitif ayrımcılık konusunda toplumsal farkındalığın artması gerekiyor dediniz. Kurumlar, kuruluşlar ve özel sektör bu alanda kıymetli iş birlikleri kurulabilir böyle bir farkındalık üzerinden. Çok teşekkürler. Şimdi İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğü Hayat Boyu Öğrenme Şube Müdürlüğü’nden Zeynep Başdaş’a sözü bırakıyorum. Buyurunuz.

Zeynep Başdaş (İzmir MEM):

Teşekkürler. Ben İzmir İl Milli Eğitim Hayat Boyu Öğrenme Şube Müdürü Zeynep Başdaş. Ben hayat boyu öğrenmeyi biraz açayım sizlere. Halk eğitimlerinde biliyorsunuz biz belli başlı kurslar açıyoruz, bunların birçoğu aslında istihdama yönelik kurslar. Bizim yaptığımız işlerin önleyici olması gerekiyor. Yani kadınlarımızı, erkeklerimizi, çocuklarımızı eğitim ola-

rak baktığımızda, öyle bir yetiştirmeliyiz ki bu şiddetin önüne geçelim. Bu şiddetin önüne geçmek sadece erkek bunu yapmasın, kadın buna göz yummasın değildir. Biraz aileden başlıyor, biraz eğitimle başlıyor aslında. Kadın üretirse özgüveni oluyor. Kadın bir şeye katkı sağlayabiliyorsa evine, çocuklarına, kendisine katkısı ile özgüveni oluyor. Özgüveni olan kadının öz saygısı oluyor. Kendisine saygı duyan kadın bazı pozisyonlara da direniyor. O yüzden biz aslında açtığımız kurslarla öncelikle kadınlarımızı psikolojik olarak, sosyal olarak iyileştirmeyi amaçlıyoruz. Mutlu kadın demek, mutlu çocuk demek; mutlu çocuk demek, mutlu aile demek, mutlu çevre demek. Kadınlara başlıyor. Bunu nedenle hayat boyu öğrenmede kadınlarımız çok ön planda. Açtığımız kurslarda önceliğimiz kadın, istihdam kurslarında kadın istihdamını ön plana alarak kurslar açıyoruz. Erkek istihdamı da çok kıymetli, çok önemli ama kadın istihdamını ön planda tutuyoruz. Tabii ki şiddetle ilgili yaptığımız çalışmalar var. Bunlardan birkaçını size söyleyeyim. Halk Eğitim Merkezlerinde kadına yönelik şiddeti önleme ve aile içi şiddetin önlenmesi kursları açılıyor. Her ilçemizde halk eğitimi Müdürlüğümüz var. Her ilçemizde bununla ilgili çalışmalar var. Eğer bununla ilgili talep geliyorsa bizim işimiz daha kolay oluyor. Örneğin, “Şu dönemler bize bu kursları açın.” dediğinde ya da “Dezavantajlı bölgelerden bizim kadınlarımızın bu konuda yetiştirilmeye ihtiyacı var.” dediğinde biz o konudaki açığı elimizden geldiğince kapatma yoluna gidiyoruz.

Bunun yanında İzmir’deki 30 Halk Eğitim Merkezimizde kursiyer, usta öğretici ve Halk Eğitim Merkezi personeline, İl Emniyet Müdürlüğü tarafından görevlendirilen personel tarafından tanıtım ve bilgilendirme çalışmaları da yapıyoruz. Bu konuda da bilinçlendiriyoruz. Hatta bazı halk eğitim merkezlerimiz kadınlara yönelik uygulama olan KADES ile ilgili çalışmaları bir kurs olarak değil de bizim yaptığımız gibi bazen bir panel olarak, bazen bir söyleşi olarak planlıyorlar. Dezavantajlı grupta yer alan, tutuk evlerinde bulunan kadınlara, kadın hükümlülere yönelik okuma, yazma, kişisel gelişim, seramik, cam teknolojileri, hayvan yetiştiriciliği, kadın giysileri dikimi kursları açılıyor. Bu kurslara, şu ana kadar açılan 692 kursa 2011 hükümlü katılım göstermiş. Bunlar da bizim için kıymetli. Yani bir şekilde orada bulunan kadınlarımızı biz nerede, nasıl yetiştirebiliriz, hangi eksikliğini kapatabiliriz noktasında, oralarda da varız.

Yeni Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü kurs programları kapsamında bizim Aile Okulu adı altında birkaç senedir süren güzel eğitimlerimiz var. Bu eğitimler çok kıymetli. Sadece kadına yönelik değil, çocuğa yönelik, eşlere yönelik, kardeşlere yönelik yapılan bu eğitimde çok güzel bir sayımız var. 988 kurstan 24.505 kursiyerimiz faydalandı. Ve bunlar hala devam eden kurslar. Ama bu konuda biz niceliğe değil, biraz daha niteliğe odaklanmış durumdayız. Bu kurslarda da aslında tam olarak şiddet değil ama, başına da söyledim eğitim çok kıymetli diye, Nezaket ve Görgü Kuralları, Anne Baba Tutumları ve Çocuk Gelişimi, Eğitici Eğitimi, Afet ve Acil durum Farkındalık Eğitimi, Ailede İlk Yardım, Madde Bağımlılığıyla Mücadele ve Farkındalık Eğitimi veriliyor.

Aslında sağlam bir eğitim altyapımız var ve biz bunlarda 24 bin kursiyere ulaştığımız durumdayız. Bu 24 bin kursiyere ulaşmak demek her aileden bir kişi ulaştıysak ikiyle, üçle çarp-

mamızı isterim ben bunu. Hatta 4'le 5'le çarpmamızı isterim. Yani büyük anneyi, büyük babayı da, halayı, amcaı da içine katabiliriz burada. Şimdi bizim açabildiğimiz 3.782 kurs bulunmakta olup bin 172'si genel kurs, 2.610 tanesi de mesleki kurslardan oluşuyor. Yani bizim açtığımız kurslarda meslek belgesi alanlar herhangi bir yere gidip iş sahibi olarak çalışabiliyorlar. Eğer o konumda değillerse ve altyapıları varsa, destekleri varsa kendi iş yerlerini de açabiliyorlar. Bununla da ilgili çok güzel örneklerimiz var. Hatta ulusal basında da çokça yer alır. Biz bunların yaygınlaştırılması için özellikle tanıtımını çok iyi yapılması gerektiğine inanırız. Dilek Hanımla burada, biz BORSAV'la da iş birliği içerisindeyiz. İşkur'la da iş birliği içerisinde giriyoruz. BORSAV'ın aracılığıyla Dilek Hanım'ın ya da diğer paydaşların açtığımız kurslarda özellikle kadın istihdamını ön planda tutan projelerimiz şu an mevcut. Eğer gerçekleştirebilirsek, önümüzdeki yıl içerisinde sadece bir projede 24 kadınıımız iş sahibi edeceğiz. Başka bir projede 12 kadınıımız iş sahibi edeceğiz, başka bir projede 18 kadınıımız iş sahibi edeceğiz. Bunların dışında da halk eğitim merkezlerinde kurs açarken önceliğimiz il müdürümüzün özellikle bizden talebi, bakanlığımızın bizden talebi. Kadın istihdamını ön planda tutan kurslar açmamız. Yani kadınlarımız gelsinler sosyalleşsinler, keyifli vakit geçirsinler, bir meslek öğrensinler, o edindikleri işlerde kazanç sağlasınlar. Bu kazancı nasıl sağlasınlar? Yeni yaptığımız çalışmalardan bir tanesi kadın kooperatiflerinin sayısının artırılmasıyla ilgili. Bizim de bu alanda çalışmalarımız var. Kadın kooperatiflerinin dışında döner sermayelerden faydalanabilecek kadınlarımız ve biz resmi ya da gayri resmi kursiyerlerimiz alanında iyiler ise halk eğitim müdürlerimiz ya da Milli Eğitim bağlamında biz de ilişkilerimizi devreye sokup o arkadaşımızı iş sahibi edindirebiliyoruz.

Az önce aslında ne kadar doğru düşünüyorum bilmiyorum ama belli kuruluşlarda böyle bir şiddete maruz kalan kadınlara kontenjan ayrılması noktasında kafamda şöyle bir soru işareti oldu. Bu noktaya gelmemek için neler yapabiliriz? Bunu konuşmamız aslında daha doğru. Tabii olaydan sonraki durumda yapacağımız şey, o kadınların mağduriyetini nasıl gideririz noktasında çok doğru. Bizler canla başla iş yeri arıyoruz. O durumda bir kadın, o durumda bir çocuk, kız çocuğu karşımıza geldiği zaman nasıl yardım ederiz, nasıl iş sahibi ederiz, nasıl üniversiteye göndeririz bu bizim derdimiz oluyor. Devlet kanalıyla bunu sağlamak çok güzel olabilir. Ama bunu yaparken çok hassas bir nokta var ya, o noktayı da kaçırmamak gerektiğini düşünüyorum. Suistimal edilip gerçek mağdurlara ulaşılamayabilir. Bilmiyorum, siz karşılaşıyor musunuz bilmiyorum ama. Ama öyle sıkıntılı insanları görüyoruz ki acaba biz iş garantisi verdiğimiz zaman bu tür suistimal vakalarının sayısı artar mı? Ya da biz engel olmadığımızı kabul etmiş olur muyuz? Devlet olarak şiddeti meşrulaştırmış olur muyuz?

Doç. Dr. Derya Nizam Bilgiç (İEÜ):

Bu çok tartışılacak bir konu. Ama zannediyorum şunu demek istiyorsunuz; suistimal edilebilecek bir durum söz konusu. Fakat tabii ki bu durum uygulamanın meşruiyetini ortadan kaldırmaz. Bu noktada belki önlemler alınması gerekebilir.

Zeynep Başdaş (İzmir MEM):

Tabii tabii, o noktada devletin buna bir el atması gerektiğine inanıyorum. Çok sağlam adım atılması gerekiyor. Öyle bir şey yapılacaksa zaten bunun karar vericisi bizler değiliz. Bizim verdiğimiz raporlar mutlaka değerlendirilir. Bunları biz düşünüyoruz, karar alıcılar mutlaka düşünürler. Ama bu noktada benim kafamda bir soru işareti oldu.

Kreşler ile ilgili Güliz Hanım'ın söylediği bir konu vardı. Devlet kurumlarında zaten biz olabildiğince yardımcı oluyoruz ama İzmir'de bazı okullarımızı 2 okul, 3 okul bir arada ve bizim tam gün olan kreş yerimiz yok. En fazla 9-3 ve 9-3 saatleri aslında birçok insanın işine gelmiyor. Yani ya öğlene kadar ya öğleden sonra. Kreşler ikili olarak çalışıyor ya bire kadar. 1-6 arası kreşler şu an çalışıyor. Bunun sayısını nasıl arttırabiliriz? Bunu büyük işyerlerinde bir sınıf olarak değerlendirebiliriz. Bununla ilgili bazı yerlerde çalışmalar var ama onun da bir prosedürü var. Aşılabilir bir noktada değil henüz. Mesela bizim milli eğitimimizin öyle bir kreşi yok. Çok fazla velimiz var, çok fazla öğrencimiz var ama onun için altyapının da hazır olması lazım.

Çok uzatmadan sadece şunu söylemek istiyorum. İstihdam garantili kurslarda katılım çok güzel oluyor. İstihdam garantisi olmasa da bizim açtığımız kurslardan kendine yeten, kendine iş bulan ya da herhangi bir kurumda işe giren çok fazla kursiyerimiz oluyor. Bununla ilgili gönüllülerle iş birliği yapabiliriz. Bize herhangi bir noktada talep geldiğinde bizim için daha kolay oluyor. Yani biz okuma yazma kursu açabiliriz, dil kursu açabiliriz, dikiş nakış, giyim kursları açabiliriz ya da yiyecek içecek, herhangi bir istihdamla ilgili kadınlarımıza talep geldiği zaman o kursları çok daha verimli açarız. O belgelerle o kadınlarımız otellerde çalışabilir, restoranlarda çalışabilir, kendi yerlerini açabilirler. Güzellik, tırnak bakımı, cilt bakımı, saç bakımı bunlar şu an çok revaçta ve çok fazla. Bizim kursiyerlerimiz kendi yerlerini açıyorlar. Önü açık. Güzellik hizmetlerinde de bizim kurslarımız var. Talep geldiği zaman İŞKUR ile iş birliğine girip, paydaşlarla iş birliğine girip ya da biz sertifikasyonu yapıp, eğitimini verip kendilerinin iş bulmasını bu belgeyle destekliyoruz. Bizim elimizde böyle bir sertifika da olsun dedikleri anda hayat boyu öğrenme kurumları her zaman, her yerde, her şartta sonuna kadar açık ve bu konuda ne gerekiyorsa elimizden geleni yaparız. Teşekkürler.

Doç. Dr. Derya Nizam Bilgiç (İEÜ):

Zeynep Hanım çok teşekkürler. Ben de konuşmanızdan şu önemli notları aldım, şu başlıkları ön plana çıkarabiliriz. Öncelikle eğitimin önemini vurguladınız. Kadını sosyal olarak iyileştirmede tabii ki eğitim çok önemli bir araç. Bunun dışında halk eğitimin verdiği eğitimler genel olarak toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda bir toplumsal bilinç ve farkındalık yaratıyor. Bunun önemini söylediniz. Hakikaten ben de çok katılıyorum. Kadınlara oturduğu yerden, evde öz güven gelmiyor. Kimseye, hiçbirimize durduğumuz noktada özgüven gelmiyor. Ev dışına çıkabilmek, kamusal alanda görünür olmak, ilişkiler kurabilmek bunlar özgüven veriyor. Bu bağlamda sosyolojide kullandığımız bir kavram vardır. Sosyal kapital geliştirebilmek. Bunlar hakikaten iyileşme sürecinin çok önemli parçaları. Bunun

dışında da çok tartışmalı bir noktaya konuyu getirdiniz. Zannediyorum o da soru cevap kısmında yeniden dile gelecektir. Belki diğer katılımcıların da söylemek istediği noktalar vardır. Şimdi İzmir Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü İşgücü Yetiştirme Servisi'nden Bora Baykal söz alıyor. Buyurunuz.

Bora Baykal (İzmir İŞKUR):

Teşekkür ediyorum. Hem kendi adıma hem de kurumum adına saygılar sunuyorum. Güliz hanımın konuşmasından faydalanıp kendi çalışma alanım olan Toplum Yararına Programdan başlamak istiyorum. Toplum Yararına Programlar özel politika gerektiren gruplar başta olmak üzere işsizlerin çalışma alışkanlık ve disiplininden uzaklaşmalarını engellemek ve bu kişilere geçici gelir desteği sağlamak üzere Kurumumuz aktif işgücü hizmetleri kapsamında kamu kurum ve kuruluşları ile iş birliği yapılarak düzenlenen programlardır. Şiddet mağduru kadınların ilk etapta hayata atılmalarını sağlamak, geçici gelir desteğiyle birlikte biraz olsun rahatlatmaları açısından bu programlar önemli olabilir diye düşünüyorum. İl Müdürlüğümüzce şu an İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerimiz, Gençlik ve Spor İl Müdürlüğümüz, İl Kültür Müdürlüğümüz, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğümüz ve İl Göç İdaresi Müdürlüğümüz ile toplam 3 bin 500 kişilik program düzenlemekteyiz. Bu sayı içerisinde Konuk evlerinde kalan kadınların sayısı 10' u geçmez. Bu kişilerin başvuruları geldiği zaman biz direkt olarak sisteme entegre edemiyoruz; çünkü bu kişiler hakkında mahkemelerce uygulanan gizlilik kararı var. Mevzuatımız gereği kişileri sisteme eklerken adrese dayalı nüfus kayıt sistemini baz aldığımız için bu kişileri dahil edemediğimizde mahkeme kararlarını Genel Müdürlüğümüze göndererek işlem yaptırıyoruz. Burada değinmek istediğim konu 3 bin 500'te sadece 10 kişinin bu programlardan faydalanması. Bununla ilgili nasıl bir çalışma yapılabilir? Mevzuatımıza göre başvuru yapan kişiler içerisinde özel politika gerektiren kişilere öncelik verilmektedir. Bunların içerisinde kadınlar da yer almaktadır. Toplum yararına programlar direkt olarak kurum/kurumlar için gelir ve biz de kurum olarak onlarla ilgili çalışma yaparız. Bu konuda kurumlar arası istişare yapılarak konuk evlerinde kalan kadınların programlara başvurularının yapılabilmesi ve programlardan faydalanmaları sağlanabilir. Bu durumun konuşmamın başında söylediğim geçici bir gelir desteği sağlanması açısından faydalı olabileceğini düşünüyorum.

Sadece kadınlar açısından değil, iş gücü piyasasına atılmak isteyen kişiler içerisinde mesleği olanlar her zaman daha avantajlıdır. Bir meslek sahibi olmayanlar ya da meslek değişikliği yapmak isteyenler açısından değerlendirdiğimizde yıllardan beri mesleki eğitim kurslarımızı düzenliyoruz. Daha önceleri hem istihdam garantisiz hem de istihdam garantili kurslar düzenleyebilmekteydik; ancak 2022 Nisan ayında yapılan mevzuat değişikliği ile İstihdam Garantisiz kursları artık düzenleyemiyoruz. 2021 yılında düzenlediğimiz kurslar içerisinde kadınlara yönelik düzenlediklerimize baktığımızda, yaklaşık 38 meslek dalında 78 grupta toplam 1571 kişiye eğitim vermişiz. İstihdam garantisiz kursların büyük bir çoğunluğunu halk eğitimler aracılığıyla düzenliyoruz. Burada istihdam garantisiz olarak düzenlenen kursları bitiren ve sertifika alan kişilerin istihdama katılma oranlarının çok yüksek olmadığı görmekteyiz ki Genel Müdürlüğümüzce yapılan mevzuat değişikliğinin nedenlerinden bir tanesi de kursları bitiren kişilerin istihdama katılım oranlarının düşük kalmasıdır.

Bu hafta mevzuatımızda yapılan değişiklik ile %70 istihdam garantili olarak düzenleyebileceğimiz kurslarda istihdam taahhüt oranı %60'a indirilmiştir. Düzenlediğimiz kurslara katılan kursiyerlere kursa geldikleri gün başına 261,57 TL. kursiyer cep harçlığı verilmektedir. Bu rakam sanayi sektöründe düzenlenecek kurslarda 425,04 TL. olmaktadır. Ayrıca kurs boyunca Genel Sağlık Sigortası ve İş Kazası ve Meslek Hastalığı Sigorta primleri de kurumumuz tarafından karşılanmaktadır. Düzenlediğimiz kurslar, kursiyerlere ekonomik olarak bir getiri sağlamanın yanında, onlara alacakları eğitim ve sertifika ile birlikte istihdam garantisi sayesinde iş sahibi olmalarının da önünü açmaktadır. 2022 yılında Halk Eğitim Merkezlerince eğitimlerin verildiği ve İzmir İl Emniyet Müdürlüğü ile Karabağlar Hizmet Merkezimizin yürüttüğü Yeşeren Umutlar Projesi kapsamında dikiş makinesi mesleğinde 4 grupta toplam 48 kişinin faydalandığı istihdam garantili kurslar düzenlendi. Bu kurslarda konuk evlerinde ikamet eden kadınlara öncelik verilmişti. Bu kurslar sonunda 24 kişinin istihdamı sağlandı. İstihdam garantisi içeren bu tür kurs teklifleri kurumumuza geldiğinde kurum olarak destek vermekteyiz.

Bunun dışında bir de İşbaşı Eğitim programlarımız var. İşbaşı Eğitim Programlarımız işsizlerin önceden edindikleri teorik bilgileri uygulama yaparak pekiştirmelerini veya mesleki deneyim kazanmalarını sağlamak amacıyla düzenlenmektedir. İşbaşı eğitim programları bir nevi staj programlarıdır. Programların süresi düzenlendiği mesleğe göre 3 ile 9 ay arasında değişebilmektedir. Bu programlardan yararlanan katılımcılara da 2024 yılı için programa devam ettikleri gün başına 653,92 TL. kursiyer cep harçlığı verilirken Genel Sağlık Sigortası ve İş Kazası ve Meslek Hastalığı Sigorta primlerini de karşılanmaktadır. Bu programlardan faydalanmak isteyen kişiler İŞKUR hizmet merkezimize başvurarak iş ve meslek danışmanlarımızla görüşerek var olan talepler üzerinden değerlendirme yapabilirler.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ederim.

Doç. Dr. Derya Nizam Bilgiç (İEÜ):

Bora Bey çok teşekkürler. Sizin mevzuattaki detaylarıyla istihdam garantili eğitim kursları konusunda çok önemli bilgiler verdiniz. Özellikle iş güvenliği ve sigorta boyutlarını da ele aldınız. Çok teşekkürler. Şimdi İzmir Demokrasi Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi'nden Prof. Dr. Hande Şahin'e sözü bırakıyorum.

Prof. Dr. Hande Şahin (İDÜ):

Herkese merhabalar. Öncelikle davetiniz için çok teşekkür ederim. Ben lisans, yüksek lisans ve doktora sosyoloji alanında yaptım. Şiddet mevzusuna bu anlamda biraz daha bütüncül bakmak isterim. Yani bunu çözemediğimiz noktaları, tıkanıp gittiğimiz noktaları ve daha sonra yaratabileceği etkileri konuşmak isterim. Belki sizlerin de soruları etrafında aramızda konuşabiliriz. Yüksek lisans tezim esnasında ODTÜ'de iken bir cezaevinde kadın mahkumlarla çalışma yaptım. Oradan elde ettiğimiz bulgulardan hareketle şiddeti sadece tek bir sözcüğe indirgenmiş gibi düşünmemek lazım. Kuşaklar arası yayılan

sonra da çocukları etkileyen, çok da refleksif bir durum. Türkiye’de kadına yönelik şiddet eğer süreklilik arz edip kadının artık başa çıkamadığı bir hale geliyor ise bir süre sonra kendini ya da çocuğunu korumak adına kadınlar suça dahil olabiliyor. Hiçbir şey yapamıyorsa evi terk edebiliyor. Yurtdışına gittiğimde, Almanya’daki sosyal hizmet uzmanlarıyla konuşurken belki bize de bir model olabilir diye “şiddet mağduru kadınlara yönelik ne yapıyorsunuz?” diye sormuştum. Önce şunu soruyoruz demişti ve o kadar etkilenmiştim ki: “Sen ne yapmak istiyorsun? Yani gerçekten evi terk edip yeni bir hayat mı inşa etmek istiyorsun, yoksa o evde kalmak, o evliliği devam ettirmek ya da partnerinle ilişkini devam ettirip orada sana yardım mı etmemizi istiyorsun? Önce buna karar ver.” Çok etkileyici. Yani gerçekten bizdeki çözüm politikaları böyle bıçak sırta dayandığında artık yapacak hiçbir şey kalmadığında devreye giriyor. Kadın konuk evine sığılıyor. Belki o noktada sosyolojik anlamda bir tampon kurum olarak konuk evleri de köprüden önceki son çıkış. Yani burada Güliz Hanım varken o beni düzeltsin. Kadınların konuk evinde kalabilmek için maksimum altı ayı mı var? Diyelim ki biraz uzatılabilir, bu süre dokuz ay, bir yıl olsun. Yani orada her ne yapacaksak yapacağız ki kadını o ortama geri dönmessin. İşte benim çalıştığım kadınlar gibi ya kendini koruyacak, ya çocuğunu koruyacak, ya suç işleyecek, ya işte bir sürü marjinal dediğimiz işlere kalkacak. Ne yapabilir yani çocuğunun karnını doyuracak, kendinin karnı doyacak. Ne yapacak yani geri gönderiyoruz. O zaman vasfı var mı yok mu ona bakmamız lazım. Burada görüyorum ki her kurum konu hakkında yazıyor, biz akademide de yazıyoruz, yazıyoruz, yazıyoruz. Tüm bu kurumlar elinden gelen her şeyi yapıyor ama bir türlü koordine olamıyoruz gibi. Bu sebeple benim Karabağlar Kaymakamlığı Şiddeti Önleme Komisyonu’nda da sıklıkla söylediğim bir şey var: Acaba bir model geliştirecek miyiz? İzmir bu anlamda gerçekten çok büyük bir deniz derya; en önemlisi buna ihtiyacımız olan biliş düzeyine sahip bir şehir. Kaynaklarımız çok ve buna gönül vermiş bir sürü kurumda kadın da var ve ne yapılabilir? Ben hep şöyle diyorum: Mesela bir pilot çalışma olarak, büyük hedeflerimiz olmasa; desek ki her yıl belirli alanlarda 50 kadını istiyoruz. Çünkü belki bu anlamda akademide de ortak çalışabiliriz. Yani hangi alanlarda ne gibi boşluklar var? Belki bir sürü özel hastanede çok derin vasıf gerektirmeyen karşılama, kayıt gibi işler olabilir. Oteller harika şeyler. Siz sektörü çok iyi biliyorsunuz. Biz akademide hangi sektörlerde neye ihtiyaç olacak? Bir sonraki şey başka bir şeye dönüyor falan. Şimdi enformasyon toplumu gibi bambaşka konuları konuşuyoruz ama hala bazı ihtiyaçlar da devam ediyor. Yani çocuk bakımıyla ilgili bakıcı bulamıyoruz gibi. Bunu böyle bir şeye koysak sonra mesela hep diyorum kaymakam bir kırmızı kod olamaz mı? Elbette ki isimleri gizli tutmak önemli. Bunun ne kadar hassas olduğunun da çok farkındayım ve korumaya da devam etmek zorundayız. Fakat zaman ilerliyor. Yani altı ayımız, dokuz ayımız var ve bu kadın o cehenneme dönsün istemiyoruz. Ne yapacağız o zaman? Hızlıca vasıf kazandırmaya odaklanmalıyız. Yani şöyle anlıyorum sizin söylediniz mesela bir talep gelirse açarız. Evet. Ama bunu nasıl sürekli bir hale getirebiliriz? Yani tamam vasfı yok. O zaman yine o kırmızı kod yandığı anda diyelim ki temizlik işçisi aranıyor. Önce bu kadın gönderilemez mi? Yani pozitif ayrımcılık diye bir şey var. Yani o cehenneme döneceğine ona öncelik tanıyalım. Ya da belki yurtdışından verdiğim örnekte sordukları gibi: “şu dönüm noktasında, kararın ne olacak? Eve dönecek misin yoksa gel,

biz seni buradan desteklemeye başlayalım.” diyelim. Eminim çoğuyla da tanışıyoruz; ne kadar özverili olduklarının ve Türkiye’de bu alanda ne kadar iyi bir işgücü ordusunun olduğunun da farkındayım. Başka toplantılarda da “sen evine dönecek misin? Neye ihtiyacın var? Nasıl vasıflar var? Ne ihtiyacın var? istihdam rotamız bu, şu sektörlerde şu var. Ya da konuk evine gel, hızlı bir kayıt altına alalım” diyelim. Aynı şey belki cezaevinde de olabilir. Hani dezavantajlı olarak kadınları, çocukları ve engellileri kabul ediyoruz. Ama orada işte kadının bence bir çifte dezavantajdır. Yani hocamın da kullandığı gibi kullanmak en doğru şey, iki kere dezavantajlı oluyor kadınlar. Şiddete maruz kalıyor kadın. Hala Türkiye’de okullaşma oranı bu kadar artıyor diyoruz. Yüksek öğrenimde de kadın oranı gayet iyi. Gelip bakıyoruz 10 kadından 3.1 istihdam ediliyor. Yani en gelişmiş ülkelerde 10 kadında 7 ortalama olduğunu görüyoruz. Benzer bir durum kadın girişimciliğinde de söz konusu. %11. Çok zorlarsanız 13. Belki kadınları mikro kredilere yönlendirmek gerekir. Örneğin bir kadın geldi, bu kadıncağızı konukevinde kayıt altına aldık. Çok vasıflı olmayabilir, bir takım vasıf olabilir. Mesela terzi gibi bir vasıf olabilir. Hakikaten böyle bir istihdam havuzu ve bir kırmızı kod çalışması yapamıyor muyuz? Yani o yanıp söndüğünde, o kadını oraya yönlendirdiğimizde belki onu orada takip eden bir sosyal hizmet uzmanı olabilir Güliz Hanım. Hemen oraya yönlendirdi ve bu bizim bir pilot çalışmamız olsa nasıl olur? Aynı şekilde eve dönmeden, dokuz ay bitmeden, işte altı ay bitmeden bir şey yapabilesek. Çünkü gerçekten bu uygulama o kadını o çocukla tekrar oraya geri döndürmeyi engelleyebilir. Şiddet mağduru çok. Böyle kendi kendini üreten bir şey. Bir de tabii şöyle bir şey var. Belki o anlamda size de katılabileceği noktalar var, olmadığı noktalar da var. Türkiye’de sadece eğitim, imkân ya da sosyal kapital çok önemli bir şey. Zaten bu kadınlar hep yatay bir ilişkiyle devam ediyorlar. Yani kendileri gibi düşük profilli insanların arasındalar. Oradan bir üste çıkmak yok. Ve tabii en önemli şey sosyal güvence ve istihdamla sosyal sigortanın daimî hale gelmesi. Yani birçok kadın çocuğunun sağlık hizmetini nasıl karşılayacak, kendi nasıl yapacak? gündelik işler, kurslar değil de yani neden istihdam olmasın? Bir hastanede başlar, belki 15 yıl emeklilik hakkı. Bunlar çok önemli. Bu anlamda örneğin öyle bir kod çalışıyoruz ve bu kadının o kırmızı kodu aldıktan sonra aynı zamanda belediye, kamu, milli eğitimde kontenjan bulma imkanı olabiliyor. Şunu çok iyi biliyorum. Milli Eğitim içine gidip yer yok ya da 1 3’ü çok yanlış bir uygulama 3’ten sonra ne yapacağız? Yani bunun yüzünden bir sürü çocuklarımızı özel okula yolluyoruz. 3’ten sonra ne yapacak bu çocuklar hakikaten? Mesela böyle bir şey belediyede de var, affınıza sığınıyorum. Daha önce İzmir Büyükşehir’e konuşmaya gittiğimde de aynı şeyi söyledim. Belediyelerde de o kreşlerde yer bulabilmek için sosyal sermayeye ihtiyaç duyuyorsunuz. Gün oluyor ki Milli Eğitim’de de bazı kreşlerde de bu böyle bir şeydi. Biz bence bu kadınları öncelik alanımıza alacağız. Ben tamamen pozitif politikaların, böyle makro politikaların sorun akut iken uygulanması taraftarıyım. Çünkü şu an bizim bunları yapabilecek bir durumumuz yok. Şu an ciddi bir sorun var ve biz onunla başa çıkmak zorundayız. Normal seyrinde halledebiliriz dedik belki ama biraz geciktik. Yani geciktiği için şimdi biraz kamu destekli yasalar var ya, korumak için var. Bu biraz şey gibi. Hani hep uzaklaştırma kararı olumsuz mu etkiliyor, meşru mu kılıyor? Hayır yani. Meşru kılıyorsa sorun var

ki meşru kılıyor. Yani olmayan bir şeyi de meşru kılmıyor. Az önce uzaklaştırma kararına şey yapacağız. Yani öyle bir şey olamaz yani. O yüzden hani o çok bir şey değil. Biz önce kamuda ya da işte kadınlar ya da işte bu yine kreş yani özel sektördeki kreşler. 3 tane üniversitede çalıştım, hiçbirinin kreşi yoktu ve büyük devlet üniversiteleriydi bunlar. Sizin özel üniversitede var mı? Soruyorum hocam sizin üniversitede var mı kreşler? Üniversitede çocuk üniversitenizin var. Kreşiniz var mı? Bizim yok maalesef. Ben de gerçekten hani bundan önce çok büyük iki üniversitede çalıştım. Hiçbirinde kreş yoktu. Keza işte fabrikalarda yasa var ama nerede kreşler? İnanın özellikle son dönem çalışmalarda üniversite mezunu kadınlara soruyorum: “Niye çalışmıyorsunuz?” O kadar tersine dönen bir tablo var ki bizim kuşakta. Hele benim annem ve teyzemin kuşağında bir an önce istihdam olmak, her şeye rağmen çalışabilmek çok önemliydi. Biz yine biraz devam ettirdik. Şimdi üniversite mezunlarında ya da son sınıfta görüyorsunuz. Gerçekten çok hızlı bir evlenme hayalleri var ya da iş bulamıyorlar. Ya da iş bulduğu zaman zaten kreşe gidecek. Yani inanılmaz bir geri dönüş var. Son beş yıldır, hatta on yıldır çok ciddi bir tehlike var. Bir de demin sizin söylediğiniz gibi işin psikolojik boyutu var. Sadece kreş bulamamaları falan değil, birçok üniversite mezunu kadın da yapamazsın işte. Psikolojik olarak çok iyi. Gayet güçlü, istediğim sosyo-ekonomik durumu son derece güçlü ya da eğitimli erkeklerle evli olup hayır sen yapamazsın, hayır sen yapamazsın deyip birden başka sebeplerle belki ekonomi bozuluyor, belki ne bileyim başka bağımlılıklar başlıyor. Yoğun bir şiddete maruz kalıp 45 yaşından sonra istihdam edilmelerini bekliyoruz. Yani işin psikolojik şiddeti de çok ayrı bir şey. Belki onları oralarda güçlendirmek, kendine güven kazandırmak gerekiyor böyle destekleyici programlarla. Evet, onları özel alandan kamusal alana çıkarmak önemli ama bizim şu anda soruna etken böyle projelerle çok hızlı hareket etmemiz gerekiyor. Deneyebiliriz. 50 kadın hedefiyle deneyebiliriz. Belki net olarak isim vermez ama şu an mesela Gül Hanım yaklaşık bir konukevinde ne kadar kadın kapasitemiz vardır bizim?

Güliz Kuli (İzmir ASHM):

İl Müdür Yardımcım ile göz göze geliyorum. İzmir’de total 165 kapasite var. Buna çocuklar da dahil.

Prof. Dr. Hande Şahin (İDÜ):

Doluluk oranı. Şimdi en son okuduğum Türkiye genelinde yüzde yetmiş. Burada yüzde yüz mü? Şu an İzmir’de yüzde yüz değil mi? İşte aslında çok da büyük bir hedef değil. Yani 1800 her belediyede, her 10 kontenjan da kreş desteği versek belki hepsi anne değil zaten. Bir de tabii orada çocuğu baba görüyor. Neslin devamı. Birini vermedin, bazen olabiliyor. O yüzden neden olmasın? Bence böyle.

Zeynep Başdaş (İzmir MEM):

Ben bir konuda yanlış anlaşılma istemem. Kesinlikle ilk yapmamız gereken şey o kadınları bir an önce kurtarmamız. Bu konuda hemfikiriz ama şunu söyledim ben. İstihdamda öncelikli kabul etmeyelim noktasında değilim. Türkiye genelinde biz şiddete uğrayan

kadınlara her devlet dairesinde ya da her bakanlıkta böyle bir kontenjan ayırdık dediğimiz zaman biz şunu da kabul etmiş oluyoruz. Biz bunu önleyemedik. Bunlar devam edecek ama biz bunlara bakacağız. Biz bunların en azından şiddete uğradıktan sonra istihdamı ile ilgili bir şeyler yapacağız. Ben de diyorum ki bu bir kabullenme gibi duruyor.

Prof. Dr. Hande Şahin (İDÜ):

Tabii ki çok haklısınız. Yani toplumsal olarak sosyo-ekonomik olarak yorumluyorum. Bunu kabul etmeyelim. Biz bununla savaştık. Ama çok uzun zamandır savaşıyoruz. Şunu sormak lazım Gül hanıma, ben derinlemesine mülakatlarda bir sürü kadınla da görüşüyorum. Gerçekten bir kadın şiddete uzun yıllar uğrasa bile itiraf etmeyi çok öteliyor. Hele de bunun eğitim seviyesi arttıkça daha da sakladığı durumlar oluyor. Yani ben üniversitede şiddete maruz kaldım, bana profesör kadrosu verin diyemem yani. Hatta saklarım yani orada. Yani onu söyleyip de ya da ne bileyim demin de söylediğiniz gibi yani gerçekten güçlü bir sosyoekonomik konumdaki bir aile çocuğunun son 2 yılda yetiştirme yurduna veremez. Gerçekten ihtiyacı olduğu için ve biri ona iş bulsun diye veriyordur ve versin de zaten bence. Eğer orada onu ki yani o da ayrı bir şey hani oralara yapılarıyla da konuşulabilir ama onu da veriyorsa ve gerçekten o kadar muhtaç ise çocuğunu 2 yıl uzatıp öyle bir ortama bırakmaya. O da başka bir tartışma alanı. Onu sormak istiyorum size. Yani geldiğimde şu önüme ne noktada gelir bir kadın? Hani nasıl artık canına tak etmiştir? Yani hele konukevi zaten bambaşka bir şey dedim ya, o artık son çıkış.

Güliz Kuli (İzmir ASHM):

Aslında az önce çok güzel ifade ettiğiniz ŞÖNİM tampon nokta, alabileceği hizmetler konusunda bilgilendirme alıp, değerlendirme yapıp neye karar verdiğini değerlendirebilme şansı bulduğu bir nokta. Kadın sığınma evleri de aynen dediğiniz gibi artık son noktada köprüden önceki son çıkış şeklinde. Evet, hani şimdi şeyi söyledik, hani çok fazla örneğimiz var aslında. Hani kabul edilen diyelim tırnak içerisinde ya da daha çok bilinen profil dışında da şiddete maruz bırakılan ve maruz bırakan bir profil var. Bize başvurma ya da başvurmama sebepleri kendi dinamikleriyle ilgili. Sosyal kaynakları çok fazla olabiliyor, utana biliyorlar dediğiniz gibi. Ya da bize başvurmadan nereye gidip nasıl destek alabileceklerini bilen bir kesim de var. Ama sosyal destekle, sosyal kaynakla desteklenmesi gereken kesim de olabiliyor. Bunu Emniyet Müdürlüğü'nün yayınladığı bir araştırma üzerinden söylüyorum. Öldürülme bir çoğunun herhangi bir kuruluşa başvurmadığı biliyoruz biz oran olarak. Bu şu anlama gelmiyor. Başvuru kurumlarının bilinmediği anlamından ziyade aslında az önce, tam da az önce ifade etmeye çalıştığımız dinamiklerden dolayı başvuru olmamasından da kaynaklanabilir. Tabii ki anlayabiliyorum Zeynep Hanım'ı. Birebir çok yoğunluklu, insan başvuruları odaklı bir yerde çalıştığınızda insanların bazen talep noktalarında ilkel noktalarını da gördüğünüzde haklı olarak bir refleks gelişebiliyor. Bunu anlayabiliyorum ama Hande hocamın da ifade ettiği gibi aslında bir kişi bir sosyal hizmet kuruluşuna başvuruyor. Aslında bu çok tercihe kalan bir durum olmuyor. Başvurmak zorunda olduğu için kişiler başvuruyorlar. Evet, mutlaka ki her alanda olduğu gibi suiistimaller ile karşılaşılabiliyor ama

suiistimal edilme oranının belki 10 katı da suistimal etmeyen durumlarla karşılaşılıyor. Suistimal edileni konuştuğumuz kadar suistimal etmeyi çok fazla konuşmuyoruz. Hatta bazı platformlarda en çok vaktimizi suistimal edenlerin konusu alıyor. Çünkü bu işin belki hepimizin yorumunun olabileceği, belki de biraz magazinsel kısmı da olabiliyor. Yani yanlış ifade ediyorsam kusura bakmayın ama işte bakın aslında bu tip konuşmalarla sosyal ortamı birbirimize çekebiliyoruz bu örneklerle. Ama bu tip yorumların aslında suistimal etmeyenler için mağdur ve maruz bırakılanlar açısından yıpratıcı olduğunu düşünüyorum.

Özellikle alanda yaşadığımız tecrübeler üzerinden hep bunları konuşuyoruz. Örneğin istihdam garantili olmasından kastımız, kastım şu: daha doğrusu zaten güçlendirme çalışması yaptığımızı söyledik. Tamamıyla salt bir insanı alalım işe koyalım bu senin için garanti olsun bu bir tembelliği de yüklemek anlamında kesinlikle değil.

Çünkü biz güçlendirme çalışmaları yapmaya çalışıyoruz. Bu kişi bizimle bağını kopardığında, sonra kendi hayatına devam ettirebilsin bize ihtiyaç duymasın diye de bu çalışmaları yaptırıyoruz. O da bunun bir parçası olduğu için ve aynen hocanın da ifade ettiği gibi AKUT da kanayan bir yara var. Çok hızlı ve keskin çözümlere ihtiyacımız var. Ve ifade ettiğim, az önce de dediğim gibi başvurmak konusunda başvurana kadar bile aslında birçok badireler atlatmış, kendi içsel durumuna dur demiş ve hayır demiş. Buna rağmen bu güçlülüğü göstermiş, belki çocuklarını bile arkada bırakarak gelmek zorunda kalmış kişilerden bahsediyoruz. Bu başvuruyu yaptıktan sonra da AKUT durumundan ziyade biz daha farklı bir yöntem belirleyelim, seni şu işe yerleştirelim diyebilmeyi istiyoruz. İşe girmektense ama bir kursa gidebilirsiniz şeklinde gibi durumlar bazı durumlarda karşılık bulmayabiliyor sadece.

Ama bahsettiğiniz kursları bu arada ben ifade ederken ben atladım kusuruma bakmayın. Sığınma evlerinde iken hayat boyu öğrenme programlarından da yararlanıyoruz. Çok da iyi geliyor. Rehabilitasyon anlamında da çok iyi geliyor. Ama tam da yine Hande Hocama atıfta bulunarak dediği gibi ben de o ifadeyi çok seviyorum. Kanayan bir yara var ve bu özgürlüğü biz vermediğimiz sürece o şiddet döngüsünden uzak tutamıyoruz kişileri. Bu şiddet döngüsü çok karşı gelinebilecek, hemen kırılacak, şiddete maruz kalıyorum bir şey yapmalıyım farkındalığının hemen gelişebildiği bir döngü değil. Belki bizler hayatımızda bile zaman zaman dur diyemediğimiz durumlar olabiliyor. Kendi hayatımıza, içsel durumumuza döndüğümüz de ya da yakın çevremizde bunu görebiliyoruz. O yüzden dediğiniz noktalara kesinlikle katılıyorum.

Doç. Dr. Derya Nizam Bilgiç (İEÜ):

Çok teşekkürler. Hande hocam, sizin konuşmanızda öne çıkarmak istediğim başlıklar şunlar. Hemen konuşmanızın başında söylediniz: şiddete bütüncül bakmak gerekiyor. Şiddet kuşaklar arası aktarılan bir kültür. Tabii ki bununla mücadele çok uzun erimli. Kararlı olmak gerekiyor dediniz. Örgütlü olmak gerekiyor, her şeyden önce ve kurumlar arasında koordinasyon gerekiyor. Küçük, spesifik birtakım örnekler, örnek modeller ge-

liştirmek, pilot çalışmalar yapmak ve o kararlılığı orada göstermek gerekiyor. Güliz Hanım, size de bir önceki konuyla ilgili açıklamanız için çok teşekkürler. O konuda benim de çok kısacık söylemek istediğim şeyler var, soru cevap bölümüne geçmeden önce. Ben de konuşmamın başında şunu vurgulamıştım. Kadına şiddet bir toplumsal sorun, işsizlik de bir toplumsal sorun. Bunlar bireylerin sorunları değil aslında. Toplumun genel sorunları ve bunlarla mücadele ederken suistimal eden, etmeyen bir şekilde o sistem içerisinde zaten mağdur. Mücadele kararlılığını çok net gösterebilmek gerekiyor. Göz ardı etmek, görmemeye çalışmak, öyle bir sorun sanki yokmuş gibi yapmaya çalışmak, aslında sorunları hasıraltı ediyor ve daha fazla büyütüyor. Buyurun Dilek Hanım.

Dr. Dilek Akdenizli Kocagül (BORSAV):

Ben hakikaten çok teşekkür ederim hepinize ayrı ayrı ve bir noktada belki bir faydamız olur mu, çorbada küçük bir tuzumuz bulunur mu diye şu an çok heyecanlandım. Sabancı Vakfı'nın bir programı, Geleceğini Kuran Genç Kadınlar Programı'ndan Borsa Vakfı olarak bir hibe aldık. Projenin adı da Deniz'in Üreten Kadınları, 40 kadına istihdam öngörüyoruz ve bununla ilgili, işte az önce söylediği Bora beyin, ilk etapta 24 kişilik bir kursu açmak üzereyiz. Kursla ilgili istihdam garantisi verecek firmamızla da protokolü yine BORSAV olarak yaptık. Buradaki programın uygulayıcısı Sabancı Vakfının hem UNDP ortağı hem Aile Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı. Ancak çerçeveyi 18-29 yaş arası kadınlar olarak belirlemiştir. Ne eğitimde ne istihdamda olan 29 yaşını aşmamış kadın varsa çevrenizde Buca Halk Eğitim Merkezinde su ürünleri işleme kursu açmak üzereyiz ve zaten biz de kursiyer bulma gayretindeyiz. Yani ,şin enteresan tarafı; istihdam sağlayacağız, istihdam garantisini buluyorsunuz, kurumlarımız tamam diyorlar, peki kim çalışacak dediğinizde, bu sefer bakıyorsunuz, başvuru bulamıyorsunuz. Eğer Buca'da Buca Halk Eğitimde bu alanda çalışmak isteyen 29 yaş altı kadın varsa 24 tanesinin iş garantisi var şu anda ve şu an bunu söyleyebiliyor olmaktan mutluluk duyuyorum. Aynı zamanda bizim hedefimiz 40 kadındı. Şimdi yine Bornova'da firmalarımız var. Su ürünleri işleme ile ilgili kendileri de ayrı ayrı istihdam garantisi verebileceklerini belirttiler ve toplamda orada da yine bir 16 rakamını yakalayabiliriz. Orada bir küçük farklılık var. Su ürünleri işlemenin yanı sıra su ürünleri paketleme gibi bir talep var. Onun meslek modülü var mıdır? Hangi meslek modülüne uyar? Sizin İŞKUR olarak planlamanızda var mıdır? Bunu ayrıca konuşmak gerekiyor. Ama mesela kadınlar için işyeri Buca'da, Buca da çalışırlar mı, işte onlar istihdam edildiğinde çocukları ne olur? Bunları birlikte konuşuyor olmamız lazım.

Özel sektör anlamında bu bir model olsun diye biz Sabancı Vakfına bu projeyi yazdık zaten; İŞKUR destek verecek, Halk Eğitim meslek belgesi verecek. Biz de özel sektör bağlantısını kurup kadınların işe girmelerini sağlamaya çalışacağız. Burada bir kırmızı buton mevzuunda, "devletin bir kontenjanı olsun, devlet istihdam etsin", bu gene çok korumacı bir bakış. Orada Zeynep müdürüme de katılıyorum. Biz bunu bir güçlendirme olarak düşünüyorsak bu kadınların bir meslek belgesi edinmesi, bir nitelik kazanması, ondan sonra da o işi beğenmiyorsa bu işe geçebilme özgürlüğünü elde etmesi gerekiyor. Ama siz doğrudan bir kadro, bir istihdam, bir memuriyet, neyse adı, sağlayarak oraya bağımlı hale

getiriyorsunuz. Yani bu güçlendirme değil bence. O zaman yine onun yaşam koşullarına aslında kendi karar vermiş olmuyor. Yani devlet bir yerden alıyor, bir yere koyuyor. Yine bir pasif nesne durumunda, orada özneliği yine söz konusu olmuyor. O nedenle ben özel sektörün istihdam alanları ne ise, işte halk eğitimden meslek belgesi de verilebiliyorsa, hak ve önceliği gene şönimlerde ve koruma konuk evlerinde olan kadınlara vermeliyiz, bizim sivil toplum olarak aslında bu önceliği sağlamamız gerekir diye düşünüyorum. Yani “devlet istihdam etsin” çok farklı bir kademe. Ama burada İŞKUR desteklerinde şöyle bir handikap var. Şimdi kimseyi zorla bir işte çalıştıramazsanız. Yani anayasal olarak angarya zaten mümkün değil. Kadın çalışmak istemediği noktada, ben işi bırakıyorum, dediğinde kimse ona bir sözleşme de imzalatamaz. Hukuken geçerliliği yok. Ama İŞKUR diyor ki ben bu kadına bu meslek kursunu veriyorsam, kursun 3 katı kadar istihdamda kalmak zorunda. Ben istihdam garantisinde neden sivil toplum olarak bir aracılık oynamak zorundayım? Çünkü bu sefer işveren diyor ki; kadın işi bıraktığında neden mali yükü bana kalsın? Şimdi bence burada İŞKUR mevzuatında eğer kadın kendisi istifa ediyorsa o maliyetin işverene çıkmaması gerekir. Ama mevcut mevzuatımızda işveren bu kadına İŞKUR’un yaptığı masrafı kadın işi bıraktığında geri ödemek zorunda. Bu durumda ben dönüp de “haydi lütfen siz istihdam garantisi verin” diyemiyorum. Çünkü kendi elinde olmayan bir maliyetin altına imza atmak zorunda işveren. Özel sektörde de bir kârlılık mantığı var, bir ekonomik rasyonalite var ve maalesef bu mevzuat o rasyonaliteye uymuyor. Bizim şu an Sabancı Vakfından aldığımız bütçenin temelinde o istihdam garantisi var, eğer kadın işi bırakırsa vakıf olarak ben masrafı ödeyeceğim diyebildiğim için şu an bu projeden söz ediyoruz. O da vakıf olarak Sabancı Vakfı bize bu bütçeyi verdiği için. Ama bence burada bir mevzuat değişikliği gerekiyor. Yani işveren işten çıkarmadığı sürece o mali yükümlülük işveren de olmamalı diye düşünüyorum. Bunun tabii farklı dinamikleri vardır. Bu mevzuat değişene kadar biz farklı proje bütçeleri ile o sivil toplum olarak bizim riskimiz olsun demeye gayret edeceğiz. Ama bu taşıma suyla değirmen döndürmek oluyor. Açıkçası çok yapısal bir çözüm üretmiş olmuyoruz. Yine de mevcut durumda bizim 40 kadını istihdam etmeye dair elimizde bir proje var. Eğer ki konuk evlerinde 29 yaşın altında kadın varsa, biz onları bu projeye dahil etmenin detaylarını buradaki kurumlarımızla daha sonra konuşmak isteriz ve bu kadınların bu projeden faydalanması bizim için de bu programın en güzel çıktısı olur diye düşünüyorum. Devamında da bunu bir mekanizmaya, bir okula dönüştürebilir, ortak yapılacak çalışmalarla çok rahatlıkla İzmir’de bu pilot uygulamayla, kurumlar arası ve özel sektör iş birliği mekanizmasını kurabiliriz diye düşünüyorum.

Prof. Dr. Hande Şahin (İDÜ):

Bir şey sorabilir miyim? Bence de yani özel sektör, mesela o demin söylediğimiz altı ay, dokuz ay hayati öneme sahip. Yani onu kamuya geçireceksin. Kamuda istihdam. O çok zor bir iş yani. O yüzden çok bence çok daha büyük can simidi rolümüz var. Yani o anlamda en hızlı istihdamı belki siz sağlayabilirsiniz. Ben sadece Güliz Hanım’a buradayken hep uygulama anlamında şunu soracağım mesela o kadınları güvenlik problemiyle nasıl buraya getirilebilir? Yani çoğu çok yoğun şiddete maruz kalıyor. Kimlikleri gizli mesela gelebilirler mi? Düzen o nasıl sağlanabilir?

Güliz Kuli (İzmir ASHM):

Gelebilirler. Risk skalası geniş bir skala. Yani evde şiddete uğrama riski olması sebebiyle sığınma evinde kalan var. Tamamen dediğiniz gibi kimlik değişimi ya da kimlik gizlenmesine ihtiyaç duyacak kadar riski olan var. Hep aynı risk her profilde yok. Yani hizmet verdiğimiz ya da bizden hizmet alan kişiler arasına gidebilirler. Zaten biz kişilere bu yönlendirmeyi yaparken, yine az önce Dilek Hanım da parmak bastı konuya, yani git zorla bu var, oraya gitmen gerekiyor gibi değil tabii ki seçenek sunarak, böyle bir şey var yani kurs var, iş var vesaire bu seçenekleri sunarak ve oraya gittiğinde bu anlamda bir da riskle karşılaşacak mı değerlendirmesi yaparak yönlendirmeleri yapıyoruz. Yani işe gidebiliyorlar. Bir kişi sığınma evinde kalıyorsa hepsinin çok ciddi bir riski olduğu ya da illa bir güvenlikle gitmesi gerektiği anlamına gelmiyor.

Dr. Dilek Akdenizli Kocagül (BORSAY):

Biz su ürünleri işlemeyi neden tercih ettik onu da söyleyeyim. Firmalara ziyaretlerde bulduk ve bu balık filetosu çıkarma çok incelikli bir iş ve ciddi gıda israfına yol açabiliyor ve özellikle işveren kadın emeğini burada tercih ediyor. Bunlar kadın yoğun çalışan yapılar ve bu belge o kadar aslında önlerini açacak ki. Çünkü şu an bütün zincir marketlerin balık reyonlarında iş gücü lazım. Türkiye bu alanda ihracat şampiyonu su ürünleri konusunda ve ortalama nitelikli kıdemli bir su ürünleri işletmecisinin maaşı 40 bin liranın üstündeydi geçen senenin rakamlarıyla. Ve hatta bize işveren anlattı; kayıncı bazen basıyor işletmeyi, "Bu gelin çok palazlandı, dili çok uzadı. Sizin yüzünüzden çok para veriyorsunuz, bunu işten çıkarın." diye işverenin yaşadığı birtakım enteresan olaylar da söz konusu olmuş. Yani bu alan aslında kadının mesela bu ilde yaşamak istemiyor, elinde böyle bir belge olsa gidip başka bir ilin zincir marketinde ona kapıları açılıyor olacak. Yani böyle kursları seçerken de biraz gerçekten iyi para kazanabilecek mi ve hareket kabiliyeti olacak mı, ona göre de bakmak önemli diye düşünüyorum. O yüzden bu fırsatı bir ilk pilot uygulama olarak birlikte kullanalım isteriz.

Doç. Dr. Derya Nizam Bilgiç (İEÜ):

Teşekkürler. Evet mikrofonu nasıl ulaştırabiliriz soruyu almak için?

Dinleyici 1:

Benim dünkü oturumda Güliz Kuli'den öğrendiğime göre katılım hoşunuza gidiyor. O yüzden birkaç konuda soru yorum karışık sözüm olacak. Şimdi ben. Bir itirazla başlamak istiyorum. O itirazım bu konukevi konusunda. Yani şiddet ve konukevi bir arada nasıl olacak ben onu anlayamadım. Konuk dediğiniz hoşlukla, güzellikle olur. Şiddetin olduğu yerde, sayın Kuli'nin son kısımda bahsettiği gibi sığınma evi maalesef. Adını koymamız gereken bence konu. Ben de kadın çalışmaları yüksek lisans öğrencisiyim. Hukukçu, avukat ve sosyolog olarak ve orada kadın dayanışma vakfı, cinsiyet eşitliği izleme derneği vakfı raporlarına sıkça başvuruyorum. Bu raporlarda gördüğümüz kadınların. Bazı sığınma evleri ve

dayanışma evlerinden aldıkları çok güzel hizmetler, iş bulma konusunda, hatta işe yerleşme konusunda aldıkları çok büyük destekler olmakla birlikte bazılarında gerçekten cehennem hayatı yaşadıkları yönünde yapılan görüşmelerden alınan geribildirimler var ve bu öyle bir boyuta geliyor ki kadın belki gizlilik kararı aldırılmış ya da kimlik değiştirmeye kadar gitmiş ama koca, baba, erkek kardeş, ne ise bir şekilde erkek şiddeti onu bulup ölüme kadar yol açabiliyor ya da çocuğu varsa onun okul adresi yoluyla bir şekilde peşine düşüp bulabiliyor. Ve sonuç istenmeyen işte üçüncü sayfa dediğimiz ama aslında sayfayla tanımlanamayan yerlere varıyor. Burada kurum çalışanlarının da bu eğitimleri yani farkındalık eğitimlerini alması gerektiği konusu çok vurgulanıyor. Yani bazı kurum çalışanlarının gerçekten nasıl diyeyim, Amerikan filmlerinde izlediğimiz hani patron diyorlar ya gardiyanlara, kadınlara o şekilde davrandığı ama bazılarınınsa gerçekten çok destekleyici olduğu belirtilmiş raporlarda. Yani bu konuda çalışma yapılıyor mu yapılır mı onu öğrenmek isterim.

Bir diğer sorum işgücü yetiştirme konusunda, bu amaçla verilen eğitimler için muhtarlıklar ya da ilk orta öğretim kurumları aracılığıyla şiddete uğramış olsun olmasın, kadının istihdama katılımı zaten ülkenin gayrisafi milli hasılası etkileyen bir konu. O yönde çalışma var mı? Nasıl yapılabilir, ulaşılabilir? Çünkü şurada gördüğüm kadarıyla bu güzel çalışma bile ya eksik duyuldu ya da hafta arası olduğu için mi, yani gerçekten emeğiniz için teşekkür ederim ama katılım bu olmamalıydı. Onun gibi hani bir sürü hizmet var işte. Sanayi Odası'nın Hibeler var, başka şeyler var ama bir şeyleri sanki durduramıyoruz, yetiştiremiyoruz. Bunları nasıl geliştirebiliriz? Benim en çok içime dert olan kısım bu. Bu kadar emek neden boşa gidiyor?

Çok kısa bir şey daha söyleyeceğim bu kadınların istihdama katılmasında yine kreş konusu dedik. Devlet kreşlerinde kontenjan kısıtlı, ücretsiz ama bildiğim kadarıyla, değişiklik varsa bilemeyeceğim. Ama en son bildiğim mevzuatta özel sektörde kadınlara kreş açılmıyor ise yeterli kadın istihdam edilmediği söyleniyor o barajı geçmemek için. Ama kreş desteği, maddi destek verilmesi gerekiyor. Hatta eğer bakım yükü babada ise yani anne ölmüş ayrılmış baba bakıyorsa o çocuk için de yani babaya da bu desteğin verilmesi gerektiği konusu var. Ama bu konuda işverenin çalışanı bilgilendirme dediği gibi bir şeyler de kulağımıza geliyor. Bu konuda da bilginiz ya da fikriniz var mı? Yani bu gerçekten duyuruluyor mu? Birçok yerde bence duyurmaya, bilgiye, bilinçlenmeye, farkındalığa takılıp kalıyoruz gibi düşünüyorum. Teşekkür ederim.

Doç. Dr. Derya Nizam Bilgiç (İEÜ):

Çok teşekkür ederiz. Cevap vermek isterseniz...

Güliz Kuli (İzmir ASHM):

Panel başlığının dışında ama yine de birazcık kuruluşlardan bahsedeyim. Bahsi geçen eğitimler her kuruluşta veriliyor. Yaklaşımları, nasıl olması gerektiğine dair, tükenmişlik ile ilgili çalışmalar vesaire. Hani çalışanlara da veriliyor. Yani burada zaten benim kuruluşların işleyişiyle ilgili çok detaya girmeme gerek var mı bilmiyorum ama sonuçta hepsi

birer resmi kurum ya da yerel yönetimlere bağlı kurumlar olabiliyor. Ya da bir tane işte bir vakfa ait olan mor çatıya ait olan kadın sığınma evi var. Hepsi kendi içerisinde kendi hizmet politikalarıyla ilgili çalışmaları yürütüyor. Sonuçta buralar sosyal hizmet kuruluşları. Amaç maruz bırakılana destek vermek, güçlendirme çalışması yapmak vesaire. Her çalışanın etik sözleşmesinin yapıldığı, gizlilik sözleşmesinin yapıldığı kuruluşlar. İnsan onuruna aykırı bir davranış olması halinde, tespit edilmesi halinde de g soruşturmaların yapılıp çalışmaların başladığı yerler. Kişiler, diğer hizmet alanlar da şimdi hatırlattı Deniz Hanım, CİMER yoluyla 183 yoluyla bu başvuruları yapıp inceleme yapılmasını talep edebiliyorlar zaten. Biz de İl Müdürlüğü olarak gidip konuyla ilgili detaylı araştırmayı ve inceleme yapıyoruz. Yani sonuçta ortada bir sorun varsa sorunun iki tarafı oluyor. İki yönlü de değerlendirmeler yapılarak çalışmalar yapılıyor diyebilirim kısaca.

Zeynep Başdaş (İzmir MEM):

Ben de kreşler ile ilgili şöyle bir durumdan da bahsedeyim. Burada 9-3 saatleri arası süre yeterli değil konusu; burada sadece anneyi, babayı düşünerek hareket etmiyoruz. Çocuğun ihtiyaçlarını düşünerek hareket ediyoruz. 3 yaşındaki, 4 yaşındaki çocuğu 8-5 buçuk arası kreşte tutmanın o çocuğun psikolojisine de yansımalarını düşünmek gerekiyor. Evden uzaklaştırıyoruz. Hani bunlar da üzerine çalışılarak belirlenen konular. Okulun imkanı varsa, mesela köy okullarında da, köyde de anasınıfına göndereceksiniz. Muhtemelen 9-10 arasında gider, 3 gibi biter çocuğun dersi. Yani daha erken gideyim, daha geç alayım çocuğu, maalesef öyle bir şey yok. Hatta şöyle bir şey söyleyeyim. Benim iki tane ablam var, ikisinin çocukları var. Bir tanesi özel kreşe vermek zorunda kaldı karı koca öğretmen oldukları için ama diğerlerinin ders programları daha uygun olduğu için biraz nöbetleşe, biraz bakıcı desteği ile biraz anneanne, babaanne desteğiyle çocuklarını büyütmek zorunda kaldılar. Zaten diplomalı da olsanız, çalışıyor da olsanız çocuğunuz olduğu zaman kendi mesleğinizi, işinizi yaparken bile zorluk yaşıyorsunuz ki? Dezavantajlıysanız çok daha büyük problemler var. Hali hazırda mevcut olan kreşlerin saatini değiştirmek pek mümkün değil. Farklı çözümler üzerine çalışılabilir. Büyük fabrikalarda sanırım var. Kreş hizmeti veren bazı yerler var onu biliyorum ama birçok kurumda yok. Ekonomi Üniversitesinin kreş bölümünü biz geçen sene gezdik. Çocuk üniversitesi gibi geçiyor. Çok güzel, çok keyifli. Ama maalesef her yerde öyle bir ortam, öyle bir imkan da yok. Şimdi onun için bina lazım, onun için altyapı lazım. Bunlar önemli. Sizin söylediğiniz diğer bir konu kadınların istihdama yönelik daha erken yaşlardan ya da bu noktaya gelmeden eğitilmesi ile ilgili zaten bunu yaptığımızı söyledik.

Hatta ben size şöyle bir şey söyleyeyim. Bizim özel eğitime yönelik açtığımız kurslar var. Onların velileri geldikleri zaman, anneler geldikleri zaman çocuklarını bekliyorlar. Çocuk dediğim 23 yaş üstü yetişkin ama engelli, zihinsel engelli ya da bedensel engelli kursiyerlerimiz. Biz onlara da kurslar açıyoruz ve onların talepleri doğrultusunda destek veriyoruz, yani oraya gelen hiçbir kadını kenarda tutmuyoruz. Kadını maksimum düzeyde hayatın içine alma noktasında biz elimizden geleni yapıyoruz. Talep varsa daha gönüllü yapıyoruz, daha istekli yapıyoruz. Talep geldiği zaman bizim de işimiz kolaylaşıyor. Şimdi kimse oturduğu

yerden şunu düşünmüyor; dur şuna da şu imkanı sağlayalım demiyor. Ama öyle bir ihtiyacı görürseniz “ben bu ihtiyacı kapatabilirim” gücü varsa elinizde. O noktaya Dilek Hanımlar değindiği gibi biz de değiniyoruz. Ya da Dilek hanımdan diyor ki; “Bak böyle bir proje var, yapalım mı?” Canla başla, kendisi de şahit oldu. Buca ile Bornova ile görüştünüz sanırım siz. Ama biz hangi halk eğitimimizi arasak, böyle bir çalışmamız var desek telefonu kapatıp bizim Buca önce İş-Kur ile görüştü, sonra sizle görüştü. Çok heyecanlı. Yeter ki bizim bir faydamız olsun diyorlar. Zaten dezavantajlılara ilişkin konuda herkes canla başla ilgileniyor, tüm kurumların da ben bu noktada bir hassasiyeti olduğunu düşünüyorum. Biz üzerimize düşeni yapıyoruz. Ama Dilek Hanım’ın da söylediği gibi, burada bundan sonra da devam edecek iş birliğimiz olacak. Zaten özellikle sizle de iletişim numaralarımızı alırsınız. Oradaki kadınlarımıza nasıl dokunuyoruz, nasıl fayda sağlarız? O noktaya gelmeyi önleyebilecek bir çalışma yapabilir miyiz? Keşke yapabilesek. Bir sonraki toplantıda “Böyleydi ve biz bunu düzelttik.” şeklinde konuşuyor olabilsek.

Dinleyici 1:

Ulaştırma noktasında genelde evet bunu talep edebileceklerini biliyorum. Yani öyle bir kurs varsa duyuyorlar ama isteyebilecekleri daha çok bilmiyorlar diye gözlemliyorum. Çünkü ben Anne Çocuk Eğitim Vakfı gönüllüsü de kadınlara da bir şekilde ulaşıyorum, dezavantajlı kadınlarla da. O açıdan da bir arada oluyorum ondan diyorum. Yani muhtarlıklar ya da ilk ve ortaokullar aracılığıyla. Yani isteyebilecekleri işte bizim halktaki deneyimimizle ağlayan çocuk memeye ulaşabileceğini bildirmemiz, öğretmemiz gerekiyor. Yoksa hani kurs açılmış varmış diyorlar. Ben de işte bilgisayar öğrenmeye gidiyorum, kursa gidiyorum, işte şurada kurs açılmış olduktan sonra bir şey istemeyi istediklerinde açılabilirliğini fark ettirmek için de ondan dedim. Muhtarlıklar ya da okullar bilgilendirilir ise hani 5 kişi 10 kişi bulunursa bu kurs açılabilir, istenilen kurslar açılabilir diye. Duyulursa onu istemeyi öğrenmeleri o amaçla önemli oluyor. Teşekkür ederim.

Bora Baykal (İzmir İŞKUR):

Ben bir iki konuda bir ekleme yapmak istiyorum müsaadenizle. Biz daha önce Dezavantajlı grup olarak nitelendirilen Romanlara yönelik çalışmalar yaptık. Bunu yaparken onlar için hem toplum yararına program hem mesleki eğitim kursları düzenledik. Her ikisinde de hem muhtarlıklar hem de Romanların oluşturduğu STK’lardan faydalandık.

2017 yılında kurumumuz tarafından İzmir Kültür Park’ta 60’a yakın firmayı bir araya getirdiğimiz İstihdam Fuarına 13 bine yakın kişi katıldı. Yani bir tarafta işverenlerin diğer tarafta şiddete maruz kalmış kadınlar gibi dezavantajlı kişilerin bulunduğu iş arayanları bir araya getirebilecek organizasyonlar düzenlenebilir.

Doç. Dr. Derya Nizam Bilgiç (İEÜ):

Çok teşekkürler. Soru ya da yorum var mı? Yok herhalde. Ben de genel olarak neler konuştuk, onları özetleyip paneli kapatmak istiyorum. 1 saat 40 dakika oldu etkinlik için zaten

2 saat ayrılmıştı. Şiddet mağduru kadınların güçlendirilmesi, istihdama katılması için ne tür mekanizmalar geliştirilebilir ne tür modeller olabilir? Eğitim, meslek edindirme programlarını konuştuk. İŞKUR ve kamu kurumlarıyla iş birliklerini konuştuk. Sosyal girişimler ve destek programları da konuşuldu ama o düzeyde konuşulmadı. Tabii ki özel sektör iş birlikleri konuşuldu. Ben kendi çalıştığım alan üzerinden yola çıkarak kooperatiflerin, kadın kooperatiflerinin ve çok paydaşlı iş birliklerinin bu anlamda da önemli bir mücadele mekanizması olarak izlenebileceğini düşünüyorum. Son dönemlerde tabii bu sürdürülebilir kalkınma hedefleri kapsamında toplumsal cinsiyet eşitliği, yoksullukla mücadele vb farklı hedeflerle mücadele için çok fonlar veriliyor. Bu fonların dağıtım aşamasında da bahsettiğiniz türden sıkıntılar olabiliyor hakikaten. Bir takım finansal kaynaklar yaratmak yerine bazen, çok kırılğan grupları güçlendirmek için onları topluluk olarak güçlendirmek gerekiyor. Yani tek tek bireyler olarak değil ama bir topluluk olarak topyekûn güçlendirilmesi gerekiyor ve içindeki potansiyeli açığa çıkarabilmek gerekiyor. Aslında bu çok daha sürdürülebilir bir yöntem. Buna topluluk oluşturma, topluluk geliştirme yöntemi diyoruz. Bu yöntemle çok güçlü kooperatifler kuruluyor. Türkiye’de maalesef henüz yeteri kadar bilinmiyor. Bugün hakikaten çok kırılğan bir grubu tartıştık. Şiddet mağduru, kamusal alanda görünür olabilmesi neredeyse imkânsız bir toplumsal grubu, kadın grubunu tartıştık. Girişim kurabilirler mi? Kadın kooperatifi olarak piyasada ne kadar görünür ne kadar güçlü olabilirler? Burada aklıma bir soru işareti geliyor fakat yine de bu yöntemi önermek istiyorum. Bir topluluk kooperatifi olarak, çok-paydaşlı bir kooperatif olarak bu kırılğan grupların kendi içerisinde de güven ilişkileri geliştirebilmesi, dayanışma içerisinde olabilmesi ve topluluk olarak güçlenebilmesi ve mücadele edebilmesi sağlayacak örnek projeler geliştirebiliriz. İzmir’de geliştirebiliriz. Biz üniversite olarak, Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Merkezi olarak ve Sosyoloji Bölümü olarak elimizden gelen desteği vereceğimize dair burada da söz vermiş olayım. 1 Mart’ta da üniversitemizde kadın kooperatifleri ile ilgili bir etkinlik düzenliyoruz. Saat 1’de başlayacak. Ona da sizleri davet etmiş olayım. Davetiniz için çok teşekkür ederim. Çok faydalı oldu. Bu konuyu da o gün orada tartışma çerçevesi içine alacağız. Çok teşekkürler geldiğiniz için. Değerli katılımcılara da çok teşekkür ederiz. Alkışlıyorum.

Dr. Dilek Akdenizli Kocagül (BORSAV):

Değerli katılımcılarımıza biz de çok teşekkür ediyoruz. İzmir Ticaret Borsası Vakfı olarak biz her türlü iş birliğine her zaman hazırız. Hem üniversitelerimizle hem kamu kurumlarımızla. Ben tekrar İzmir Ekonomi Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölüm Başkanı Doç. Dr. Derya Bilgiç hocamıza, Aile Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü Şiddet Önleme İzleme Merkez Müdürümüz Güliz Kuli’ye, İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğü Hayat Boyu Öğrenme Şube Müdürümüz Zeynep Başdaş’a, İzmir Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü İşgücü Yetiştirme Servisi Temsilcimiz Bora Baykal’a, İzmir Demokrasi Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama Araştırma Merkez Müdürümüz Sayın Prof. Dr. Hande Şahin’e çok teşekkür ediyorum.

www.borsav.org.tr | bilgi@borsav.org.tr

[Twitter](#) [Instagram](#) [LinkedIn](#) [YouTube](#) borsavakfi

SABANCI VAKFI

Hibe Programı ile desteklenmiştir.